

การทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี

นายนพพร ช่วงชิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-173-262-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

HUSBANDS' PARTICIPATION IN HOUSEHOLD CHORES:
A CASE STUDY IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

Mr. Nopporn Choungching

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Art in Demography

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-173-262-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี

โดย

นายนพพร ช่างชิง

สาขาวิชา

ประชากรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....ผู้อำนวยการวิทยาลัยประชากรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์รักชนก คชานุกูล)

นายณพพร ช่างชิง : การทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี (HUSBANDS'
PARTICIPATION IN HOUSEHOLD CHORES: A CASE STUDY IN UBON
RATCHATHANI PROVINCE อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์
129 หน้า ISBN 974-173-262-7

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการทำงานบ้านของสามี และปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์ชายไทยที่สมรสและอยู่อาศัยกับภรรยาในบ้านเดียวกันในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 570 ตัวอย่าง

การศึกษานี้นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางไขว้และทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ และการวิเคราะห์จำแนกพหุ (MCA)

ผลการศึกษา พบว่า สามีทำงานบ้านต่ำกว่าร้อยละ 50 และ 1 ใน 4 ของสามีที่เป็นตัวอย่างไม่ทำงานบ้านใดๆ เลย โดยงานบ้านที่สามีทำมากที่สุดคือ การซ่อมแซมบ้านเรือน รองลงมาคือการซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ และการทำความสะอาดนอกรั้วบ้าน

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อการทำงานบ้านของสามี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปตามสมมติฐานคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาที่ทำงานนอกรั้วบ้านของสามีกับภรรยา และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการทำงานบ้านของสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ อาชีพของสามี

ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุ พบว่า ตัวแปรในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของระดับการทำงานบ้านของสามีได้ร้อยละ 13.7 และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ แล้ว ตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรตัวแปรตามได้ดีที่สุด คือ ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา รองลงมาคือประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และอาชีพของสามี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตามลำดับ

วิทยาลัยประชากรศาสตร์

ลายมือชื่อผู้เขียน.....

สาขาวิชาประชากรศาสตร์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2545

4287057551 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEY WORDS : CHORES / HOUSEHOLD / HUSBANDS

NOPPORN CHOUNGCHING : HUSBANDS' PARTICIPATION IN HOUSEHOLD

CHORES: A CASE STUDY IN UBON RATCHATHANI PROVINCE, THESIS

ADVISOR : MRS. MALINEE WONGSITH, 129 PP. ISBN 974-173-262-7

The purpose of this study was to investigate the participation in household chores of husbands, and to find out the factors affecting the involvement of their household chores. The data were collected by interviewing 570 husbands currently living with wives in the same household in Ubon Ratchathani.

The data were presented in the form of cross-tabulations and chi-square test, and then analysed by multiple classification analysis (MCA).

The study revealed that less than 50 percent of husbands participated in each household chore and one-fourth of the samples did not participate at all. It also revealed that the first three household chores that most husbands were involved were house repair, fixing appliances, and outdoor chores.

The result from cross-tabulations and chi-square test showed that variables that were statistically significant and in accordance with the hypotheses consisted of the number of household members, the difference in income between husbands and wives, the residential areas, the past experience of husbands in household chores, and the difference in working schedule between husbands and wives. On the other hand, the variable which was statistically significant but not in accordance with the hypotheses was the occupation of husbands.

The result of the multiple classification analysis (MCA) indicated that the variables in the model accounted for only 13.7 percent of the variation in husbands' participation in household chores. In addition, when all other independent variables were controlled, the difference in income between husbands and wives could best explain the variation, followed by the past experience of husbands in household chores, the occupations of husbands, and the number of household members respectively.

College of Population Studies

Student's signature.....

Field of study Demography

Advisor's signature.....

Academic year 2002

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์.มาลินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาอ่าน แก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำ วิทยานิพนธ์ตลอดมาตั้งแต่เริ่มทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐี ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลาอ่านแก้ไขและให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา ขอกราบ ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ และอาจารย์รักษนก คชานุกาฬ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นราพร จันทน์โอชา ที่กรุณาสละเวลาแปลและ เรียบเรียงบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักไวยากรณ์

ขอขอบพระคุณ คุณศิริวรรณ ศิริบุญ และคุณธนารตี คำยา ที่ได้ให้คำแนะนำและความ รู้ทางด้านสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบพระคุณ คุณชัยวิทย์ วรสุตร ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการประมวลผลและพิมพ์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และขอบพระคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัย ประชากรศาสตร์ทุกท่าน ขอขอบคุณเพื่อนๆ และน้องๆ ของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกท่านสำหรับ กำลังใจและความช่วยเหลือทั้งหมด

ขอกราบขอบคุณพระคุณ ครูและอาจารย์ ทั้งในอดีตและปัจจุบันทุกท่าน ที่ช่วยอบรมสั่ง สอนและประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณมิตรที่แสนดีทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือทั้งด้าน กำลังกายและกำลังใจ ทำยสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ พ่อกับแม่ ที่คอยสนับสนุน ให้โอกาส และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

นพพร ช่างชิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
	แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	5
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	1. ความสำคัญของการทำงานบ้านของสามี.....	7
	2. การมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านของสามี.....	9
	3. ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี.....	11
	กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	21
	สมมติฐานในการวิจัย.....	23
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	24
2	ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	25
	ขอบเขตการศึกษา.....	25
	ประชากรตัวอย่าง.....	25
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	26
	ขนาดของตัวอย่างในแต่ละพื้นที่.....	27
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	31
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	31
	นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	31
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
	ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	38
3	การทำงานบ้านของสามี.....	46
	การทำงานบ้านของสามีโดยภาพรวม.....	46
	ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี.....	47
4	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี.....	56
	การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้าน ของสามี โดยการวิเคราะห์ตารางไขว้.....	56
	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านอื่นๆ	81
	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมกับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยวิธีการจำแนกพหุ.....	82
5	สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	91
	รายการอ้างอิง.....	97
	ภาคผนวก.....	102
	ภาคผนวก ก.....	103
	ภาคผนวก ข.....	111
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนตัวอย่างที่กำหนดในแต่ละพื้นที่และจำนวนตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้.....27
2	ตารางการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์.....30
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ของลักษณะภูมิหลังต่างๆ ของสามี.....39
4	ร้อยละของสามี จำแนกตามอาชีพของสามี.....40
5	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ.....42
6	อัตราส่วนร้อยละของสามีที่ทำงานบ้านจำแนกตามประเภทงานบ้าน.....44
7	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามจำนวนกิจกรรม และระดับการทำงานบ้านของสามี.....45
8	อัตราส่วนร้อยละของสามี ที่ทำงานบ้านในแต่ละกิจกรรม จำแนกตามปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ.....53
9	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....58
10	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและความคิดเห็นเรื่องบทบาทเพศของสามี.....59
11	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา.....61
12	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....62
13	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และอาชีพของสามี.....64
14	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี อาชีพของสามีและความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา.....66
15	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา.....68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความแตกต่างด้านรายได้ ของสามีกับภรรยาและเขตที่อยู่อาศัย.....69
17	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และเขตที่อยู่อาศัย.....71
18	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี เขตที่อยู่อาศัยและความแตกต่างด้านเวลาที่ทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา.....72
19	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา.....74
20	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา และประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี.....75
21	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี.....77
22	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีและเขตที่อยู่อาศัย.....78
23	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี.....80
24	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา.....81
25	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา.....83
26	อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยาและอาชีพของสามี.....84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
27	ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้วัดระดับความแตกต่างของการทำงานบ้านของสามี..... 86
28	การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA) คะแนนเฉลี่ยของระดับการทำงานบ้านของสามีจำแนกตามปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ.....89
29	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับระดับการทำงานบ้านของสามี.....94

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิด.....	22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอยู่ร่วมกันในครอบครัวนั้นได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ระหว่างสมาชิกในครอบครัวว่าใครต้องมีหน้าที่และบทบาทอย่างไรบ้าง และบทบาทหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้สถาบันครอบครัวสามารถดำเนินต่อไปได้คือบทบาทของสามีและภรรยา ในอดีตการกำหนดบทบาทระหว่างสามีภรรยาในสังคมไทยจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างเพศเป็นหลัก ทำให้เกิดบรรทัดฐานที่เรียกว่า “บทบาทตามประเพณี” (traditional role) (สุมนชาติ เจริญศรี, 2528: 58) โดยฝ่ายสามีมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการทำมาหากินและรับผิดชอบงานต่างๆ ภายนอกครอบครัว ส่วนฝ่ายภรรยามีหน้าที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมต่างๆ ภายในครอบครัวหรือที่เรียกว่า “งานบ้าน” เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้รับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีพัฒนาการที่ดีและมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2532: 260)

ในอดีต “งานบ้าน” (housework) ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของเพศหญิง เนื่องจากการแบ่งงานระหว่างเพศนั้นถือเอาความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงมาเป็นตัวกำหนด เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะความแตกต่างด้านสรีระและสภาพสังคมในสมัยนั้น กล่าวคือในอดีต การออกศึกสงคราม การล่าสัตว์หาของป่า การทำอาวูช การปกครอง และกิจกรรมอื่นๆ นอกบ้านนั้น เป็นหน้าที่ของเพศชาย เพราะเพศชายมีความคล่องตัวกว่า แข็งแรงกว่า และในบางครั้งต้องเดินทางเป็นระยะทางไกลๆ ซึ่งเพศชายก็สามารถทำได้ดีกว่าเพศหญิง ในทางตรงกันข้าม เนื่องจากเพศหญิงต้องมีประจำเดือน ตั้งครรภ์ เลี้ยงลูก จึงควรรับหน้าที่ดูแลบ้าน เตรียมอาหาร อบรมเลี้ยงดูบุตรอยู่บ้าน (ภัสสร ลิมานนท์, 2542: 4) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เพศหญิงสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้กำลังกายมาก และไม่ต้องเดินทางห่างไกลจากที่อยู่อาศัยมากนัก เช่น การเพาะปลูกหรือการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น งานบ้านจึงถูกมอบหมายให้เป็นที่ของเพศหญิง

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม จากสังคมชนบทมาเป็นสังคมเมือง และความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลให้มีการคิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ที่ช่วย

อำนวยความสะดวก และช่วยทุ่นแรงในการทำงานบ้านและในกระบวนการผลิตต่างๆ จึงทำให้เกิดงานประเภทที่ไม่ต้องใช้กำลังกายหรือใช้กำลังกายน้อย และเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าร่วมในแรงงานภายนอกครอบครัวได้มากขึ้น ประกอบกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ผลักดันให้สตรีต้องเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว (ภัสสร ลิมานนท์, 2542: 56) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่สมรสแล้ว ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจเรื่องสภาวะการทำงานของประชากร ปี พ.ศ.2542 พบว่า จำนวนสตรีที่เข้าสู่ตลาดแรงงานมีถึงร้อยละ 50.4 ของปริมาณแรงงานทั้งหมด โดยในจำนวนนี้แบ่งออกเป็นแรงงานสตรีที่เป็นโสดคิดเป็นร้อยละ 24.6 และแรงงานสตรีที่สมรสมากถึงร้อยละ 62.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542: 13) จากการที่สตรีที่สมรสแล้วเข้ามามีส่วนร่วมในตลาดแรงงานนั้น ได้ทำให้ภาพพจน์ของสตรีเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยทำหน้าที่แม่บ้านเพียงอย่างเดียว ก็มีบทบาทในการเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวด้วย ส่งผลให้สตรีเหล่านั้นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพและการทำงานบ้าน ซึ่งจากการศึกษาของ นภัส สิริสัมพันธ์ (นภัส สิริสัมพันธ์, 2530 อ้างใน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, พ.ศ.2537: 3-7) ได้ชี้ให้เห็นว่าสตรีที่ทำงานนอกบ้านจะมีการใช้เวลาในการประกอบอาชีพและการทำงานบ้านที่มากกว่าผู้ชายกล่าวคือ “ชั่วโมงการทำงานของสตรีในภาคเกษตรใช้เวลาทำงานในไร่ในนา 1,644 ชั่วโมง/ปี ในขณะที่ชายใช้เวลา 2,294 ชั่วโมง/ปี แต่เมื่อรวมเวลาที่ต้องทำงานบ้านด้วยแล้วสตรีใช้เวลาถึง 3,894 ชั่วโมง/ปี ในการทำงานบ้านและการประกอบอาชีพ ส่งผลให้สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมในตลาดแรงงานนั้นต้องรับภาระหนักขึ้นเป็นสองเท่าและไม่มีเวลาสำหรับนันทนาการ” จากการที่สตรีต้องรับภาระทั้งในและนอกบ้านอีกทั้งการมีชั่วโมงทำงานที่มากกว่า จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้สตรีขาดโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่จะแสวงหาความรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองอีกทั้งยังส่งผลให้สตรีขาดการดูแลสุขภาพและไม่ได้ออกกำลังกาย นันทนาการอื่นๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจซึ่งส่งผลให้เกิดความเครียดได้ สตรีจำนวนมากจึงขาดความพร้อมในการปรับปรุงตนเอง และเสียโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2536: 46) ในการกำหนดนโยบายและแผนระยะยาวเพื่อการพัฒนาสตรี พ.ศ. 2535-2554 รัฐบาลได้เล็งเห็นและตระหนักถึงปัญหานี้จึงได้กำหนดนโยบายระยะสั้น (5 ปี) เพื่อส่งเสริมให้มีมาตรการต่างๆ ที่จะเป็นการลดภาระงานบ้านของสตรี และสร้างเจตคติที่ดีต่องานบ้าน โดยมีมาตรการสนับสนุนให้มีการสร้างค่านิยมว่าสามีควรแบ่งเบาระงานบ้านจากภรรยา และครอบครัวควรอบรมเลี้ยงดูเด็กชายตั้งแต่เล็กไม่ให้ละเลยงานบ้าน

เนื่องจากการทำงานบ้านมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และความผาสุกของครอบครัว และ เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และการช่วยกันทำงานบ้านโดยไม่ให้เป็น ภาระที่หนักของใครคนใดคนหนึ่ง เป็นการแสดงถึงความรักและความสามัคคีในครอบครัว อันเป็นรูป แบบของครอบครัวที่พึงปรารถนาในสังคมปัจจุบัน (โสภ ชาติพันธ์ และคณะ, 2534: 3-9) จึงทำให้ เกิดประเด็นที่น่าสนใจว่าปัจจุบันสามีมีส่วนช่วยทำงานบ้านมากน้อยแค่ไหน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีผู้ทำการ ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทำงานบ้านของสามีบ้างแล้ว แต่การศึกษาเหล่านั้นได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากภรรยาเกี่ยวกับการทำงานบ้านของสามี แต่ไม่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสามีโดยตรงจึงทำ ให้ไม่เห็นภาพของการทำงานบ้านของสามีที่แท้จริง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อ มูลจากสามีโดยตรง และมุ่งศึกษาการทำงานบ้านของสามีในปัจจุบันว่าสามีมีการทำงานบ้านมากน้อย เพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่กำหนดการทำงานบ้านของสามี ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคู่สามีภรรยาที่ จะได้เข้าใจในบทบาทของตนเอง และมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยน แปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและส่งเสริมความเสมอภาค ระหว่างสามีภรรยาอีกด้วย

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 9 ได้ส่งผลให้จังหวัดต่างๆ ได้ รับการพัฒนาและมีการขยายตัวของความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น และจังหวัดอุบลราชธานีก็เป็นหนึ่งใน หลายจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาและมีความเป็นเมืองเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากจังหวัดอุบลราชธานีมี ศักยภาพและความพร้อมที่จะรองรับ การขยายตัวด้านเศรษฐกิจทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้เป็น อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการผลิตภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม หรือแม้แต่การท่องเที่ยว ประกอบ กับจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีทรัพยากรจำนวนมากและมีประชากรจำนวน มาก และจังหวัดอุบลราชธานีนั้นมีพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวทางทิศตะวันออก และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยทางทิศใต้ จึงเท่ากับเป็นช่องทางในการติดต่อค้าขายกับ ประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมากที่จะรองรับการขยายตัว ด้านการท่องเที่ยว ที่สำคัญจังหวัดอุบลราชธานีมีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการส่งเสริมและการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม การสื่อสาร ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น ประกอบกับการที่ จังหวัดอุบลราชธานีมีสถานศึกษาในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้กำหนดให้จังหวัดอุบลราชธานีจัดตั้งสถาบัน พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานให้สูงขึ้น ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีสามารถสร้างและพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ของจังหวัด ให้มีคุณภาพเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี จากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ได้ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานี มีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GDP) จากในปี พ.ศ.2536 ที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 31,440 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 37,757 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 และเพิ่มขึ้นเป็น 43,196 ล้านบาท ใน ปี พ.ศ. 2540 (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2536; 2538; 2540)

การที่จังหวัดอุบลราชธานีมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้พื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดได้รับการพัฒนาและมีความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น จากความเป็นเมืองที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลให้ภาวะความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของคนในจังหวัดเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสตรีก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่สตรีในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเริ่มที่จะหันมาประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยสัดส่วนของสตรีในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง และล่าสัตว์ลดลงจากร้อยละ 57.2 ในปี พ.ศ.2537 เหลือร้อยละ 48.6 ในปี พ.ศ.2540 และพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกก็ลดลงด้วย อีกทั้งสัดส่วนของสตรีที่มีงานทำได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.0 ใน ปี พ.ศ. 2537 มาเป็นร้อยละ 43.2 ในปี พ.ศ. 2542 และสัดส่วนของผู้ที่ทำงานบ้านก็ลดลงจากร้อยละ 10.4 ในปี พ.ศ.2537 ลดลงเหลือร้อยละ 5.7 ในปี พ.ศ.2542 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2537, 2540, 2542) ซึ่งน่าจะมีสาเหตุเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ผลักดันให้สตรีที่เคยทำงานบ้านเพียงอย่างเดียวต้องออกมาทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่สมรสและจะต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เพราะการกำหนดบทบาทระหว่างชายหญิงในวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ได้กำหนดให้ผู้หญิงมีขอบเขตรับผิดชอบอยู่ภายในครอบครัว ส่วนเรื่องของชุมชนหรือเรื่องของหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของผู้ชาย (สุเทพสุนทรเกษม, 2511: 35) แต่ในปัจจุบันสตรีได้เพิ่มบทบาทของตนเองจากการแม่บ้านเพียงอย่างเดียว มาเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวอีกบทบาทหนึ่งด้วย ส่งผลให้ผู้หญิงต้องรับภาระทั้งการทำงานนอกบ้านและการทำงานบ้าน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี” ว่าสามีมีการทำงานบ้านอย่างไรบ้างและมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงการทำงานบ้านของสามี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบ้านของสามี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างในบทบาท (role differentiation)

แนวคิดนี้เป็นของ Parson และ Bales (1955: 253) ที่เน้นบทบาทของฝ่ายชายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งภายนอกสถาบันครอบครัว และฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายรับผิดชอบบทบาทภายในครอบครัว สำหรับทฤษฎีของ Parson นั้นได้ให้ความหมายของ“ความแตกต่างในบทบาท”ไว้ว่าการกำหนดบทบาทในสถานภาพทางสังคมแต่ละสถานภาพอย่างชัดเจนและแน่นอน นอกจากนี้ยังได้แบ่งแยกบทบาทของกลุ่มสมรสออกเป็น 2 ประเภท คือ บทบาทอันเป็นเป้าหมายทางวัตถุ (instrument role) ซึ่งหมายถึงบทบาทที่กลุ่มสมรสจะต้องกระทำเพื่อการยังชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการประกอบอาชีพ ส่วนอีกบทบาทหนึ่งคือ บทบาทในการตอบสนองทางจิตใจ (expressive role) หมายถึงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกด้านจิตใจซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรและการให้ความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งบทบาททั้ง 2 ประเภทนี้แบ่งแยกโดยยึดถือความแตกต่างระหว่างเพศเป็นพื้นฐานสำคัญ กล่าวคือ บทบาทในการประกอบอาชีพที่มักเป็นบทบาทของเพศชายซึ่งหมายถึงสามี ส่วนบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้นมักจะเป็นบทบาทของเพศหญิงหรือหมายถึงภรรยา Parson ได้ให้ความสำคัญแก่บทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวของฝ่ายชาย โดยถือว่าเป็นบทบาทหลักในการเชื่อมโยงระหว่างบทบาทภายในสถาบันครอบครัวกับบทบาทอื่นๆ ภายนอกสถาบันครอบครัว นอกจาก Parson and Bales แล้ว Straus (1964: 320) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งซึ่งได้จำแนกบทบาทระหว่างกลุ่มสมรสออกเป็น 2 ประเภทคือ บทบาทในการจัดการอำนาจ กับบทบาทในด้านการสนับสนุนช่วยเหลือ (authority and support) โดยอธิบายว่าผู้ชายมีบทบาทในการใช้อำนาจภายในครอบครัว ซึ่งเป็นอำนาจโดยชอบธรรมตามสิทธิ์ที่สังคมกำหนดให้และผู้ที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนช่วยเหลือก็คือ ภรรยา โดยบทบาททั้ง 2 ประเภทนี้เกิดจากการแบ่งแยกหน้าที่ตามความแตกต่างระหว่างเพศนั่นเอง

2. ทฤษฎีทรัพยากร (Resource Theory)

แนวคิดทฤษฎีทรัพยากรนี้ Blood และ Wolfe (1960: 259-271) เป็นผู้เริ่มนำมาใช้ในการศึกษาระบบความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส โดยอธิบายความสัมพันธ์ในสถาบันครอบครัวว่า บทบาทความรับผิดชอบงานบ้านของคู่สมรสจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับทรัพยากรของแต่ละคน ซึ่งได้แก่ ระยะเวลาที่ทำงานนอกบ้าน อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระดับชั้นทางสังคม ทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดตามแนวคิดนี้คือ ระยะเวลาที่ทำงานนอกบ้าน โดยทั่วไปภรรยาซึ่งไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านจะต้องเป็นฝ่ายทำงานบ้าน (Feree, 1987: อ้างใน Sellies และ Leslie, 1994: 173) ได้วิเคราะห์แนวคิดนี้ว่ายังมีทรัพยากรที่สำคัญ คือ คุณค่าของทรัพยากรของคู่สมรส กล่าวคือ คู่สมรสฝ่ายที่มีสถานภาพการทำงานสูงมีเกียรติและมีรายได้สูงกว่า และรายได้นั้นถือเป็นรายได้หลักของครอบครัวจะเป็นฝ่ายที่ทำกิจกรรมในครัวเรือนน้อย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทระหว่างคู่สมรส

แนวคิดนี้เสนอให้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงบทบาทระหว่างคู่สมรส ด้วยการประนีประนอมระหว่างกัน เนื่องจากความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาทในครอบครัว Myrdal และ Klein (1956: 167) ได้เสนอแนะให้ผู้หญิงเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้มีทั้ง 2 ด้าน คือในด้านการประกอบอาชีพ ผู้หญิงควรออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้นเพื่อช่วยในการหาเลี้ยงครอบครัว จากที่เคยดูแลสามีและบุตรอย่างเดียว Rapoport and Rapoport (1964:129) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ psychosocial-lag ซึ่งกล่าวว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงในบทบาทของฝ่ายชายไม่ได้สมดุลกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของฝ่ายหญิง กล่าวคือ ผู้หญิงปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากบทบาทแม่บ้าน เข้าสู่บทบาทของการทำงานนอกบ้านมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากเศรษฐกิจที่บีบบังคับ ในขณะที่ผู้ชายยังไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของผู้หญิง ทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวและเสนอแนะให้มีการส่งเสริมความเข้าใจในบทบาทที่เปลี่ยนไป รวมทั้งรัฐบาลควรวางนโยบายทางสังคมที่จะสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบ้านของสามี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบไปด้วย

1. ความสำคัญของการทำงานบ้านของสามี
2. การมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านของสามี
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

1. ความสำคัญของการทำงานบ้านของสามี

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันผลักดันให้ภรรยา ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นการยากที่ครอบครัวจะสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยรายได้ของสามีเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งผลจากการที่ภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้านนั้น จึงเป็นการเพิ่มภาระที่หนักกว่าการเป็นแม่บ้านในอดีตมากเพราะเนื่องจากจะต้องแบ่งเวลาที่มีอยู่เท่าเดิม สำหรับการจัดการทั้งงานบ้านและงานอาชีพให้เรียบร้อยด้วยดี (วารุณี วงษา, 2529: 11) ภรรยาที่ต้องรับภาระทั้งการประกอบอาชีพและงานบ้าน จึงมักจะไม่มีความเหลือพอที่จะแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2538: 63) ถ้าหากสามีมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานบ้านและแบ่งเบาระยะของภรณานั้น จะทำให้ภรรยาสามารถประสานชีวิตครอบครัวกับการทำงานเข้าด้วยกันได้ อีกทั้งยังเป็นปราการป้องกันความขัดแย้งในครอบครัว อันจะมีผลต่อความมั่นคงของครอบครัวและพัฒนาการของบุตรด้วย และจากการศึกษาของ วารุณี วงษา (2529: 27) ได้กล่าวถึงผลดีของการช่วยทำงานบ้านของสามีไว้หลายประการดังนี้

- “ 1 ทำให้ภรรยาชื่นชมกับความช่วยเหลือของสามี
- 2 เป็นหนทางช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างภรรยา ที่มีโอกาสทำงานร่วมกันช่วยให้เข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น
- 3 ช่วยประหยัดรายจ่ายของครอบครัวในหลายด้านที่เกี่ยวกับคนใช้ เช่น ค่าจ้างค่าอาหาร เป็นต้น
- 4 เป็นวิธีแสดงนิสัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
- 5 ช่วยให้สามีเกิดความสุขและรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนสำคัญของครอบครัวอย่างแท้จริงที่มีส่วนช่วยทำงานบ้านเสร็จเรียบร้อย

6 ได้ประสบการณ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีการวางแผน ดำเนินตามแผนและเห็นประโยชน์ของการประเมินผล จากการทำงานบ้านในแต่ละครั้งซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ในการดำเนินชีวิตประจำวันและอาชีพการงานในอนาคต

7 เป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานบ้าน ทำให้เห็นความสำคัญของการทำงานบ้านว่างานบ้านเป็นงานของทุกคน ควรช่วยกันดูแลรักษาบ้านและทุกสิ่งในบ้าน ซึ่งเป็นสมบัติของส่วนรวม

8 เป็นการออกกำลังกายและช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานนอกบ้าน”

นอกจากนั้นภรรยาทุกคนคาดหวังที่จะเห็นสามีของตน แสดงความมีน้ำใจบ้างเล็กน้อยในการช่วยทำงานบ้าน ไม่มีภรรยาคนใดคาดหวังว่าสามีจะมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านแทนทั้งหมด เพียงแต่ต้องการให้สามีแสดงออกและเห็นอกเห็นใจในภาระอันหนักอึ้งนี้ โดยเฉพาะในช่วงที่มีบุตรอันเป็นช่วงเวลาที่แม่บ้านมีความกดดันมาก แม่บ้านที่อยู่ในช่วงนี้ทุกคนจะมีความสุขกับการช่วยเหลือเล็กๆ น้อยๆ ของสามี เพราะการช่วยเหลือของสามีเป็นการให้กำลังใจที่ดีต่อภรรยา (ศิริติส ธรรมเจริญ, 2527: 76) และในการช่วยภรรยาแบ่งเบาภาระงานบ้านนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรักความเห็นใจของสามี นอกจากจะสร้างความชื่นชมและพึงพอใจแก่ภรรยาแล้วยังช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส และมีส่วนส่งเสริมความรักและความสุขในครอบครัวอีกด้วย (สมศรี สุกมลนันท์, 2533: 3) อีกทั้งการที่สามีช่วยทำงานบ้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การทำอาหาร เลี้ยงเด็กและงานบ้านอื่นๆ นอกจากจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความจำเป็นต่อชีวิตครอบครัวแล้ว ยังเป็นการช่วยให้ภรรยาสามารถประกอบอาชีพได้เต็มที่โดยปราศจากความกังวลถึงงานภายในบ้าน (สุคสวาท ดิศโรจน์, 2531: 2) แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากสามีมอบภาระงานบ้านทุกอย่างให้ภรรยาทำทั้งหมด โดยไม่ได้ช่วยเหลือเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน ภรรยาก็ต้องรับภาระหนักแต่ผู้เดียวทั้งงานบ้านและการประกอบอาชีพ ซึ่งภรรยาจะไม่สามารถทำหน้าที่แม่บ้านที่ดีได้ เช่น ไม่มีเวลาอบรมลูก ไม่มีเวลาประกอบอาหารหรือทำความสะอาดบ้าน (สายใจ คุ่มขนาน, 2525: 80) แล้วยังอาจทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกได้ ในการศึกษาของปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2525 :70) ได้ชี้ให้เห็นว่าภรรยาที่ทำงานนอกบ้านนั้นจะเหน็ดเหนื่อยเช่นเดียวกับสามี แต่เมื่อกลับถึงบ้านภรรยาต้องทำงานบ้านอีก โดยที่สามีบางคนไม่ได้เข้าช่วยเหลือเพราะยึดค่านิยมดั้งเดิมว่า “งานบ้านเป็นงานของสตรี” จึงทำให้ขาดความเห็นอกเห็นใจภรรยา สร้างบรรยากาศที่เย็นชาเบียดเบียนชีวิตสมรสไม่ยั่งยืนผาสุก และอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งภายในครอบครัวได้

จะเห็นได้ว่าการช่วยทำงานบ้านของสามีเป็นสิ่งที่ดีสำหรับครอบครัว จึงควรมีการสร้างค่านิยมว่าสามีควรแบ่งเบาภาระงานบ้านจากภรรยา (คณะกรรมกรส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2537: 3-20) เพราะการช่วยกันทำงานบ้านนั้นช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสามีและภรรยา และทำให้ภรรยาสามารถประกอบอาชีพได้เต็มกำลังความสามารถและยังเป็นการส่งเสริมภรรยาในด้านหน้าที่การงานอีกด้วย (จรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์, 2541: 89)

2. การมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านของสามี

ในอดีตสังคมไทยจะกำหนดให้ผู้หญิงมีบทบาทผูกพันอยู่ภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ชายจะมีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวและการติดต่อกับสังคมภายนอก การปฏิบัติต่อหญิงและชายจึงแตกต่างกัน โดยผู้ชายมีโอกาสได้เรียนสูงๆ ทำงานนอกบ้าน ที่เที่ยวเตร่ ฯลฯ ในขณะที่ผู้หญิงไม่ต้องเล่าเรียนมากเพราะต้องอยู่กับบ้านถ้าแต่งงานไปสามีจะเลี้ยงดูเอง ฉะนั้นหน้าที่ของผู้หญิงคือ การหัดเรียนรู้และเก่งในงานบ้านเพื่อจะได้เป็นภรรยาที่ดี ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้หญิงส่วนใหญ่ในสมัยก่อนจึงถูกอบรมเลี้ยงดูเพื่อเตรียมตัวเป็นภรรยาที่ดี จึงส่งผลให้ผู้หญิงต้องเก่งในด้านการจัดบ้านเรือนและการครัว (สุพัตรา สุภาพ, 2528: 73) ส่วนผู้ชายนั้นมีหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวและมอบฐานะทางบ้านให้ภรรยาเป็นใหญ่ ในการปกครองดูแลทรัพย์สินสมบัติและกิจการในบ้านเรือน โดยที่สามีจะไม่ก้าวล้ำหน้าที่ของแม่บ้าน เช่น การดูแลบ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น (โสภา ขปิลมันท์ และคณะ, 2534: 2-18) จะเห็นได้ว่าสังคมไทยในอดีตนั้นสามีแทบจะไม่ได้มีบทบาทในงานบ้านเลย

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันชายและหญิงมีความเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการได้รับการศึกษา การประกอบอาชีพ สิทธิทางด้านกฎหมาย ฯลฯ และภรรยาก็ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง จากที่ต้องรับผิดชอบงานบ้านเพียงอย่างเดียวมารับผิดชอบในเรื่องการประกอบอาชีพด้วย ทั้งนี้เพราะต้องช่วยสามีทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้ แต่สามีก็ยังคงมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านที่น้อยอยู่ จากการศึกษาของเบญจพรรณ ชินวัตร และคณะ (2530, 52) ที่ได้ศึกษาถึงความแตกต่างในบทบาทชายและหญิงในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและกิจกรรมในครัวเรือน ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงจะมีการทำงานบ้านมากกว่าผู้ชายประมาณ 3 เท่า กล่าวคือ ผู้ชายใช้เวลาประมาณ 11 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการทำงานบ้าน ในขณะที่ผู้หญิงใช้เวลาถึง 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการทำงานบ้าน โดยงานบ้านส่วนใหญ่ที่ผู้หญิงทำ ได้แก่ ซัอกับข้าว ทำอาหาร กวาดถูบ้าน ซักรีดผ้า และตัดน้ำ และในจำนวน 11 ชั่วโมง ที่ผู้ชายทำงานบ้าน 5 ชั่วโมงจะเป็นการทำสวนผักและที่เหลือ 6 ชั่วโมง จึงเป็นเวลาทำงานบ้านจริง

ในการศึกษาของ ปันสยั รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร (2542: 56) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแบบแผนการทำงานบ้านของสามี และ กิตติศักดิ์ จินดาศักดิ์ (2538: 37) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของภรรยาต่อการช่วยทำงานบ้านของสามี ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการแบ่งรับงานบ้านของสามีของเดือนเพ็ญ วอนเพียร (2531: 52) ที่พบว่า งานบ้านที่สามีแบ่งรับมาก ได้แก่ งานด้านการรักษาซ่อมแซมสามีจะทำเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคืองานด้านการทำความสะอาด สำหรับงานด้านอาหารที่สามีจะมีการทำน้อยที่สุด

ในการศึกษาของ จรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ (2541: 86) เรื่องความรับผิดชอบด้านครอบครัวและการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพและความมั่นคงในชีวิตสมรสของผู้บริหารหญิง ได้ชี้ให้เห็นว่าถึงแม้ว่าผู้บริหารหญิงเกือบทุกคนต้องทำงานบ้านในตอนเย็นหลังเลิกงาน และถ้าหากผู้บริหารหญิงไม่สามารถกลับมาทำงานบ้านได้ สามีของผู้บริหารหญิงเหล่านั้นก็จะเป็นผู้รับผิดชอบแทน โดยสามีของผู้บริหารหญิงเป็นผู้ชายยุคใหม่ที่เต็มใจช่วยงานบ้านของภรรยา เช่น ซื่อข้าวของเข้าบ้าน รับส่งลูกไปโรงเรียน และดูแลเรื่องทำการบ้านของลูกเป็นต้น จะเห็นได้ว่าสามีมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานบ้านไปในทางที่ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสามีเริ่มที่จะเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือภรรยาทำงานบ้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต แต่สามีส่วนใหญ่ก็ยังคงยึดติดกับค่านิยมที่ว่าการทำงานบ้านเป็นสิ่งที่เสื่อมเสียเกียรติ จึงทำให้สามีช่วยภรรยาทำงานบ้านต่างๆ น้อย มีเพียงงานด้านการซ่อมแซมบ้านเท่านั้นที่สามีทำมากกว่าภรรยา (กิตติศักดิ์ จินดาศักดิ์, 2538: 37) ส่วนภาระงานบ้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบ้านที่ถูกรับมองว่าเป็นงานของผู้หญิง สามีก็ยังคงทำงานบ้านเหล่านั้นน้อยอยู่ ดังนั้นงานบ้านต่างๆ จึงตกเป็นภาระของภรรยามากกว่าสามี

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

จากการศึกษารวบรวมแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบ้านของสามีนั้นผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อระดับการทำงานบ้านของสามีมีดังต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยด้านประชากร

ปัจจัยด้านประชากรประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

3.1.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ในการแบ่งงานระหว่างเพศภายในครอบครัวนั้น ในครอบครัวเดี่ยวซึ่งมีขนาดเล็กการแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างคู่สมรสยังทำไม่ได้เต็มที่นัก เพราะหากคนใดคนหนึ่งเกิดเจ็บป่วยหรือไม่อยู่อีกฝ่ายก็จำเป็นต้องเข้าทำงานแทน ซึ่งต่างกับครอบครัวขยายที่มีสมาชิกมากกว่า ทำให้การแบ่งงานระหว่างสมาชิกต่างเพศทำได้สะดวกกว่า (ภัสสร ลิมานนท์, 2542: 4) กล่าวคือ ในครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวนมากการทำงานบ้านของสมาชิกในครัวเรือน ก็จะสามารถแบ่งงานกันตาม “บทบาทตามประเพณี” ได้สะดวก แต่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยการแบ่งงานตาม “บทบาทตามประเพณี” ไม่สามารถทำได้สะดวกนักเพราะมีสมาชิกในครัวเรือนน้อย จึงทำให้สมาชิกแต่ละคนต้องช่วยกันทำงานบ้าน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

จากการศึกษาของ ระพีพรรณ พันธ์รัตน์ (2542: 66) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนของสามี มีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิภาคกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน กล่าวคือ ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกจำนวนน้อย สามีมีส่วนในการทำกิจกรรมในครัวเรือนในระดับสูงและปานกลางมากกว่า สามีที่อยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวนมาก โดยที่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวน 2-3 คน สามีมีส่วนของการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนระดับสูงมากที่สุด (ร้อยละ 22.5) รองลงมาคือครัวเรือนที่มีสมาชิก 4-5 คน (ร้อยละ 18.0) และในครัวเรือนที่มีสมาชิก 6 คนขึ้นไป สามีมีส่วนของการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนต่ำที่สุด (ร้อยละ 13.8) ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก ในครัวเรือนมาก การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามเพศสามารถทำได้สะดวก ดังนั้น “งานบ้าน” ซึ่งตามธรรมเนียมแต่โบราณถือว่าเป็นความรับผิดชอบของเพศหญิง ผู้ชายจึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบงานบ้าน แต่ในครัวเรือนที่มีจำนวน

สมาชิกน้อยไม่สามารถทำได้เพราะทุกคนต้องช่วยกันทำงานบ้าน จึงผลักดันให้ผู้ชายต้องเข้ามาช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนมากขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า สามิตที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันจะมีการทำงานบ้านที่แตกต่างกันด้วย โดยสามิตที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่ามีการทำงานบ้านสูงกว่า สามิตที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า ดังนั้นในการศึกษารุ่นนี้จึงตั้ง สมมติฐานว่า สามิตที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามิตที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า

3.1.2 ความแตกต่างด้านอายุของสามิตกับภรรยา

การที่บุคคลมีอายุที่ต่างกันย่อมมีประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคมต่างกัน อีกทั้งอายุยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงวุฒิภาวะทางอารมณ์ ส่งผลให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อเหตุการณ์หรือสภาวะแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่างกันด้วย โดยบุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่จะมีการปรับตัว รวมทั้งมีความรับผิดชอบที่ดีกว่าบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า (เชิรศรี วิวิธสิริ, 2527: 44) ในสังคมไทยโดยทั่วไปนิยมให้ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชายที่มีอายุมากกว่า (สภาสตรีแห่งชาติ, 2518: 143) ย่อมแสดงว่าสามิตโดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ วุฒิภาวะและมีความอาวุโสมากกว่าภรรยาและจากการที่สามิตมีอายุมากกว่าภรณานั้น จึงน่าจะทำให้สามิตเข้ามาช่วยเหลือภรรยาในการทำงานบ้านต่างๆ มากกว่าสามิตที่มีอายุเท่ากับภรรยาหรือน้อยกว่าภรรยา ความแตกต่างด้านอายุของสามิตกับภรรยาจึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามิต

จากการศึกษาของ ระพีพรรณ พันธุ์รัตน์ (2542: 54) เมื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างด้านอายุของสามิตกับภรรยา พบว่า ในกลุ่มภรรยาที่มีสามิตอายุมากกว่านั้น สามิตมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านในระดับสูงมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มภรรยาที่มีสามิตอายุน้อยกว่า และกลุ่มภรรยาที่มีอายุเท่ากับสามิต (ร้อยละ 18.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 16.6 และร้อยละ 14.0 ตามลำดับ) ซึ่งน่าจะเป็นผลเนื่องมาจากภรรยาที่มีอายุน้อยกว่า มักจะมีประสบการณ์ในชีวิตที่น้อยกว่าจึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระในการดูแลกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนจากสามิต ในขณะที่ภรรยาที่มีอายุมากกว่าสามิตแสดงว่าภรรยามีประสบการณ์และวุฒิภาวะที่สูงกว่าสามิต ภรรยาจึงต้องให้การดูแลและจัดการกิจกรรมต่างๆ ในบ้านให้เรียบร้อยได้ด้วยตนเองจึงต้องรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ในบ้านโดยทำหน้าที่ “แม่บ้าน” ที่ดีเพื่อไม่ให้สามิตรู้สึกว่าคุณน้อยกว่าภรรยาเพราะมีอาวุโสน้อยกว่า

ส่วนการศึกษาของ ปันส์ย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร (2542: 74) พบว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ระพีพรณ์ พันธุ์รัตน์ (2542: 54) ที่พบว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา สามีมีการทำงานบ้านสูงกว่าสามีที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับภรรยา กล่าวคือ สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยามีการทำงานบ้านสูงที่สุด รองลงมาคือสามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยาและสามีที่มีอายุเท่ากับภรรยา (ร้อยละ 18.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 16.6 และร้อยละ 14.0 ตามลำดับ)

และการศึกษาของ Dobson (1983, อ้างใน ปันส์ย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร, 2542: 24) พบว่า สามีจะมีการแบ่งรับงานบ้านต่อเนื่องไปเรื่อยๆ จนสูงอายุ จากสามีที่เคยแบ่งรับงานบ้านเฉพาะงานของเพศชายก็จะแบ่งรับงานบ้านของเพศหญิงสูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่ออายุมาก

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยามีการทำงานบ้านมากกว่าสามีที่มีอายุเท่ากับภรรยาหรือมีอายุน้อยกว่าภรรยา ซึ่งจากความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยาที่น่าจะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ อาชีพของสามี ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

3.2.1 อาชีพของสามี

ในการประกอบอาชีพต่างๆ นั้นแต่ละอาชีพจะได้รับผลตอบแทนจากการทำงานที่ต่างกันด้วย เช่น รายได้ เกียรติภูมิในตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านั้นจะนำมาซึ่งทรัพยากรของครอบครัว และในฐานะผู้นำครอบครัวสามีจึงให้ความสำคัญในการประกอบอาชีพมากกว่าการทำงานบ้าน เพราะงานบ้านนั้นเป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สามีจึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการทำงานบ้าน อีกทั้งยังมองว่าการทำงานบ้านเป็นงานที่น่าเบื่อเพราะเป็นงานที่ไม่มีวันจบสิ้น (นภัส ศิริสัมพันธ์, 2530 อ้างใน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, พ.ศ.2537: 3-7) และในการประกอบอาชีพแตกต่างกันนั้นจะทำให้บุคคลมีโอกาที่จะได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่แตกต่างกันด้วย การที่สามีประกอบอาชีพแตกต่างกันจึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

จากการศึกษาของ ระพีพรรณ พิณฐรัตน์ (2542: 62) พบว่า อาชีพของ สามีมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือน โดยสตรีที่สามีไม่ได้ทำงาน มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสามีที่ไม่ได้ทำงานจะไม่มีรายได้ดังนั้นจึงต้องพึ่งพารายได้จากสมาชิกคนอื่น ๆ ส่งผลให้ต้องช่วยทำกิจกรรมในบ้านเพื่อเป็นการตอบแทน และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนของกลุ่มสามีประกอบอาชีพ พบว่า สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนั้น จะทำให้สามีมีการทำงานบ้านมากกว่าสามีที่ประกอบอาชีพ ดังนั้นในการศึกษารุ่นนี้จึงตั้ง สมมติฐานว่า สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม

3.2.2 ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

ในปัจจุบันทั้งสามีและภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน จึงทำให้ทั้งสองฝ่าย เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวด้วยกันทั้งคู่ แต่การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีรายได้มากกว่านั้นจะแสดงถึงความสามารถในการเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวได้มากกว่า ส่งผลให้ผู้มีรายได้น้อยกว่าต้องรับหน้าที่ในการทำงานบ้านมากกว่า เพราะอีกฝ่ายจะให้ความสำคัญกับการเป็นผู้หารายได้มาใช้ในครอบครัวมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการทำงานบ้านซึ่งเป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวนรายได้ที่หามาได้จึงเปรียบเสมือนสิ่ง que แสดงถึงอำนาจในครอบครัว ที่จะส่งผลให้ผู้มีรายได้มากกว่านั้นมีอำนาจในครอบครัวมากกว่าอีกฝ่ายที่มีรายได้น้อยกว่า และถ้าหากภรรยามีรายได้มากกว่าสามีนั้น ก็น่าจะส่งผลให้สามีมีการทำงานบ้านเพิ่มขึ้น ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยาจึงน่าจะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

Ross (1987: 120) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในเรื่องของอำนาจของกลุ่มสมรสกับการแบ่งรับงานบ้าน โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างสามีและภรรยา ในประเด็นของความแตกต่างระหว่างรายได้ของทั้งสอง พบว่า ยิ่งสามีมีรายได้มากกว่าภรรยาเท่าใด การแบ่งรับงานบ้านแบบเสมอภาคกันนั้นยิ่งเป็นไปได้น้อยยิ่งขึ้น

ในการศึกษาของ Haas (1981: 967) พบว่า สำหรับสามีแล้วรายได้เป็นเพียงทรัพยากรอันเดียวเท่านั้นที่สัมพันธ์กับการแบ่งรับงานบ้านของสามี กล่าวคือ ยิ่งสามีมีรายได้มากเท่าใด สามีก็จะช่วยแบ่งรับงานบ้านน้อยเท่านั้น และถ้าหากภรรยาไม่รายได้สูง สามีก็มักจะมีการแบ่งรับงานบ้านมากขึ้น

และจากการศึกษาของ เคือนเพ็ญ วอนเพ็ชร (2531: 87) พบว่า ในคู่สมรสที่สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา สามีมีการแบ่งรับงานบ้านมากที่สุด รองลงมาคือคู่สมรสที่สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา และในกลุ่มที่คู่สมรสที่มีรายได้เท่ากัน (ร้อยละ 40.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 34.9 และ ร้อยละ 32.1 ตามลำดับ) แต่ในการศึกษาครั้งนี้ของ เคือนเพ็ญ วอนเพ็ชร ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยาเกี่ยวกับการแบ่งรับงานบ้านของสามี

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การที่สามีหรือภรรยาไม่รายได้ที่มากกว่าอีกฝ่ายจะทำให้ฝ่ายที่มีรายได้มากกว่านั้น มีอำนาจในครอบครัวมากกว่าอีกฝ่าย จึงส่งผลให้ฝ่ายที่มีรายได้น้อยกว่ามีการทำงานบ้านมากกว่า ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

3.3 ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ เขตที่อยู่อาศัย ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา

3.3.1 เขตที่อยู่อาศัย

ในเขตเมืองและในเขตชนบทมักมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภค ความเจริญในด้านต่าง รวมถึงการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ การที่บุคคลพักอาศัยอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันจึงมักจะได้รับอิทธิพลจากสังคมและสภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน ซึ่งอิทธิพลเหล่านี้จะทำให้บุคคลมีทัศนคติ พฤติกรรม ความเชื่อ การยึดถือในวัฒนธรรมประเพณี และรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต่างกันด้วย ดังนั้นการที่สามีมีเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันก็น่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากการศึกษาของ ระพีพรรณ พันธุ์รัตน์ (2542: 63) พบว่า สามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง จะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนที่สูงกว่า สามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท เนื่องจากสามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองนั้น จะได้รับผลกระทบจากความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ทำให้การดำเนินชีวิตต้องรีบเร่งและต้องทำงานแข่งกับเวลาเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว จากสาเหตุดังกล่าว ผลักดันให้สมาชิกทุกคนในครัวเรือนจำเป็นต้องช่วยกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันหารายได้และการช่วยเหลือกันทำ กิจกรรมในครัวเรือน นอกจากนี้บุคคลที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองยังมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความรู้ใหม่ๆ ที่รวดเร็วกว่าในชนบท รวมถึงค่านิยมในการดำรงชีวิตในครอบครัวที่ทันสมัยขึ้น จากค่านิยมเดิมที่ฝ่ายชายมีอำนาจเป็นใหญ่ในบ้าน เปลี่ยนมาเป็นทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์แบบเสมอภาค ดังนั้นสามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองจึงการดำเนินชีวิตในครอบครัว เป็นไปในลักษณะช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำกิจกรรมต่างๆ มากกว่าสามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท

บุญเดิม ไพเราะ (2519: 40) ได้ศึกษาถึงสถานภาพสตรีไทยโดยเปรียบเทียบ ทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท พบว่า ครอบครัวไทยในชนบทนั้นประชากรส่วนใหญ่ยึดถือประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ความเป็นไปต่างๆ ของครอบครัวขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและความผูกพันระหว่างสมาชิกครอบครัว การแบ่งงานในครัวเรือนจึงเป็นไปตามเพศ เป็นต้นว่าผู้ชายทำงานหนักในไร่นาและเรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำต่อไป ส่วนผู้หญิงต้องเรียนรู้เรื่องการบ้านการเรือน และต้องช่วยสามีทำงานทุกอย่างเท่าที่จะสามารถทำได้และอาจต้องทำงานในไร่นาด้วย การแบ่งงานระหว่างเพศจึงชัดเจนส่งผลให้ผู้ชายมีการทำงานนอกบ้านน้อย

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การอาศัยอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันนั้นมีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตและมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย โดยสามเณรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีการทำงานบ้านสูงกว่าสามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า สามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามเณรที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท

3.3.2 ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามเณรกับภรรยา

การศึกษาทำให้บุคคลได้รับความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตนเองให้กว้างไกล ซึ่งการศึกษานั้นทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลุดพ้นจากความเชื่อเก่าๆ แบบประเพณีมากขึ้น การที่บุคคลได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมด้วย ดังนั้นการที่สามเณรได้รับการศึกษาที่แตกต่างกับภรรยาก็น่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามเณร

การนำปัจจัยในเรื่องการศึกษาของทั้งสามีและภรรยา มาศึกษาเปรียบเทียบกันนั้น พบว่า การศึกษาของสามีนั้นเป็นตัวกำหนดการแบ่งรับงานบ้านที่สำคัญกว่า การศึกษาของภรรยา กล่าวคือ ถ้าหากสามีมีการศึกษาสูงและไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวแบบใด ฝ่ายสามีก็จะมี การแบ่งรับงานบ้านมากกว่าภรรยา แต่ถ้าสามีมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำและไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวแบบใด ฝ่ายสามีจะมีการแบ่งรับงานบ้านน้อยกว่าภรรยา (Coverman, 1985: 96 ; Farkas, 1976: 473)

ในการศึกษาของ ระพีพรรณ พันธุ์รัตน์ (2542: 69) เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของสามีกับภรรยา พบว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านมากกว่า สามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา และกลุ่มสามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยา กล่าวคือ สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มสามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา และกลุ่มสามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยา มีการทำงานบ้านน้อยที่สุดตามลำดับ

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยามีการทำงานบ้านที่มากกว่า สามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยาหรือน้อยกว่าภรรยา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

3.4 ปัจจัยด้านอื่นๆ

ปัจจัยด้านอื่นๆ ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

3.4.1 ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี

การปรับทิศเชิงบทบาทเพศ (sex-role orientation) หมายถึง ทิศนะที่เกี่ยวกับข้อกำหนดทางบรรทัดฐานของพฤติกรรมระหว่างเพศชายและเพศหญิง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือทัศนคติที่มองว่าบทบาทหรือพฤติกรรมอย่างไรจึงจะเหมาะสมและถูกต้อง ต่อความเป็นหญิงและความเป็นชาย (Brogan and Kutner, 1976: 32) ความคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศโดยทั่วไปมี 2 อย่าง คือ ความคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศแบบเสมอภาค (nontraditionalism) ซึ่งในที่นี้หมายถึงการยอมรับว่าผู้หญิงก็สามารถที่จะออกไปทำงานนอกบ้าน ในฐานะผู้หาเลี้ยงได้เช่นเดียวกับผู้ชาย และยังหมายถึงการยอมรับว่าผู้หญิงย่อมมีความเสมอภาคทางอำนาจเท่าเทียมกับผู้ชาย เช่น การที่ผู้หญิงก็สามารถเป็นหัวหน้า

หน้าหรือดำรงตำแหน่งที่สูงกว่าผู้ชายได้ ส่วนความคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศแบบประเพณีหรือแบบไม่เสมอภาค (traditionalism) มีความเห็นว่าผู้หญิงเหมาะสมที่จะอยู่แต่ภายในบ้าน และไม่ควรมีอำนาจเท่าเทียมชาย (Tomeh, 1987: 318) ดังนั้นการที่สามีมีความคิดเรื่องบทบาทเพศที่แตกต่างกัน ก็น่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

การศึกษาของ Bose (1987: 104) ที่ได้ศึกษาการแบ่งรับงานบ้านระหว่างคู่สมรสในครอบครัวชาวอเมริกันจำนวน 600 คู่ โดยศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการแบ่งรับงานบ้านต่างๆ อันได้แก่ 1) ปัจจัยในเรื่องการมีเวลาหรือเวลาที่ต้องการ (time-availability or time demand) 2) ปัจจัยในเรื่องทัศนคติหรือค่านิยมต่อบทบาททางเพศของสามีและภรรยา 3) ปัจจัยในเรื่องความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างสามีภรรยา โดยใช้ตัวแปรการศึกษา และรายได้ของสามีและภรรยาเป็นตัวชี้วัดในเรื่องของอำนาจ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการแบ่งรับงานบ้าน ก็คือ ค่านิยมต่อบทบาททางเพศของสามีและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างคู่สมรส ส่วนตัวแปรการศึกษาและค่านิยมต่อบทบาททางเพศของภรณานั้น ไม่มีผลต่อแบบแผนการแบ่งงานบ้านของคู่สมรส นอกจากนี้ภรรยาที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านส่วนใหญ่ยังคงเป็นฝ่ายหลักที่ต้องทำงานบ้าน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบของการแบ่งรับงานบ้านภายในครอบครัว ส่วนหนึ่งถูกกำหนดจากการที่ภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน และการแบ่งรับงานบ้านภายในครอบครัวจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก็โดยค่านิยมต่อบทบาททางเพศของสามี

Ross (1987: 128) พบว่า ค่านิยมเรื่องบทบาททางเพศของสามีมีอิทธิพลต่อการแบ่งรับงานบ้านของสามี โดยอธิบายว่าสามีที่มีค่านิยมเกี่ยวกับบทบาททางเพศแบบประเพณีจะมีแนวโน้มที่จะช่วยแบ่งรับงานบ้านเพียงเล็กน้อย และในทางกลับกันสามีที่ไม่ค่อยมีค่านิยมในบทบาททางเพศแบบประเพณีจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนแบ่งรับงานบ้านมากขึ้น

Barnett and Baruch (1987: 29-40) ได้ศึกษาถึงการแบ่งรับงานบ้านของสามีโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ คู่สมรสเชื้อสายคอเคเซียนที่อยู่ในระดับชนชั้นกลาง 160 คน โดยปัจจัยที่นำมาทดสอบมีสถานภาพการทำงานของสามีและภรรยาได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม โครงสร้างครอบครัว ทัศนคติในบทบาททางเพศของสามี และปัจจัยเรื่องการได้รับขัดเกลาทางสังคมจากบิดามารดา โดยการศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ทั้งแบบศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และแยกศึกษาระหว่างภรรยาที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านและไม่ได้ทำงาน ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่าการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาและปัจจัยในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับบทบาททางเพศของสามี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนแบ่งรับงานบ้านของสามี โดยเฉพาะในส่วนของสามีที่เป็นฝ่ายหาเลี้ยงฝ่ายเดียวนั้น ทัศนคติเรื่อง

บทบาทเพศของสามีจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในเรื่องการแบ่งรับงานบ้านของสามีโดยสามีที่มีทัศนคติว่าการแบ่งรับงานบ้านควรเป็นไปตามบทบาทเพศ ก็จะทำให้สามีมีการแบ่งรับงานบ้านน้อย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า การที่สามีมีทัศนคติหรือมีความคิดเรื่องบทบาทเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี โดยสามีที่ไม่เห็นด้วยกับการแบ่งบทบาทเพศตามประเพณีภายในครอบครัว มีการทำงานบ้านมากกว่าสามีที่เห็นด้วยกับการแบ่งบทบาทเพศตามประเพณีในครอบครัว ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางแบบเสมอภาคต่ำ

3.4.2 ประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

การเรียนรู้ระเบียบทางสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องประสบตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ โดยเรียนรู้ถึงค่านิยม กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่มนุษย์ในสังคมนั้นๆ วางไว้เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยดี ฉะนั้นการเรียนรู้ระเบียบทางสังคมจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิต ระเบียบ บรรทัดฐาน ที่เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคม (Broom and Selznick, 1977: 88) ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมพื้นฐานที่อบรมให้บุคคลรู้ระเบียบของสังคมตลอดจนการทำกิจกรรมต่างๆ ในบ้าน การที่บุคคลมาจากครอบครัวที่แตกต่างกันย่อมได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากครอบครัวที่ต่างกันด้วย ทั้งนี้รวมถึงประสบการณ์ในเรื่องการทำงานบ้านด้วย ดังนั้นการที่สามีได้รับประสบการณ์เรื่องงานบ้านที่ต่างกัน ก็น่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

การศึกษาของ White และ Brinkerhoff (1981: 171) ได้กล่าวว่าครอบครัวจะเป็นแหล่งที่ปลูกฝังเด็กในเรื่องของงานบ้านของแต่ละเพศ โดยปลูกฝังการแบ่งแยกแรงงานโดยใช้เพศเป็นเกณฑ์ แม้จะสอนลูกสาวให้ทำกับข้าวแต่จะไม่สอนลูกชาย โดยลูกชายจะเรียนรู้ในเรื่องที่เป็นของเพศชายจากพ่อ ผลที่ตามมาก็คือ เด็กชายและเด็กหญิงจะเรียนรู้ถึงความชำนาญเฉพาะเพศที่กลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเขา และเมื่อมีครอบครัวประสบการณ์ในอดีตย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในปัจจุบัน

ในการศึกษาของ ปันส์ย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร (2542: 57) พบว่า การแบ่งรับงานบ้านของสามีในระดับที่มากกว่าภรรยา นั้น กลุ่มสามีที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานบ้านในอดีตสูง มีการแบ่งรับงานบ้านในระดับที่มากกว่าภรรยาสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มสามีที่เคยมี

ประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานบ้านในอดีตค่า และกลุ่มสามีที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานบ้านในอดีตปานกลาง (ร้อยละ 44.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 41.7 และร้อยละ 31.3 ตามลำดับ) แต่ในการศึกษาครั้งนั้นไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานบ้านในอดีตกับการทำงานบ้านในปัจจุบัน

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า สามีที่เคยได้รับการปลูกฝังเรื่องงานบ้านหรือมีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตมากกว่า มีการทำงานบ้านที่มากกว่าสามีที่ไม่ได้รับการปลูกฝังเรื่องงานบ้านหรือมีประสบการณ์เรื่องงานบ้านน้อยกว่า ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า สามีที่มีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางหรือต่ำ

3.4.3 ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

ในการประกอบอาชีพต่างๆ นั้นแต่ละอาชีพมีการกำหนดระยะเวลาของการทำงานที่แตกต่างกันออกไป ในบางอาชีพมีการกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอน เช่น งานราชการ แต่ในขณะที่บางอาชีพไม่สามารถกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอนได้ เช่น งานรับจ้างทั่วไป และในบางอาชีพมีการกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอนแต่มีการสลับสับเปลี่ยนเวลาทำงาน ให้ผู้ทำงานเข้าทำงานในช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลงเสมอ เช่น การทำงานในระบบกะและการทำงานล่วงเวลา เป็นต้น ดังนั้นระยะเวลาในการทำงานของแต่ละคนจึงแตกต่างกันออกไป อีกทั้งยังมีเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปกลับระหว่างที่ทำงานกับที่บ้านอีกด้วย ส่งผลให้แต่ละคนมีเวลาที่จะอยู่บ้านและมีเวลาที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนที่ต่างกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานบ้านเพราะผู้ที่ทำงานบ้านได้จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ที่บ้าน (นภภรณ์ หะวานนท์, 2530: 16) ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา จึงน่าจะมีผลกระทบต่อการทำงานของสามี

จากการศึกษาของ Heidi (1981: อ้างใน Richard, 1995: 322) พบว่า เวลาที่ใช้ในการทำงานนอกบ้าน สามารถใช้เป็นดัชนีที่จะชี้วัดว่าใครจะเป็นผู้ที่ทำงานบ้าน และเวลาที่ทำงานนอกบ้านยังเป็นทรัพยากรทางอำนาจระหว่างคู่สมรสด้วย และการที่ภรรยาใช้เวลากับการทำงานนอกบ้านมากขึ้นนั้น ส่งผลให้ภรรยามีเวลาที่จะทำงานบ้านน้อยลงและการที่ภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้านนั้น ทำให้ภรรยาสามารถที่จะสร้างรายได้และสามารถที่จะหาทรัพยากรให้ครอบครัวได้เพิ่มขึ้น เมื่อภรรยาออกไปทำงานนอกบ้านเต็มเวลาภรรยาเหล่านั้นจะได้รับการช่วยเหลือในเรื่องของงานบ้านจากสามีและบุตร มากกว่าภรรยาที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน (Ross, 1987: 122) และในการศึกษาของจรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวานิชย์ (2541: 86) พบว่า ผู้บริหารหญิงเกือบทุกคนต้องทำงานบ้านใน

ตอนเย็นหลังเลิกงาน และถ้าหากภรรยาไม่สามารถกลับมาทำงานบ้านได้ สามีของผู้บริหารหญิง เหล่านั้นก็จะเป็นผู้รับผิดชอบแทน

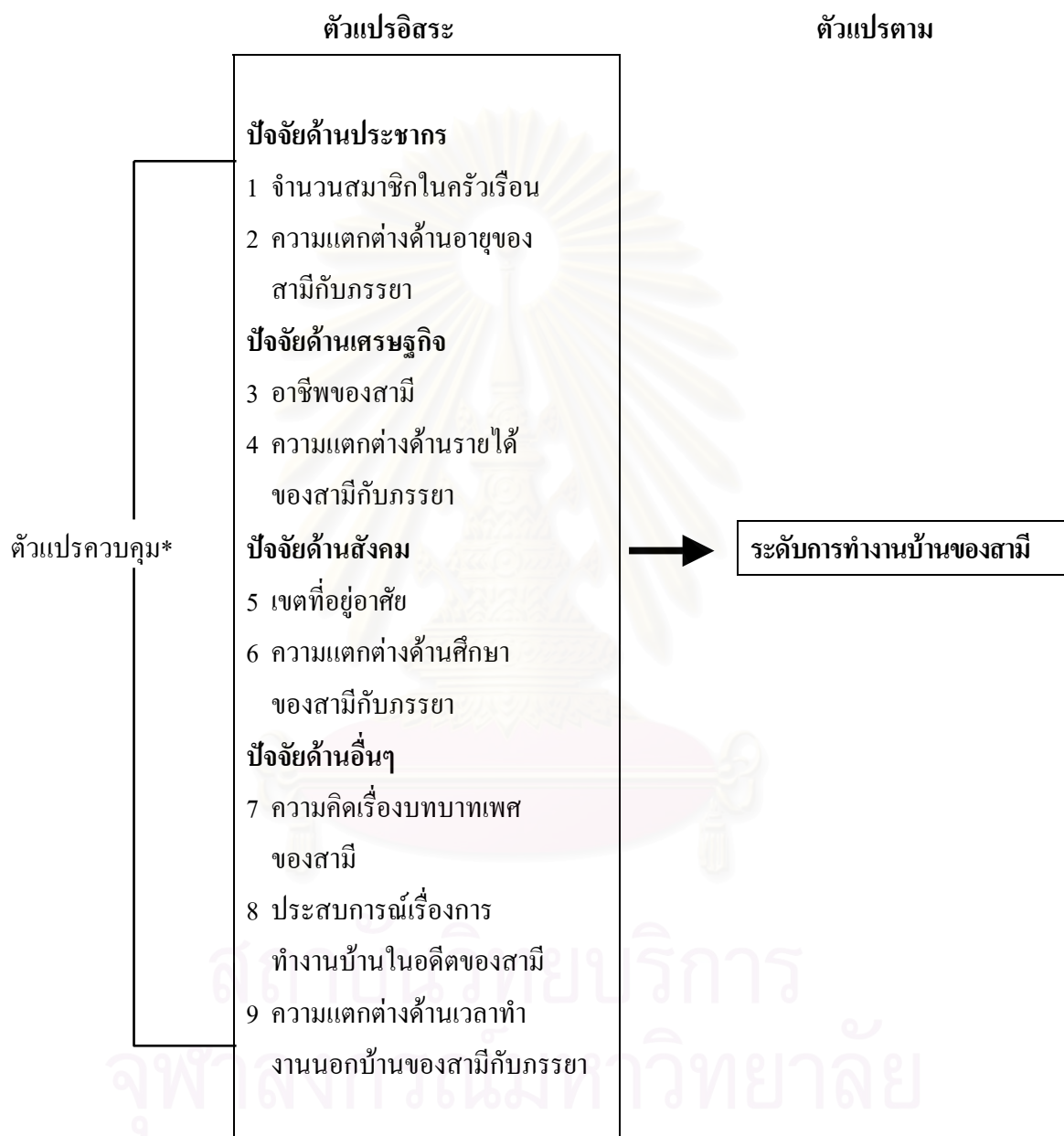
จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การที่สามีและภรรยามีเวลาทำงานนอกบ้านมากน้อยต่างกันนั้นมีผลต่อการทำงานของสามีด้วย โดยสามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านมากกว่าสามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา น่าที่จะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิดเชิงทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งระบุว่าปัจจัยต่างๆ ทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านอื่นๆ ที่น่าจะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีนั้นได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา อาชีพของสามี ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา เขตที่อยู่อาศัย ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา ซึ่งสามารถเสนอเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

* ใช้ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรควบคุมตามความเหมาะสม

สมมติฐานในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี” ครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานหลัก และสมมติฐานรอง ดังนี้

สมมติหลัก

สามีที่มีลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่แตกต่างกันน่าจะมีระดับการทำงานบ้านต่างกัน

สมมติฐานรอง

1. สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า
2. สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยา และเท่ากับภรรยา
3. สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม
4. สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา
5. สามีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท
6. สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาดำกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา
7. สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและแบบเสมอภาคต่ำ
8. สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและต่ำ
9. สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการทำงานบ้านของสามี
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานบ้านของสามี
3. เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านบทบาทในครอบครัวระหว่างสามีและภรรยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล

การศึกษาเรื่องการทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินการวิจัยดังนี้คือ

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากชายไทยที่อยู่ในสถานภาพสมรสและอยู่อาศัยกับภรรยาในบ้านเดียวกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เข้าข่ายของการศึกษาในครั้งนี้คือ ชายไทยที่สมรสและอยู่อาศัยกับภรรยาในบ้านเดียวกัน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลการสำโนประชากรและเคหะของจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2543 พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 394,047 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็นครัวเรือนในเขตเทศบาล 66,003 ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ 16.8 และครัวเรือนนอกเขตเทศบาล 328,044 ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ 83.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543: 13-20) โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane : อ้างใน ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, 2538: 31) เมื่อเปิดตารางของ Yamane จะได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 600 ตัวอย่าง เหตุที่ต้องเก็บข้อมูลจำนวน 600 ตัวอย่าง เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการศึกษาที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ นั้น ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่พอสมควรจึงจะสามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้อีกทั้งเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลและผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 600 ตัวอย่าง หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ พบว่า มีข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 570 ตัวอย่าง ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมีจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 570 ตัวอย่าง

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) และขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างใน 2 พื้นที่เป็นดังนี้คือ

1. ในเขตเทศบาล

ขั้นที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลได้ทำการสุ่มเลือกแบบ two-stage sampling โดยทำการสุ่มเลือกพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานีจำนวน 1 เขต จากทั้งหมด 5 เขต ตามการแบ่งเขตการปกครองของเทศบาลเมืองอุบลราชธานี โดยการสุ่มเลือกอย่างง่าย (simple random sampling)

ขั้นที่ 2 เมื่อสุ่มเลือกได้เขตพื้นที่จะทำการศึกษาแล้ว จึงทำการเลือกถนนหรือซอยที่จะทำการศึกษาโดยการสุ่มอย่างง่าย เมื่อทำการสุ่มเลือกถนนหรือซอยแล้วได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามครัวเรือนที่เข้าข่ายของการศึกษาในถนนหรือซอยที่ได้รับการเลือก ในกรณีที่ดินหรือซอยที่ได้รับการคัดเลือกมีจำนวนตัวอย่างที่เข้าข่ายของการศึกษาน้อยกว่าจำนวนตัวอย่างที่ได้ทำการคำนวณมา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในถนนหรือซอยนั้นก่อน แล้วจึงทำการสุ่มเลือกถนนหรือซอยอื่นที่อยู่ในเขตเดียวกัน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหลือจนครบตามจำนวนตัวอย่างที่ได้ทำการคำนวณมา

2. นอกเขตเทศบาล

ขั้นที่ 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่นอกเขตเทศบาลได้ทำการสุ่มเลือกแบบ multi-stage sampling โดยทำการสุ่มเลือกอำเภอที่จะทำการศึกษาจำนวน 2 อำเภอ จากทั้งหมด 19 อำเภอโดยการสุ่มเลือกอย่างง่าย (simple random sampling)

ขั้นที่ 2 เมื่อสุ่มเลือกได้อำเภอแล้ว จึงทำการสุ่มเลือกตำบลที่จะทำการศึกษา อำเภอละ 2 ตำบล (ต้องเป็นตำบลที่อยู่ในพื้นที่นอกเขตเทศบาลของอำเภอนั้นๆ) โดยการสุ่มเลือกอย่างง่าย (simple random sampling)

ขั้นที่ 3 เมื่อสุ่มเลือกได้ตำบลแล้วจึงทำการสุ่มเลือกหมู่บ้านที่จะทำการศึกษาดำบลละ 3 หมู่บ้าน โดยการสุ่มเลือกอย่างง่าย (simple random sampling) เมื่อสุ่มเลือกได้หมู่บ้านในแต่ละตำบลแล้ว จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามครัวเรือนที่เข้าข่ายของการศึกษาครั้งนี้

ในกรณีที่หมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกมาสามารถเก็บรวบรวมจำนวนตัวอย่าง ที่เข้าข่ายของการศึกษาน้อยกว่าจำนวนตัวอย่างที่ได้ทำการคำนวณมา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในหมู่บ้านนั้นก่อน แล้วสุ่มเลือกหมู่บ้านอื่นที่อยู่ในตำบลเดียวกันแล้วจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหลือจนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละตำบล

ขนาดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

หลังจากที่ผู้วิจัยสุ่มเลือกพื้นที่ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดจำนวนตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่โดยใช้การกำหนดโควต้า เหตุที่ต้องมีการกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยใช้การกำหนดโควตานั้น เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถทราบได้ว่าในพื้นที่ที่จะทำการศึกษานั้นมีประชากรที่เข้าข่ายของการศึกษาค้างนี้มากน้อยเพียงใด จึงทำให้ไม่สามารถสร้างกรอบตัวอย่างประชากรที่จะทำการศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่โดยใช้โควต้า และการกำหนดโควต้าของจำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่นั้น ได้ทำการกำหนดโควต้าตามสัดส่วนของครัวเรือนในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือก โดยมีจำนวนตัวอย่างที่กำหนดและจำนวนตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ในแต่ละพื้นที่ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่กำหนดในแต่ละพื้นที่และจำนวนตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้

พื้นที่	จำนวนตัวอย่างที่กำหนด	จำนวนตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้
1. ในเขตเทศบาล		
ถนนแจ้งสนิท	48	48
ถนนพรหมราช	48	48
2. นอกเขตเทศบาล		
อำเภอเขื่องใน		
ตำบลชีทวน		
- บ้านท่าศาลา	41	40
- บ้านหนองฮี	26	26
- บ้านชีทวน	42	30
- บ้านหนองแคน (เก็บเพิ่ม)	0	13
ตำบลก่อเอ้		
- บ้านโนนใหญ่	44	40
- บ้านดงยาง	30	30
- บ้านโพธิ์ใหญ่	44	34
- บ้านหนองยาง (เก็บเพิ่ม)	0	14

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พื้นที่	จำนวนตัวอย่างที่กำหนด	จำนวนตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้
อำเภอตระการพืชผล		
ตำบลบ้านแดง		
- บ้านแดง	35	35
- บ้านเล่าใหญ่	23	23
- บ้านหนองหว้า	56	32
- บ้านชาติ (เก็บเพิ่ม)	0	24
ตำบลกระเดียน		
- บ้านกระเดียน	64	40
- บ้านเล่ากลาง	32	32
- บ้านเวียง	37	35
- บ้านนาหว้า (เก็บเพิ่ม)	0	26

เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามที่ผู้ทำการศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลครัวเรือน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

ตอนที่ 5 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการทำงานบ้าน

ซึ่งในแบบสอบถามตอนที่สามผู้วิจัยได้ดัดแปลงและปรับปรุง มาจากแบบสอบถามของเดือนเพ็ญ วอนเพียร (2531) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การแบ่งรับงานบ้านของสามี” และแบบสอบถามตอนที่ห้าได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถาม “โครงการสำรวจสถานภาพสตรีและภาวะเจริญพันธุ์ในประเทศไทย” ของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2536)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 26-29 มีนาคม 2545 โดยใช้พนักงานสัมภาษณ์จำนวน 10 คน ก่อนการออกไปสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้อธิบาย รายละเอียดของแบบสอบถามและข้อคำถามต่างๆ ให้พนักงานสัมภาษณ์เข้าใจ แล้วจึงนำพนักงานสัมภาษณ์เดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ได้รับเลือกจนครบ 570 ชุด

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษานี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชายไทยที่สมรสและอยู่อาศัยกับภรรยาในบ้านเดียวกัน ครั้วเรือนละ 1 คน โดยใช้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 เมื่อเดินทางไปถึงหมู่บ้านที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งพนักงานสัมภาษณ์ลงพื้นที่จุดละ 2 คน จนครบ 10 คน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดให้พนักงานสัมภาษณ์ต้องเดินคนละฝั่งถนน และให้กำหนดให้พนักงานสัมภาษณ์เข้าไปสอบถามในทุกครัวเรือนที่พบ โดยใช้แบบสอบถามในตอนแรกเพื่อตรวจสอบว่าครัวเรือนนั้นเข้าข่ายของการศึกษาหรือไม่

ขั้นที่ 3 ถ้าหากครัวเรือนใดเข้าข่ายของการศึกษาก็ให้พนักงานสัมภาษณ์ สัมภาษณ์สามีในครัวเรือนนั้นๆ ก่อน แล้วจึงไปสอบถามครัวเรือนอื่นต่อไป

ถ้าหากครัวเรือนใดไม่เข้าข่ายของการศึกษาก็ไม่ต้องทำการสัมภาษณ์ครัวเรือนนั้นๆ ให้พนักงานสัมภาษณ์ไปสอบถามครัวเรือนอื่นโดยใช้แบบสอบถามในตอนแรกเพื่อตรวจสอบว่าครัวเรือนนั้นเข้าข่ายของการศึกษาหรือไม่ก่อน และให้พนักงานสัมภาษณ์ปฏิบัติเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ก็ถือว่าสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่นั้นๆ

และขั้นตอนในการสัมภาษณ์ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้พนักงานสัมภาษณ์ปฏิบัติดังนี้คือ ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 1 ให้พนักงานสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่ (อายุมากกว่า 15 ปี) ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นๆ โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนคู่สมรสที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ชื่อ นามสกุล อายุของคู่สมรสในครัวเรือนนั้นทั้งหมด ทั้งนี้คู่สมรสเหล่านั้นสามีและภรรยาต้องพักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน หากในครัวเรือนนั้นมีคู่สมรสเพียง 1 คู่ให้ถือว่าคู่สมรสนั้นได้รับการคัดเลือก ในกรณีที่มีคู่สมรสมากกว่า 1 คู่ในครัวเรือนให้ทำการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์จำนวน 1 คู่ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดและตารางการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์ (ตารางที่ 2) และเมื่อพนักงานสัมภาษณ์ได้ถามข้อคำถามในตอนแรก และคัดเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์ได้แล้ว ให้ทำการสัมภาษณ์สามีของคู่สมรสที่เลือกได้จากตอนที่ 1 โดยใช้ข้อคำถามในตอนแรก 2-5

สำหรับกรณีที่มีคู่สมรสมากกว่า 1 คู่ ในครัวเรือนที่ได้รับเลือกให้ทำการเรียงลำดับคู่สมรสในครัวเรือนโดยเรียงลำดับตามอายุของสามี โดยคู่สมรสที่สามีมีอายุมากที่สุดในครัวเรือนให้เป็นผู้สมรสคู่ที่หนึ่ง และสามีที่มีอายุน้อยกว่าให้เป็นผู้สมรสลำดับถัดไป เมื่อได้ลำดับของคู่สมรสแต่ละคู่แล้ว ให้ทำการเลือกคู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์โดยใช้ตารางการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์ (ตารางที่ 2) โดยการนำเลขที่บ้านตัวสุดท้ายและจำนวนคู่สมรสที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นๆ มาเทียบกับตารางการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์ก็จะได้คู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์

ตารางที่ 2 ตารางการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์

จำนวนคู่สมรส	เลขที่บ้าน									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1
3	2	1	3	2	3	1	3	2	1	2
4	3	1	4	2	1	3	2	1	4	3
5	5	3	4	1	2	4	2	3	1	5
6	2	3	1	6	4	5	2	1	4	6
7	4	7	2	3	1	6	5	3	5	7
8	7	2	1	6	5	3	8	6	4	1
9	3	7	4	2	9	6	1	8	7	5
10	6	2	8	4	1	10	5	9	3	7

ในกรณีที่พนักงานสัมภาษณ์ไม่พบสามีของคู่สมรสที่ได้รับการเลือกจากตอนที่ 1 ในครัวเรือนที่มีคู่สมรส 1 คู่ ให้พนักงานสัมภาษณ์นัดเพื่อทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป หากยังไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ให้พนักงานสัมภาษณ์แจ้งผู้ควบคุมการเก็บข้อมูลทราบ เพื่อทำการคัดเลือกครัวเรือนใหม่ในหมู่บ้านนั้นๆ ที่จะทำการสัมภาษณ์ และในครัวเรือนที่มีคู่สมรสมากกว่า 1 คู่ ให้พนักงานสัมภาษณ์นัดเพื่อทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป หากยังไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ให้พนักงานสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์สามีของคู่สมรสที่มีอายุรองลงมา และถ้าหากยังไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ให้พนักงานสัมภาษณ์แจ้ง ผู้ควบคุมการเก็บข้อมูลทราบเพื่อทำการคัดเลือกครัวเรือนใหม่ในหมู่บ้านนั้นๆ ที่จะทำการสัมภาษณ์

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง แต่การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ ประการแรกข้อมูลที่ได้ อาจจะไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรในพื้นที่อย่างแท้จริง เพราะในการศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถทราบได้ว่ามีประชากรที่เข้าข่ายของการศึกษามากน้อยเพียงใด จึงไม่สามารถสร้างกรอบตัวอย่างของประชากรที่จะทำการศึกษาได้ ส่งผลให้การสุ่มเลือกตัวอย่างไม่สามารถทำการสุ่มเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ที่เข้าข่ายของการศึกษาทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ได้ จึงทำให้ประชากรตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้มีโอกาสที่จะได้รับเลือกไม่เท่ากัน ประการที่สอง อาจมีปัจจัยอื่นที่น่าจะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีแต่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้ในการศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงไม่อาจครอบคลุมถึงปัจจัยต่างๆ ที่น่าจะมีผลต่อการทำงานของสามีได้ทั้งหมด

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรตาม ระดับการทำงานบ้านของสามี

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ปัจจัยด้านประชากร

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
2. ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

3. อาชีพของสามี
4. ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

ปัจจัยด้านสังคม

5. เขตที่อยู่อาศัย
6. ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา

ปัจจัยด้านอื่นๆ

7. ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี
8. ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี
9. ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

งานบ้าน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ต้องกระทำภายในครัวเรือนอันได้แก่ งานด้านการครัว งานด้านความสะอาด และงานด้านการซ่อมแซมบำรุงรักษา

ตัวแปรตาม

ระดับการทำงานบ้านของสามี หมายถึง จำนวนงานบ้านที่สามีทำในการศึกษาครั้งนี้ งานบ้านประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนดังต่อไปนี้

งานด้านการครัว

- 1 การทำกับข้าว
- 2 การหุงข้าว
- 3 การจ่ายตลาด / การซื้อกับข้าว

งานด้านความสะอาด

- 4 การซักผ้า
- 5 การรีดผ้า
- 6 การกวาดบ้าน การถูบ้าน
- 7 การทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว
- 8 การล้างถ้วยชาม
- 9 การทำความสะอาดภายนอกบริเวณบ้าน
- 10 การกำจัดขยะมูลฝอย

งานด้านการซ่อมแซมบำรุงรักษา

- 11 การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน
- 12 การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ (โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เสื้อผ้า ฯลฯ)
- 13 การซ่อมแซมเสื้อผ้า

จากกิจกรรมงานบ้าน 13 กิจกรรม ผู้ศึกษาได้นำมาจัดเป็นกลุ่มตามจำนวนงานบ้านที่สามีทำ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1 ทำงานบ้าน 0 กิจกรรม หมายถึง ไม่ได้ทำงานบ้านใดๆ เลย
- 2 ทำงานบ้าน 1-4 กิจกรรม หมายถึง ทำงานบ้านระดับต่ำ
- 3 ทำงานบ้าน 5-8 กิจกรรม หมายถึง ทำงานบ้านระดับปานกลาง
- 4 ทำงานบ้าน 9-13 กิจกรรม หมายถึง ทำงานบ้านในระดับสูง

ตัวแปรอิสระ

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

หมายถึง จำนวนสมาชิกที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนเป็นประจำ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1 ครัวเรือนที่มีสมาชิก 2-3 คน
- 2 ครัวเรือนที่มีสมาชิก 4-5 คน
- 3 ครัวเรือนที่มีสมาชิก 6 คนหรือมากกว่า

2. ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

หมายถึง ความแตกต่างของจำนวนอายุเต็มปีบริบูรณ์ของสามี เปรียบเทียบกับอายุเต็มปีบริบูรณ์ของภรรยาในวันที่สัมภาษณ์ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1 สามีมีอายุน้อยกว่าภรรยา
- 2 สามีมีอายุเท่ากับภรรยา
- 3 สามีมีอายุมากกว่าภรรยา

3. อาชีพของสามี

หมายถึง อาชีพหลักที่สามีทำในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1 ไม่ได้ประกอบอาชีพ
- 2 ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม
- 3 ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

4. ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสามีเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของภรรยา ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1 สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา
- 2 สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา
- 3 สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา

5. เขตที่อยู่อาศัย

หมายถึง เขตที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของสามี

- 1 เขตเมือง หมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาล
- 2 เขตชนบท หมายถึง พื้นที่นอกเขตเทศบาล

6. ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา

หมายถึง ความแตกต่างของจำนวนปีที่ศึกษาในระดับสูงสุดของสามีกับภรรยา ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1 สามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา
- 2 สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา
- 3 สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา

7. ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี

หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของเพศชายและเพศหญิงว่าแต่ละเพศนั้น ควรมีบทบาทอย่างไรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นความคิดที่มองว่าบทบาทเพศหรือพฤติกรรมอย่างไรจึงเหมาะสมต่อความเป็นชายหรือเป็นหญิง

ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อคำถาม

ข้อ 1 - 5 มาจากแบบสอบถามของ เด็อนเพ็ญ วอนเพียร ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การแบ่งรับงานบ้านของสามี” และในคำถามข้อ 6-10 ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมข้อคำถามเข้ามาเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้

- 1 คำที่พูดว่า “ผู้หญิงเป็นเพศที่ควรจะอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน” เป็นสิ่งที่ถูกต้องอยู่เสมอ
- 2 แม้ผู้หญิงจะต้องออกไปทำงานนอกบ้านด้วย แต่ชายก็ควรที่จะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ในขณะที่ฝ่ายหญิงควรรับผิดชอบทำงานภายในครอบครัว
- 3 ผู้หญิงที่มีลูกที่กำลังอยู่ในวัยเข้าโรงเรียนนั้น ไม่ควรออกไปทำงานนอกบ้าน แม้จะมีความจำเป็นด้านเศรษฐกิจก็ตาม
- 4 งานบ้านควรเป็นภาระของผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายไม่เกี่ยว
- 5 เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง ที่ผู้ชายจะต้องเป็นฝ่ายอยู่บ้านเลี้ยงลูก ในขณะที่ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้าน
- 6 ผู้ชายก็สามารถทำงานของผู้หญิงได้ เช่น การล้างถ้วยชาม การซักผ้า
- 7 เพราะว่าการแต่งงาน คือการรับผิดชอบร่วมกัน ดังนั้นสามีและ ภรรยาจึงควรช่วยกันรับผิดชอบในงานบ้านเท่ากัน

- 8 งานบ้านเป็นภาระของผู้หญิงเป็นหลัก ชายควรช่วยภรรยาทำงานบ้าน
- 9 ลูกๆ ทั้งชายและหญิงควรรู้จักการทำงานบ้านเหมือนกัน
- 10 ถ้าภรรยาทำงานนอกบ้าน สามีควรช่วยภรรยาทำงานบ้าน

ซึ่งแบบสอบถามในส่วนนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ โดยมีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย กับ ไม่เห็นด้วย และในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดคะแนนในแต่ละข้อคำตอบดังนี้คือ

	<u>แนวประเพณีนิยม (ข้อที่ 1-5)</u>	<u>แนวเสมอภาค (ข้อที่ 6-10)</u>
เห็นด้วย	จะได้คะแนนเท่ากับ 0	จะได้คะแนนเท่ากับ 1
ไม่เห็นด้วย	จะได้คะแนนเท่ากับ 1	จะได้คะแนนเท่ากับ 0

และเมื่อให้คะแนนในแต่ละข้อแล้ว จึงนำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อมารวมกันและนำมาจัดเป็นกลุ่มโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้คือ

- 1 ช่วงคะแนน 0 – 2 ถือว่าเป็นกลุ่มสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาททางเพศแบบเสมอภาคต่ำ
- 2 ช่วงคะแนน 3 – 5 ถือว่าเป็นกลุ่มสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาททางเพศแบบเสมอภาคปานกลาง
- 3 ช่วงคะแนน 6 - 10 ถือว่าเป็นกลุ่มสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาททางเพศแบบเสมอภาคสูง

8. ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

หมายถึง ประสบการณ์ก่อนการแต่งงาน ว่าเคยมีหรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานบ้านต่อไปนี้หรือไม่

ในการศึกษาครั้งนี้ได้จัดกลุ่มรายการเกี่ยวกับ ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี ดังนี้คือ

งานด้านการครัว

- 1 การทำกับข้าว
- 2 การหุงข้าว
- 3 การจ่ายตลาด / การซื้อกับข้าว

งานด้านความสะอาด

- 4 การซักผ้า
- 5 รีดผ้า
- 6 การกวาดบ้าน การถูบ้าน
- 7 การทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว
- 8 การล้างถ้วยชาม
- 9 การทำความสะอาดภายนอกบริเวณบ้าน
- 10 การกำจัดขยะมูลฝอย

งานด้านการบำรุงรักษา

- 11 การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน
- 12 การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ (โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เสื้อผ้า ฯลฯ)
- 13 การซ่อมแซมเสื้อผ้า

จากข้อคำถามมีทั้งหมด 13 ข้อ มีคำตอบให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือกคือ เคยทำประจำ เคยแต่ไม่ประจำ และไม่เคยทำเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำตอบดังนี้คือ

เคยทำประจำ จะได้คะแนนเท่ากับ 2

เคยแต่ไม่ประจำ จะได้คะแนนเท่ากับ 1

ไม่เคยทำเลย จะได้คะแนนเท่ากับ 0

และเมื่อให้คะแนนในแต่ละกิจกรรมแล้ว จึงนำคะแนนที่ได้ในแต่ละกิจกรรมมารวมกัน แล้วนำมาจัดเป็นกลุ่ม ตามระดับประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามีโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

ช่วงคะแนน 0-8 หมายถึง สามีมีประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านต่ำ

ช่วงคะแนน 9-16 หมายถึง สามีมีประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านปานกลาง

ช่วงคะแนน 17-26 หมายถึง สามีมีประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านสูง

9. ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา

หมายถึง ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา โดยเวลาดังกล่าว คือผลรวมของเวลาที่ใช้ในการประกอบอาชีพหลัก และเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปกลับระหว่างที่ทำงานกับที่บ้าน ซึ่งนำมาจัดกลุ่มได้ดังนี้คือ

- 1 สามีมีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยา
- 2 สามีมีเวลาทำงานนอกร้านเท่ากับภรรยา
- 3 สามีมีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าภรรยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำหรับไมโครคอมพิวเตอร์ (Statistical Package for Social Sciences / Personal Computer Plus : SPSS/PC+) ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

- 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติร้อยละ ในการแสดงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ
- 2 การวิเคราะห์ระดับการทำงานบ้านของสามี โดยใช้ตารางไขว้ (cross-tabulations) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ ซึ่งตัวแปรตาม คือ ระดับการทำงานบ้านของสามี และตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านอื่นๆ และใช้ตัวแปรคุมสลับกันไปตามความเหมาะสม และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2 -test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีโอกาสเป็นไปได้ หรือมีความน่าเชื่อถือได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของตัวอย่างที่ศึกษา โดยเสนอค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติในรูป P-value
- 3 เสนอตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (correlation matrix) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับระดับการทำงานบ้านของสามี
- 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัย อื่นๆ กับระดับการทำงานบ้านของสามีโดยใช้การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (multiple classification analysis : MCA) เพื่อพิจารณาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อระดับการทำงานบ้านของสามี เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆในสมการเดียวกัน และแสดงถึงความแตกต่างของหน่วยวิเคราะห์ในแต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระ ว่ามีปริมาณความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยเอาค่าเฉลี่ยของกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระมาเปรียบเทียบกัน

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ทำการศึกษาครั้งนี้ (ตารางที่ 3 และตารางที่ 4) จำแนกตามลักษณะภูมิหลังต่างๆ ของสามี ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุของสามี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของสามี รายได้ของสามี ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย การศึกษาของสามี และปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และเวลาทำงานนอกร้านของสามี ซึ่งลักษณะทั่วไปของข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สามีพักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.6 คน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.6 โดยครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุดมีสมาชิกจำนวน 2 คน และครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุดมีสมาชิกจำนวน 10 คน

อายุของสามี

สามีมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 50 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.8 โดยสามีอายุน้อยที่สุดมีอายุ 20 ปี และสามีมีอายุมากที่สุดมีอายุ 74 ปี

รายได้ของสามี

สามีมีรายได้เฉลี่ย 4,248 บาท มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8,372 โดยสามีมีรายได้น้อยที่สุดมีรายได้ 0 บาท และสามีมีรายได้มากที่สุดมีรายได้ 100,000 บาท

การศึกษาของสามี

สามีมีการศึกษาเฉลี่ย 6 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.8 และมีการกระจายของจำนวนปีการศึกษาตั้งแต่ 0 ปี ถึง 18 ปี

ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี

สามีมีคะแนนของความคิดเรื่องบทบาทเพศเฉลี่ย 6.5 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.5 โดยสามีมีคะแนนของความคิดเรื่องบทบาทเพศน้อยที่สุดมีคะแนน 1 คะแนน และสามีมีคะแนนของความคิดเรื่องบทบาทเพศมากที่สุดมีคะแนน 10 คะแนน

ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

สามีคะแนนของประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตเฉลี่ยเท่ากับ 14.6 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.5 โดยสามีมีคะแนนของประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตน้อยที่สุดเท่ากับ 0 คะแนน และสามีมีคะแนนของประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตมากที่สุดเท่ากับ 26 คะแนน

เวลาทำงานนอกร้านของสามี

สามีมีเวลาทำงานนอกร้านเฉลี่ย 6.4 ชั่วโมง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.6 โดยสามีมีเวลาทำงานนอกร้านน้อยที่สุดเท่ากับ 0 ชั่วโมง และสามีมีเวลาทำงานนอกร้านมากที่สุดเท่ากับ 17 ชั่วโมง

อาชีพของสามี

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 68.1) รองลงมาคือประกอบอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 10.4) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 8.6) รับจ้างนอภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 5.6) เป็นผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 4.4) มีเพียงประมาณร้อยละ 1 ที่ทำงานด้านบริการและด้านช่าง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ของลักษณะภูมิหลังต่างๆ ของสามี

ลักษณะภูมิหลัง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	จำนวน
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	4.6	1.6	2	10	570
อายุของสามี	50	12.8	20	74	570
รายได้ของสามี	4,248	8,372	0	100,000	536
การศึกษาของสามี	6	3.8	0	18	570
ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี	6.5	1.5	1	10	570
ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี	14.6	5.5	0	26	570
เวลาที่ทำงานนอกร้านของสามี	6.4	5.6	0	17	564

ตารางที่ 4 ร้อยละของสามี จำแนกตามอาชีพของสามี

อาชีพของสามี	ร้อยละ	จำนวน
เกษตรกรรม	68.1	388
รับจ้างในภาคเกษตรกรรม	0.7	4
รับจ้างนอกภาคเกษตรกรรม	5.6	32
ค้าขาย	10.4	59
ช่าง / กรรมกร (ช่างไม้ .ช่างปูน. ฯลฯ)	1.1	6
งานบริการ	1.2	7
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	8.6	49
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	4.4	25
รวม	100.0	570

อนึ่งเนื่องจากตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้มีการนำมาจัดเป็นกลุ่มใหม่ เพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเมื่อจัดเป็นกลุ่มแล้วตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 5)

1. ปัจจัยด้านประชากร

1.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า สามีส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน รองลงมาคือสามีพักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน และสามีพักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนหรือมากกว่า (ร้อยละ 45.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 27.7 และร้อยละ 26.5 ตามลำดับ)

1.2 ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา พบว่า สามีส่วนใหญ่จะมีอายุมากกว่าภรรยา รองลงมาคือสามีมีอายุเท่ากับภรรยา และสามีอายุน้อยกว่าภรรยา (ร้อยละ 57.9 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 30.3 และร้อยละ 11.8 ตามลำดับ)

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพของสามี พบว่า สามีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รองลงมาคือ สามีประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม และสามีไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 68.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 26.8 และร้อยละ 4.4 ตามลำดับ)

2.2 ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา พบว่า สามีส่วนใหญ่จะมีรายได้เท่ากับภรรยา รองลงมาคือสามีมีรายได้มากกว่าภรรยา และสามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา (ร้อยละ 50.3 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 44.7 และร้อยละ 5.0 ตามลำดับ)

3. ปัจจัยด้านสังคม

3.1 เขตที่อยู่อาศัย พบว่า สามีส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท รองลงมาคือสามีพักอาศัยอยู่ในเขตเมือง

3.2 ความแตกต่างด้านการศึกษา พบว่า สามีส่วนใหญ่มีการศึกษาเท่ากับภรรยา รองลงมาคือสามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา และสามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา (ร้อยละ 62.3 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 25.3 และร้อยละ 12.4 ตามลำดับ)

4. ปัจจัยด้านอื่นๆ

4.1 ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี พบว่า เกือบครึ่งของสามีมีความคิดเรื่องบทบาท เพศแบบเสมอภาคปานกลาง รองลงมาคือสามีมีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง และสามีมีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำ (ร้อยละ 48.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 26.9 และร้อยละ 24.7 ตามลำดับ)

4.2 ประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี พบว่า ประมาณ 2 ใน 5 ของสามีมีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลาง รองลงมาคือสามีมีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง และสามีมีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตต่ำ (ร้อยละ 41.2 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 33.4 และร้อยละ 25.4 ตามลำดับ)

4.3 ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา พบว่า สามีส่วนใหญ่มีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา รองลงมาคือสามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา (ร้อยละ 71.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 22.3) และสามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา มีเพียงประมาณร้อยละ 6 เท่านั้น

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ

	ปัจจัย	ร้อยละ
ปัจจัยด้านประชากร		
1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
	- มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	27.7
	- มีสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน	45.8
	- มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คนหรือมากกว่า	26.5
	รวม	100.0 (570)
2 ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา		
	- สามีมีอายุน้อยกว่าภรรยา	11.8
	- สามีมีอายุเท่ากับภรรยา	30.3
	- สามีมีอายุมากกว่าภรรยา	57.9
	รวม	100.0 (570)
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ		
3 อาชีพของสามี		
	- สามีไม่ได้ประกอบอาชีพ	4.4
	- สามีประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	68.8
	- สามีประกอบนอกภาคเกษตรกรรม	26.8
	รวม	100.0 (570)
4 ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา		
	- สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา	5.0
	- สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา	50.3
	- สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	44.7
	รวม	100.0 (485)
ปัจจัยด้านสังคม		
5 เขตที่อยู่อาศัย		
	- เขตเมือง	16.8
	- เขตชนบท	83.2
	รวม	100.0 (570)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

	ปัจจัย	ร้อยละ
6 ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา		
	- สามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา	12.4
	- สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา	62.3
	- สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา	25.3
	รวม	100.0 (570)
ปัจจัยด้านอื่นๆ		
7 ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี		
	- ความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำ	24.7
	- ความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลาง	48.4
	- ความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง	26.9
	รวม	100.0 (570)
8 ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี		
	- มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตต่ำ	25.4
	- มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลาง	41.2
	- มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง	33.4
	รวม	100.0 (570)
9 ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา		
	- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	5.9
	- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	71.8
	- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	22.3
	รวม	100.0 (564)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำงานบ้านของสามี

จากงานบ้านที่ทำการศึกษทั้งหมด 13 กิจกรรมในตารางที่ 6 พบว่า งานบ้านที่สามีทำมากที่สุด คือ การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน (ร้อยละ 48.4) รองลงมาคือ การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 45.4) การทำความสะอาดนอกบริเวณบ้าน (ร้อยละ 40.0) การทำกับข้าว (ร้อยละ 39.1) และการล้างถ้วยชาม ร้อยละ 37.0 ส่วนงานบ้านที่สามีทำน้อยที่สุดคือ การซ่อมแซมเสื้อผ้า การซักผ้า การรีดผ้า และการทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว (ร้อยละ 5.8 ร้อยละ 18.8 ร้อยละ 20.4 และร้อยละ 26.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของสามีที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทงานบ้าน

งานบ้าน	ร้อยละที่ทำงานบ้าน
ทำกับข้าว	39.1
การหุงข้าว	36.1
การจ่ายตลาด / การซื้อกับข้าว	34.2
การซักผ้า	18.8
การรีดผ้า	20.4
การกวาดบ้าน ถูบ้าน	34.0
การทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว	26.1
การล้างถ้วยชาม	37.0
การทำความสะอาดนอกบริเวณบ้าน	40.0
การกำจัดขยะมูลฝอย	36.1
การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน	48.4
การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ	45.4
การซ่อมแซมเสื้อผ้า	5.8

เมื่อรวมจำนวนงานบ้านต่างๆ ที่สามีทำ (ตารางที่ 7) พบว่า ประมาณ 1 ใน 4 ของสามีที่ตกเป็นตัวอย่างไม่ได้ทำงานบ้านใดๆ เลย และประมาณ 1 ใน 3 ของสามีมีการทำงานบ้านในระดับต่ำ โดยสัดส่วนของสามีที่ทำงานบ้านลดลงตามจำนวนงานบ้านที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ สามีทำงานบ้าน 2 กิจกรรม มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 10.3 รองลงมาคือ 5 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 8.9 และสัดส่วนของสามีที่ทำกิจกรรมถึง 11 กิจกรรมน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.6

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามจำนวนกิจกรรมและระดับการทำงาน
บ้านของสามี

จำนวนงานบ้านที่สามีทำ	ร้อยละ
ไม่ทำงานบ้านใดๆ เลย	26.8
ทำงานบ้าน 1 กิจกรรม	5.1
ทำงานบ้าน 2 กิจกรรม	10.3
ทำงานบ้าน 3 กิจกรรม	8.4
ทำงานบ้าน 4 กิจกรรม	8.1
ทำงานบ้าน 5 กิจกรรม	8.9
ทำงานบ้าน 6 กิจกรรม	4.2
ทำงานบ้าน 7 กิจกรรม	3.0
ทำงานบ้าน 8 กิจกรรม	5.3
ทำงานบ้าน 9 กิจกรรม	8.9
ทำงานบ้าน 10 กิจกรรม	3.0
ทำงานบ้าน 11 กิจกรรม	1.6
ทำงานบ้าน 12 กิจกรรม	4.6
ทำงานบ้าน 13 กิจกรรม	1.8
รวม	100.0 (570)
ระดับการทำงานบ้านของสามี	
ไม่ได้ทำงานบ้านเลยใดๆ เลย	26.8
สามีทำงานบ้านในระดับต่ำ	31.9
สามีทำงานบ้านในระดับปานกลาง	21.4
สามีทำงานบ้านในระดับสูง	19.9
รวม	100.0 (570)

สำหรับตัวแปรตามของการศึกษาคั้งนี้ คือ ระดับการทำงานบ้านของสามี ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ พบว่า ประมาณ 1 ใน 4 ของสามีไม่ทำงานบ้าน สำหรับสามีที่ทำงานบ้าน ส่วนใหญ่ทำงานบ้านในระดับต่ำมีสัดส่วนสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.9 รองลงมาคือสามีมีการทำงานบ้านในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 21.4 และสามีที่มีการทำงานบ้านในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 19.9

บทที่ 3

การทำงานบ้านของสามี

ในบทนี้นำเสนอลักษณะทั่วไปของการทำงานบ้านของสามีในแต่ละกิจกรรม และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการทำงานบ้านในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้เห็นภาพของการทำงานบ้านนั้นๆ ได้ชัดเจนขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลด้วยการเปรียบเทียบร้อยละของสามีที่การทำงานบ้านในแต่ละกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การทำงานบ้านของสามีโดยภาพรวม

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการทำงานบ้านของสามี (ตารางที่ 8) พบว่า ร้อยละของสามีที่การทำงานบ้านในแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกัน และไม่มียานบ้านใดเลยที่สามีทำสูงกว่าร้อยละ 50 โดยงานบ้านที่สามีทำสูงที่สุดคือ การซ่อมแซมบ้านเรือนรองลงมาคือการซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ และการทำความสะอาดนอกบริเวณบ้าน ส่วนงานบ้านที่สามีทำน้อยที่สุดคือ การซ่อมแซมเสื้อผ้า รองลงมาคือ การซักผ้า และการรีดผ้า ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสามีเลือกทำงานบ้านที่ไม่บันเทิงทอนภาพลักษณ์ของความ เป็นชายสูงที่สุด เช่น การซ่อมแซมบ้าน เครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างาน ด้านการซ่อมแซมได้ถูกกำหนดให้เป็นงานของเพศชายหรือสามี และเมื่อบ้านเรือนเกิดชำรุดเสียหายจึงเป็นหน้าที่ของพ่อบ้าน หรือสามีที่จะต้องซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย (ทวี บุญยเกษตร, 2516: 95) ส่งผลให้สามีมีการทำงานบ้านด้านนี้สูงกว่างานบ้านอื่นๆ และในส่วนของงานซ่อมแซมเสื้อผ้าซึ่งถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเพศหญิงหรือภรรยา (กระทรวงสาธารณสุข, 2544: 8) สามีมีการทำงานบ้านด้านนี้น้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่าการซ่อมแซมเสื้อผ้านี้ เป็นงานที่ต้องใช้ ความละเอียดและความปราณีต อีกทั้งชายไทยยังคงมีแนวคิดเดิมเรื่องการแบ่งงานระหว่างเพศ ตามแนวประเพณีอยู่ และเชื่อว่างานบ้านประเภทนี้เป็นงานที่ ผู้หญิงหรือภรรยาต้องรับผิดชอบ หากชายเข้ามาทำงานบ้านเหล่านี้ มักจะทำได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับหญิงแล้ว ก็มักจะ ถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม ตลกและเสียศักดิ์ศรี (Maureen , 1987: 188 ; อ่างใน ระพี พรรัตน์ พันธุ์รัตน์, 2538: 43) จึงทำให้สามีทำงานด้านนี้น้อย ในส่วนของงานด้านการครัวและ งานด้านความสะอาด ซึ่งในงานเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นความรับผิดชอบของเพศหญิงเช่นกัน ในการ ศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในงานบ้านทั้งสองด้านนี้สามีมีการทำงานบ้านเหล่านี้ที่แตกต่างกันออกไป โดยสามีมีการทำงานด้านการครัวค่อนข้างสูงและสูงกว่างานด้านความสะอาด ทั้งนี้เนื่องจากมา จากการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคม จากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม

ที่ทำให้มีการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความสามารถในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น จากการใช้หม้อหุงข้าวดินเผา กลายเป็นหม้อหุงข้าวไฟฟ้า (โสภา ซปีลมันท์ และคณะ, 2534: 49) อีกทั้งในปัจจุบันอาหารแช่แข็ง อาหารกึ่งสำเร็จรูปในรูปแบบต่างๆ ก็สามารถหาซื้อได้ง่ายและมีกรรมวิธีที่ไม่ยุ่งยากในการประกอบอาหาร จึงทำให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้านการครัวมากกว่างานด้านความสะดวก

ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานบ้านของสามี

ในส่วนนี้จะนำเสนอการทำงานบ้านของสามีในแต่ละกิจกรรม (ตารางที่ 8) จำแนกตามตัวแปรอิสระต่างๆ ผลปรากฏว่า ร้อยละของสามีที่ทำงานบ้านแปรผันแตกต่างกันตามตัวแปรอิสระแต่ละตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยด้านประชากร

สำหรับปัจจัยด้านประชากรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา ผลการศึกษาพบว่า การทำงานบ้านของสามีผันแปรผกผันกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามีพักอาศัย กล่าวคือ เกือบทุกกิจกรรมของสามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดเล็กกว่ามีสัดส่วนของการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่กว่า เช่น การทำกับข้าว สามีที่พักอาศัยในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน มีสัดส่วนของการทำงานกับข้าวสูงที่สุด รองลงมาคือสามีที่พักอาศัยในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน และสามีที่พักอาศัยในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนหรือมากกว่า (ร้อยละ 43.0 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 41.1 และร้อยละ 31.1 ตามลำดับ) ยกเว้นแต่การหุงข้าวและการซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ เท่านั้นที่สามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน มีการทำงานบ้านด้านนี้ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ซึ่งการที่สามีพักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า มีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่านั้น น่าจะมีสาเหตุเนื่องมาจากในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่านั้น การแบ่งงานกันทำตามบทบาทตามประเพณีนั้นไม่สามารถทำได้สะดวก และถ้าหากภรรยาไม่สามารถทำงานบ้านต่างๆ ได้ สามีก็ต้องเข้าทำงานบ้านเหล่านั้นแทน เพื่อให้ชีวิตครอบครัวสามารถดำเนินไปได้อย่างปกติสุข ในขณะที่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า สามารถที่จะแบ่งงานกันทำตามบทบาทตามประเพณีได้สะดวกกว่า และถึงแม้ว่าในครัวเรือนจะมีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายสามีก็สามารถที่จะใช้บุคคลอื่นในครัวเรือนทำงานบ้านแทนตนเองได้ ดังนั้นสามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มี

สมาชิกมากกว่าจึงมีแนวโน้มที่จะทำงานบ้านต่ำ ในส่วนของงานบ้านด้านการซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ และการหุงข้าว สมาชิกที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน สมาชิกมีการทำงานบ้านในด้านนี้สูงกว่า สมาชิกที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่าหรือน้อยกว่า

และพิจารณาความแตกต่างด้านอายุของสมาชิกกับภรรยากับการทำงานบ้านของสมาชิกกับการทำงานบ้าน พบว่า โดยส่วนใหญ่สมาชิกที่มีอายุเท่ากับภรรยา มีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่า สมาชิกที่อายุน้อยกว่าภรรยาและสมาชิกที่มีอายุมากกว่าภรรยา เช่น การจ่ายตลาด/ซื้อกับข้าว สมาชิกที่มีอายุเท่ากับภรรยาทำกิจกรรมดังกล่าวในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือสมาชิกที่มีอายุมากกว่าภรรยาและสมาชิกที่อายุน้อยกว่าภรรยา (ร้อยละ 38.7 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 33.6 และร้อยละ 25.4 ตามลำดับ) ซึ่งน่าจะเป็นเพราะไม่มีความแตกต่างกันด้านอายุ จึงทำให้ไม่มีใครมีอาวุโสกว่ากันหรือมีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่งผลให้ทั้งสามีและภรรยาต้องช่วยกันทำงานบ้าน เพื่อเป็นการประคับประคองชีวิตครอบครัวให้ดำเนินไปได้อย่างปกติสุข และเมื่อเปรียบเทียบการทำงานบ้านของสามีในกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกันกับภรรยา พบว่า สมาชิกที่มีอายุมากกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านสูงกว่าสมาชิกที่อายุน้อยกว่าภรรยา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกที่มีอายุมากกว่าภรรยา นั้นแสดงถึงการมีประสบการณ์ในชีวิตที่มากกว่า จึงส่งผลให้สามีต้องช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระต่างๆ ของภรรยา เพื่อประคับประคองชีวิตครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น (ระพีพรรณ พันธุ์รัตน์, 2542: 54) ด้วยเหตุนี้การที่สามีมีอายุมากกว่าภรรยาจึงมีการทำงานบ้านสูงกว่าสมาชิกที่อายุน้อยกว่าภรรยา

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ในส่วนของปัจจัยด้านเศรษฐกิจนั้นประกอบด้วย อาชีพของสามี และความแตกต่างกันด้านรายได้ของสามีกับภรรยา ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนของการทำงานบ้านต่างๆ สูงกว่า สมาชิกที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น การทำความสะอาดนอกบริเวณบ้าน สมาชิกที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมทำในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือสมาชิกที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 48.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 37.0 และร้อยละ 36.0 ตามลำดับ) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมนั้น ทำให้บุคคลมีโอกาสพบกับสังคมภายนอกและมีการเปิดรับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ และค่านิยมที่ทันสมัยมากขึ้น ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมไม่ค่อยมีโอกาสรับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เพราะสิ่งแวดล้อมและสังคมจำกัดอยู่แต่ในเรือกสวนไร่ นา ด้วยเหตุนี้จึงน่าที่จะทำให้สมาชิกที่ประกอบอาชีพนอกภาค

เกษตรกรรมมีความคิดเรื่องการรับผิดชอบในเรื่องงานบ้านเปลี่ยนไป จากค่านิยมที่ว่าการทำงานบ้านเป็นงานของเพศหญิงหรือภรรยาเท่านั้น มาเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือน (ระพีพรธน์ พันธุรัตน์, 2542: 62) ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและสามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าสามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นน่าจะมีการทำงานบ้านมากกว่าสามีที่ประกอบอาชีพ เพราะต้องพึ่งพาสมาชิกคนอื่นในครอบครัวด้านรายได้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นมีสัดส่วนของการทำงานบ้านต่างๆ ต่ำกว่าสามีที่ประกอบอาชีพ ซึ่งน่าที่จะมีสาเหตุมาจากการที่สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเหล่านั้น ยังคงยึดติดอยู่กับค่านิยมที่ว่างานบ้านเป็นงานของเพศหญิงหรือภรรยา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพทำงานบ้านต่างๆ น้อยกว่าสามีที่ประกอบอาชีพ

ในส่วนของตัวแปรด้านรายได้นั้น รายได้เป็นตัวแปรทรัพยากรทางด้านอำนาจที่สำคัญตัวหนึ่งที่ใช้ในการบ่งชี้ถึงอำนาจในครอบครัว (ปิ่นสยั รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร, 2542: 22) จากการศึกษาเมื่อพิจารณาความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยากับการทำงานบ้านของสามี พบว่า ในเกือบทุกกิจกรรมสามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านต่างๆ สูงกว่าสามีที่มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับภรรยา เว้นไว้แต่เพียงการกำจัดขยะมูลฝอยและการซ่อมแซมเสื้อผ้าเท่านั้นที่สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยา ทำในสัดส่วนที่สูงกว่าสามีที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับภรรยา ซึ่งการที่สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยามีการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับภรณานั้น น่าที่จะเป็นเพราะการที่ภรรยาสามารถหารายได้มากกว่าสามี แสดงว่าภรรยาสามารถที่จะเป็นฝ่ายหาเลี้ยงครอบครัวได้ดีกว่าสามี ภรรยาจึงเป็นผู้ที่ควบคุมดูแลสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์ในการผลิต และควบคุมรายได้ที่เป็นเงินสดอันเกิดจากรายได้มากกว่าสามี ส่งผลให้ภรรยามี “โอกาสที่เท่าเทียม” มากขึ้น (คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2526: 30) และมีอำนาจในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นด้วย ภรรยาจึงให้ความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเงินมากกว่าการทำงานบ้าน ส่งผลให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทงานบ้านมากขึ้น (ประภัศสร อินทรศักดิ์สิทธิ์, 2540: 24)

ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร เขตที่อยู่อาศัย และความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา ผลการศึกษาพบว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่มีสัดส่วนของการทำงานบ้านสูงกว่าสามีที่พักอาศัยในเขตชนบท เช่น การหุงข้าว สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองทำในสัดส่วนที่สูงกว่าสามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท (ร้อยละ 51.0 เปรียบ

เทียบกับ ร้อยละ 33.1) และการที่สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองมีการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบทนั้น น่าที่จะมีสาเหตุเนื่องมาจากวิถีชีวิตแบบเมืองนั้นมีลักษณะที่ยึดมั่นในประเพณีเดิมและความเคร่งครัดต่อความเชื่อแบบเก่าหน่อยลง อีกทั้งในสังคมเมืองมีการใช้เครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบาย และเครื่องทุ่นแรงต่างๆ มากขึ้นประกอบกับวิถีชีวิตชาวเมืองมักขึ้นอยู่กับเวลา ดังนั้นการทำงานและกิจกรรมต่างๆ จึงมีเวลามาเป็นตัวกำหนดและต้องทำงานแข่งกับเวลา (โสภา ซปีลมันท์ และคณะ, 2534: 47-50) จึงส่งผลให้สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองต้องช่วยภรรยาทำงานบ้านต่างๆ สูงกว่าสามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท และในส่วนของงานบ้านที่สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบททำสูงกว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง คือ การซักผ้า การรีดผ้า การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ และการซ่อมแซมเสื้อผ้า การทำงานเหล่านี้สามีที่อยู่ในเขตเมืองมีส่วนในการทำตํ่ากว่านั้นน่าจะเป็นเพราะว่างานเหล่านี้เป็นงานที่ต้องมีความชำนาญและใช้เวลาาก จึงทำให้สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลาีการทำงานต่างๆ เหล่านี้ตํ่ากว่าสามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท อีกทั้งในเขตเมืองนั้นมีการให้บริการในงานบ้านเหล่านี้มากกว่าในเขตชนบท จึงเป็นไปได้ว่าสามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองอาจจะมีการจ้างหรือรับบริการเหล่านี้แทนที่จะลงมือทำเอง

และเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา พบว่า โดยส่วนใหญ่สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่า สามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยาและสามีที่มีการศึกษาตํ่ากว่าภรรยา เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยาจะทำในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือสามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยาและสามีที่มีการศึกษาตํ่ากว่าภรรยา (ร้อยละ 42.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 35.8 และร้อยละ 25.4 ตามลำดับ) มีเพียงการรีดผ้าและการทำความสะอาดห้องนํ้าห้องครัวเท่านั้น ที่สามีที่มีการศึกษาตํ่ากว่าภรรยาทำสูงกว่าสามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา การที่สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยาีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่าสามีในกลุ่มอื่นนั้น อาจจะเนื่องมาจากการศึกษาได้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ดียิ่งขึ้นอีกทั้งการศึกษายังมีส่วนปรับทัศนคติ พฤติกรรม ให้อยอมรับในสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติ ความเชื่อ ที่ว่าการทำงานบ้านเป็นหน้าที่ของภรรยาเป็นหลัก และการทำงานบ้านเป็นเรื่องที่เสื่อมเกียรติแก่ผู้ชายที่ทำ (กิตติศักดิ์ จินดาศักดิ์, 2538: 46) สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา จึงมีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่าสามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยาและสามีที่มีการศึกษาตํ่ากว่าภรรยา

ปัจจัยด้านอื่นๆ

ในส่วนของปัจจัยด้านอื่นๆ นั้นประกอบด้วยตัวแปร ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในทุกกิจกรรมสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำมีส่วนของการทำงานบ้านโดยส่วนใหญ่ต่ำกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและแบบเสมอภาคสูง การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีทัศนคติเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและสูงนั้นยอมรับในบทบาทเพศที่สังคมส่งเสริมคือ ชายและหญิงต้องมีบทบาทที่แตกต่างกันน้อยลงและยอมรับในบทบาทของผู้หญิงได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและสูงมีการทำงานบ้านต่างๆ สูงกว่าสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำ มีเพียงการซักผ้า รีดผ้า การทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว การซ่อมแซมบ้านเรือน และการซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ เท่านั้น ที่สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลาง ทำในสัดส่วนที่สูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่อง บทบาทเพศแบบเสมอภาคสูงและแบบเสมอภาคต่ำ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมและความเป็นเมืองที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีอาชีพบริการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย และอาชีพบริการที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความสะอาดและงานด้านการบำรุงรักษาก็มีอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการบริการซักรีดการบริการซ่อมแซมบ้านเรือนต่อเติมอาคารหรือการรับจ้างเป็นแม่บ้านตามที่พักอาศัย จึงทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะทำงานบ้านเหล่านี้เองเพราะสามารถจ้างได้ ส่งผลให้สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง มีการทำงานบ้านเหล่านี้ต่ำกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลาง

เมื่อนำประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามีมาพิจารณาาร่วมด้วยพบว่า สามีที่มีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูงมีส่วนของการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่มีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและต่ำในทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นงานในครัว เช่น การหุงข้าว การทำกับข้าว หรืองานจิปาตะ เช่น การซ่อมแซมเสื้อผ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจากที่เคยมีประสิทธิภาพการทำงานบ้านต่างๆ ในอดีตมาก่อนจึงเท่ากับว่าสามีได้รับการปลูกฝังความเชื่อที่ว่าการทำงานบ้านใครก็สามารถทำได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกว่างานใดเป็นงานของชายหรือหญิง เพราะตนเองก็เคยทำงานบ้านเหล่านั้นมาแล้ว ส่งผลให้สามีที่มีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูงมีการทำงานบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่า สามีที่มีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและต่ำ

เมื่อพิจารณาเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา พบว่า สามีส่วนใหญ่ที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา เช่น การซักผ้า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยาทำในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านเท่ากับภรรยาและมากกว่าภรรยา (ร้อยละ 45.5 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 18.3 และร้อยละ 11.9 ตามลำดับ) ยกเว้นเพียง 2 กิจกรรมคือ การทำความสะอาดนอกรั้วบ้านและการซ่อมแซมเสื้อผ้า ที่สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าภรรยาทำสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าหรือเท่ากับภรรยา ซึ่งการที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ภรรยาออกไปทำงานนอกร้านนั้น ทำให้ภรรยาได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากบทบาทที่เป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว มาเป็นผู้มีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวด้วยอีกบทบาทหนึ่ง ดังนั้นบทบาทในการเป็นแม่บ้านซึ่งถือเป็นบทบาทตามประเพณีของภรรยาจึงเปลี่ยนไป โดยมีปัจจัยด้านเวลาเป็นตัวกำหนดการทำงานบ้านต่างๆ ในครอบครัว และการที่สามีมีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยาทำให้สามีมีเวลาอยู่บ้านมากกว่าและมีโอกาสที่จะทำงานบ้านมากกว่าภรรยา เพราะผู้ที่ทำงานบ้านได้จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ที่บ้าน (นภาพรณ หะวานนท์, 2530: 16) ดังนั้นสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยาจึงมีการทำงานบ้านมากกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา

โดยสรุปแล้ว เมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนของสามีในการทำงานบ้านกับตัวแปรอิสระต่างๆ พบว่า สัดส่วนการทำงานบ้านของสามีแปรผันตามตัวแปรอิสระแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ร้อยละของสามีในการทำงานบ้านในแต่ละกิจกรรม จำแนกตามปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ

ปัจจัย	จำนวน สามี	ทำ กับข้าว	หุง ข้าว	จ่ายตลาด /ซื้อ กับข้าว	ซักผ้า	รีดผ้า	การ กวาด บ้าน ถูบ้าน	การทำ ความ สะอาดห้อง น้ำห้องครัว	การล้าง ถ้วย ชาม	การทำ ความ สะอาดนอก บริเวณบ้าน	การกำจัด ขยะมูล ฝอย	การซ่อม แซมบ้าน เรือน	การซ่อมแซม เครื่องเรือน และอุปกรณ์ ต่างๆ	การ ซ่อม แซม เสื้อผ้า
รวม	570	39.1	36.1	34.2	18.8	20.4	34.0	26.1	37.0	40.0	36.1	48.8	45.4	5.8
ปัจจัยด้านประชากร														
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน														
- มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	158	43.0	37.3	38.6	23.4	26.6	41.8	32.3	42.4	45.6	42.4	53.2	42.4	8.2
- มีสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน	261	41.4	39.1	37.2	18.4	19.5	34.9	24.5	37.2	41.0	37.5	50.2	49.8	6.5
- มากกว่าหรือเท่ากับ 6 คน	151	31.1	29.8	24.5	14.6	15.2	24.5	22.5	31.1	32.5	27.2	40.4	41.1	2.0
ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา														
- สามีมีอายุน้อยกว่าภรรยา	67	25.4	16.4	25.4	16.4	10.4	19.4	19.4	29.9	32.8	31.3	47.8	43.3	00.0
- สามีมีอายุเท่ากับภรรยา	173	38.7	39.3	38.7	17.9	17.9	38.2	27.7	38.7	44.5	43.4	52.6	50.3	5.8
- สามีมีอายุมากกว่าภรรยา	330	33.6	38.5	33.6	19.7	23.6	34.0	26.7	37.6	39.1	33.3	46.4	43.3	7.0
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ														
อาชีพของสามี														
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	25	32.0	20.0	28.0	20.0	20.0	24.0	36.0	24.0	36.0	28.0	40.0	44.0	4.0
- ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	392	34.9	33.2	31.6	19.4	21.7	32.9	24.7	35.5	37.0	34.2	51.1	47.2	6.6
- ประกอบนอกภาคเกษตรกรรม	153	51.1	46.4	41.8	17.0	17.0	38.6	28.1	43.1	48.4	42.5	41.8	41.2	3.9

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน สามี	ทำกับ ข้าว	หุง ข้าว	จ่ายตลาด /ซื้อ กับข้าว	ซักผ้า	รีดผ้า	การ กวาด บ้าน ถูบ้าน	การทำ ความ สะอาดห้อง น้ำห้องครัว	การล้าง ถ้วย ชาม	การทำ ความ สะอาดนอก บริเวณบ้าน	การกำจัด ขยะมูล ฝอย	การซ่อม แซมบ้าน เรือน	การซ่อมแซม เครื่องเรือน และอุปกรณ์ ต่างๆ	การ ซ่อม แซม เสื้อผ้า
ความแตกต่างด้านรายได้ของ สามีกับภรรยา														
- สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา	24	58.3	50.0	54.2	33.3	50.0	50.0	45.8	41.7	41.7	37.5	79.2	75.0	00.0
- สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา	244	43.9	42.6	37.3	29.5	29.9	36.9	38.9	41.0	40.2	35.7	54.1	48.4	4.9
- สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	217	35.5	32.3	31.8	2.3	3.7	32.3	9.7	35.0	41.0	38.7	41.0	42.4	5.5
ปัจจัยทางสังคม														
เขตที่พักอาศัย														
- พักอาศัยในเขตเมือง	96	55.2	51.0	39.6	14.6	18.8	45.8	33.3	42.7	45.8	40.6	30.2	40.6	2.1
- พักอาศัยในเขตชนบท	474	35.9	33.1	33.1	19.6	20.7	31.6	24.7	35.9	38.8	35.2	52.1	46.4	6.5
ความแตกต่างด้านการศึกษาของ สามีกับภรรยา														
- สามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา	71	36.6	29.6	25.4	16.9	26.8	29.6	31.0	33.8	19.7	25.4	36.6	33.8	00.0
- สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา	355	36.9	35.2	34.4	18.9	20.0	34.1	24.5	37.5	42.8	35.8	50.7	46.2	6.5
- สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา	144	45.8	41.7	38.2	19.4	18.1	36.1	27.8	37.5	43.1	42.4	48.6	49.3	6.9

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน สามี	ทำกับ ข้าว	หุง ข้าว	จ่าย ตลาด/ ซื้อ กับข้าว	ซักผ้า	รีดผ้า	การ กวาด บ้าน ถูบ้าน	การทำ ความ สะอาดห้อง น้ำห้องครัว	การ ล้าง ถ้วย ชาม	การทำความ สะอาดนอก บริเวณบ้าน	การกำจัด ขยะมูล ฝอย	การซ่อม แซมบ้าน เรือน	การซ่อมแซม เครื่องเรือน และอุปกรณ์ ต่างๆ	การ ซ่อม แซม เสื้อผ้า
--------	---------------	---------------	-------------	----------------------------------	--------	--------	-------------------------------	---	----------------------------	-------------------------------------	---------------------------	-----------------------------	---	--------------------------------

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยอื่นๆ														
ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี														
- แบบเสมอภาคต่ำ	141	25.5	24.8	24.8	16.3	15.6	23.4	22.0	25.5	28.4	26.2	44.0	37.6	2.1
- แบบเสมอภาคปานกลาง	276	41.3	38.8	36.6	21.0	23.2	37.0	28.6	39.5	43.5	38.0	50.0	48.6	5.8
- แบบเสมอภาคสูง	153	47.7	41.8	38.6	17.0	19.6	38.6	25.5	43.1	44.4	41.8	49.7	47.1	9.2
ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี														
- มีประสบการณ์ต่ำ	145	31.7	26.9	24.8	14.5	18.6	27.6	22.1	31.0	31.0	24.8	47.6	43.4	4.1
- มีประสบการณ์ปานกลาง	235	32.8	30.6	27.2	14.9	15.7	27.7	22.6	28.5	33.6	34.5	45.1	41.3	5.1
- มีประสบการณ์สูง	190	52.6	50.0	50.0	26.8	27.4	46.8	33.7	52.1	54.7	46.8	53.2	52.1	7.9
ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา														
- สามีทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	33	69.7	42.4	48.5	45.5	42.4	39.4	45.5	39.4	48.5	57.6	60.6	57.6	6.1
- สามีทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	405	37.0	35.6	32.1	18.3	20.0	33.1	26.4	37.5	35.6	29.6	47.2	43.0	4.9
- สามีทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	126	37.3	35.7	34.9	11.9	14.3	34.1	19.0	33.3	50.8	50.0	49.2	51.6	8.7

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยการวิเคราะห์ตารางไขว้ (Cross-tabulation)

ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านอื่นๆ กับระดับการทำงานบ้านของสามีโดยใช้ตารางไขว้ (cross-tabulation) และในการศึกษาค้างนี้มีสมมติฐานว่า สามีที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่แตกต่างกันจะมีระดับการทำงานบ้านที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ตารางไขว้และใช้ตัวแปรควบคุมมาทดสอบนั้น การควบคุมดังกล่าวจะชี้ให้เห็นว่าเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลในระดับ 3 ตัวแปรแล้วตัวแปรอิสระจะยังมีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ โดยปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของสามี และความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย และความแตกต่างด้านศึกษาของสามีกับภรรยา และปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ กับตัวแปรตาม พบว่า มีความแตกต่างในระดับการทำงานบ้านของสามีดังนี้

1. ปัจจัยด้านประชากร

ปัจจัยด้านประชากรนั้นประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

1.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

งานบ้านต่างๆ ในแต่ละครัวเรือนจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่จำนวนผู้ที่จะทำงานบ้านเหล่านั้นแตกต่างกันไปตามจำนวนสมาชิกที่อาศัยในครอบครัวนั้นๆ การที่สามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกต่างกัน จึงน่าที่จะส่งผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากตารางที่ 9 พบว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันจะมีระดับการทำงานบ้านที่แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 2-3 คน มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลางและระดับสูงกว่า สามีที่

อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน และสามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 6 คนหรือมากกว่า เช่น สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 2-3 คน มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน และสามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 6 คนหรือมากกว่า (ร้อยละ 24.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 20.3 และร้อยละ 14.6 ตามลำดับ) ในขณะที่เดียวกันสามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 6 คนหรือมากกว่า มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 2-3 คน และสามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน (ร้อยละ 35.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 24.1 และร้อยละ 23.4 ตามลำดับ)

โดยในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า การแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างคู่สมรสยังทำไม่ได้เต็มที่นัก เพราะหากคนใดคนหนึ่งเกิดเจ็บป่วยหรือไม่สามารถทำงานบ้านได้อีกฝ่ายก็จำเป็นต้องเข้าทำงานแทน และในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่าการแบ่งงานตาม “บทบาทตามประเพณี” ไม่สามารถทำได้สะดวก จึงทำให้สมาชิกแต่ละคนต้องช่วยกันทำงานบ้าน ในขณะที่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า สามารถทำการแบ่งงานระหว่างสมาชิกต่างเพศได้สะดวกกว่า กล่าวคือ ในครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวนมากกว่า การทำงานบ้านของสมาชิกในครัวเรือนก็จะสามารถแบ่งงานกันตาม “บทบาทตามประเพณี” ได้สะดวกกว่า (ภัสสร ลิมานนท์, 2542: 4) ส่งผลให้สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่ามีการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ระพีพรรณ พิณรุฒ์ (2542: 65) ที่พบว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า สามีจะมีการทำงานบ้านมากกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแบ่งงานระหว่างเพศในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า สามารถทำได้สะดวกกว่าสามีจึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบงานบ้าน ในขณะที่ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า การแบ่งงานระหว่างเพศไม่สามารถทำได้สะดวกนัก สมาชิกในครัวเรือนทุกคนจึงต้องช่วยกันทำงานบ้าน ส่งผลให้สามีมีการทำงานบ้านมากขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้นที่ได้ทำการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	24.1	27.2	24.6	24.1	100.0 (158)
- มีสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน	23.4	34.5	21.8	20.3	100.0 (261)
- มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คน หรือมากกว่า	35.8	32.4	17.2	14.6	100.0 (151)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=13.361$			P-Value = 0.038	

เพื่อทราบอิทธิพลของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ให้ชัดเจนขึ้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรที่ 3 คือ ตัวแปรความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี (ตารางที่ 10) ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับระดับการทำงานบ้านของสามียังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิม กล่าวคือ ไม่ว่าจะสามีจะมีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบใด สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกจำนวนน้อยกว่า ก็ยังคงมีส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ถึงแม้ว่าจะนำตัวแปรความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีมาเป็นตัวแปรควบคุมจำนวนสมาชิกในครัวเรือนก็ยังคงมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า มีสัดส่วนการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน /ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี	ระดับการทำงานบ้านของสามี				รวม
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
แบบเสมอภาคต่ำ					
- สมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	30.4	41.3	13.1	15.2	100.0 (46)
- สมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน	29.6	31.5	27.8	11.1	100.0 (54)
- สมาชิกในครัวเรือน 6 คน หรือมากกว่า	46.3	31.7	9.8	12.2	100.0 (41)
รวม	34.8	34.8	17.7	12.8	100.0 (141)
	$\chi^2=8.541$			P-Value = 0.201	
แบบเสมอภาคปานกลาง					
- สมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	21.3	21.3	29.4	28.0	100.0 (75)
- สมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน	24.4	34.4	20.6	20.6	100.0 (131)
- สมาชิกในครัวเรือน 6 คน หรือมากกว่า	30.0	38.6	14.3	17.1	100.0 (70)
รวม	25.0	31.9	21.4	21.7	100.0 (276)
	$\chi^2=10.984$			P-Value = 0.089	
แบบเสมอภาคสูง					
- สมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	21.6	21.6	29.7	27.1	100.0 (37)
- สมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน	17.1	36.9	19.7	26.3	100.0 (76)
- สมาชิกในครัวเรือน 6 คน หรือมากกว่า	35.0	22.5	30.0	12.5	100.0 (40)
รวม	22.9	29.4	24.8	22.9	100.0 (153)
	$\chi^2=10.678$			P-Value = 0.099	

1.2 ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

อายุเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบ่งชี้รุ่นปีเกิดของบุคคลคนนั้น และในการที่บุคคลแต่ละบุคคลมีรุ่นปีเกิดที่แตกต่างกัน จะทำให้บุคคลแต่ละบุคคลมีรูปแบบการดำเนินชีวิต ประสบการณ์ชีวิต พฤติกรรม ความตั้งใจกระทำสิ่งต่างๆ ที่ต่างกันด้วย (พิทักษ์ คู่เจริญถาวร, 2539: 28) ดังนั้นการที่สามีมีอายุแตกต่างหรือเท่ากับภรรยา จึงน่าที่จะทำให้สามีมีการทำงานบ้านที่ต่างกันด้วย

เมื่อนำความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยามาพิจารณาร่วมกับการทำงานบ้านของสามี (ตารางที่ 11) พบว่า สามีที่มีอายุเท่ากับภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงใกล้เคียงกับสามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา และสูงกว่าสามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยา (ร้อยละ 22.6 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 21.2 และร้อยละ 6.0 ตามลำดับ) ในขณะที่เดียวกันสามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลาง ระดับต่ำ และไม่ทำงานบ้านใดๆ เลย สูงกว่า สามีที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา เช่น สามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยาและสามีที่มีอายุเท่ากับภรรยา (ร้อยละ 31.3 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 27.6 และร้อยละ 23.7 ตามลำดับ)

การที่สามีที่มีอายุเท่ากับภรรยามีการทำงานบ้านในระดับสูงมากกว่าสามีที่มีอายุแตกต่างกันกับภรรยา น่าจะเป็นเพราะไม่มีใครที่มีอาวุโสกว่ากันหรือมีประสบการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกันมากนัก และเพื่อเป็นการส่งเสริมและประดับประดาชีวิตสมรสให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น สามีและภรรยาต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานบ้าน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปณัสย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร ที่พบว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยาจะมีการทำงานบ้านมากกว่าสามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยา

จากผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา และความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงไม่อาจสรุปได้ว่า ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีและความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

ความแตกต่างด้านอายุ ของสามีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- สามีอายุน้อยกว่าภรรยา	31.3	32.8	29.9	6.0	100.0 (67)
- สามีอายุเท่ากับภรรยา	23.7	30.6	23.1	22.6	100.0 (173)
- สามีอายุมากกว่าภรรยา	27.6	32.4	18.8	21.2	100.0 (330)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=12.321$			P-Value = 0.055	

เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา กับระดับการทำงานบ้านของสามีว่าเป็นความไม่สัมพันธ์ตรงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 12) ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความสัมพันธ์ในกลุ่มสามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 4-5 คน ยังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิม กล่าวคือ สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับภรรยา ส่วนกลุ่มสามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 6 คน หรือมากกว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สามีที่มีอายุน้อยกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยาหรือเท่ากับภรรยา

ทั้งในการวิเคราะห์ระดับ 2 ตัวแปร และเมื่อนำตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาเป็นตัวแปรควบคุม ความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา กับระดับการทำงานบ้านของสามีก็ยังคงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี

ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับ ภรรยา / จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ระดับการทำงานบ้านของสามี				รวม
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
สมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน					
- สามีมีอายุน้อยกว่าภรรยา	25.1	33.3	33.3	8.4	100.0 (24)
- สามีอายุเท่ากับภรรยา	16.7	35.7	23.8	23.8	100.0 (42)
- สามีอายุมากกว่าภรรยา	27.2	21.7	22.8	28.3	100.0 (92)
รวม	24.1	27.1	24.7	24.1	100.0 (158)
	$\chi^2=7.806$			P-Value = 0.253	
สมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน					
- สามีมีอายุน้อยกว่าภรรยา	32.4	38.2	29.4	0.0	100.0 (34)
- สามีอายุเท่ากับภรรยา	21.6	31.8	25.0	21.6	100.0 (88)
- สามีอายุมากกว่าภรรยา	22.6	35.2	18.0	24.5	100.0 (139)
รวม	23.4	34.5	21.8	20.3	100.0 (261)
	$\chi^2=12.102$			P-Value = 0.060	
สมาชิกในครัวเรือน 6 คนหรือมากกว่า					
กว่า	44.4	11.1	22.2	22.2	100.0 (9)
- สามีมีอายุน้อยกว่าภรรยา					
- สามีอายุเท่ากับภรรยา	34.9	23.3	18.6	23.3	100.0 (43)
- สามีอายุมากกว่าภรรยา	35.4	38.4	16.2	10.0	100.0 (99)
รวม	35.8	32.5	17.2	14.6	100.0 (151)
	$\chi^2=7.849$			P-Value = 0.247	

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจนั้นประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ อาชีพของสามี และความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

2.1 อาชีพของสามี

ในการประกอบอาชีพนั้นแต่ละอาชีพจะได้รับผลตอบแทน จากการทำงานที่ต่างกัน เช่น รายได้ เกียรติภูมิในตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งทรัพยากรของครอบครัว และอาชีพแต่ละอาชีพจะมีรูปแบบการทำงานและการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะทำงานนั้นได้แตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นการที่สามีประกอบอาชีพที่แตกต่างกันจึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากตารางที่ 13 พบว่า สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมและสามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงที่ใกล้เคียงกันและมากกว่าสามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 20.2 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 19.9 และร้อยละ 16.0 ตามลำดับ) และสามีประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ก็มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลางสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่ในทางตรงกันข้ามสามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพและสามีประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับต่ำและไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เช่น สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพและสามีประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยใกล้เคียงกันและสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 28.3 และร้อยละ 28.0 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 22.9)

การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันย่อมมีอิทธิพลต่อ รูปแบบการดำเนินชีวิตและทัศนคติของบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้นๆ ด้วย การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมนั้นต้องผูกพันอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ผู้ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมนั้นไม่สามารถที่จะทำได้ตลอดปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้งที่ขาดแคลนน้ำไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมีการอพยพโยกย้ายตนเอง เข้ามาทำงานนอกภาคเกษตรกรรมในฤดูแล้งเพื่อหารายได้ และเมื่อถึงฤดูฝนก็กลับไปทำงานในภาคเกษตรกรรมตามเดิม ซึ่งจากการที่ได้ออกมาทำงานนอกภาคเกษตรกรรมนั้นทำให้ได้พบปะกับโลกภายนอกมากขึ้น และมีการรับเอาวิทยาการ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยมสมัยใหม่มาปฏิบัติมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเหล่านั้นปฏิบัติตามความเชื่อ

ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมน้อยลง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมจึงมีการทำงานบ้านในระดับสูงใกล้เคียงกับ ผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าสามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพน่าที่จะมีการทำงานบ้านในระดับสูงมากที่สุด แต่ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีการทำงานบ้านในระดับสูงน้อยที่สุดนั่น น่าที่จะมีสาเหตุเนื่องมาจากสามีเหล่านั้นเป็นผู้ที่รอกฤดูกาลที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำงานและได้ช่วยครอบครัวทำงาน ในไร่นาหรือธุรกิจของครอบครัวโดยไม่ได้สิ่งตอบแทนจึงทำให้สามีเหล่านั้นไม่มีเวลาที่จะทำงานบ้าน และยังคงยึดติดอยู่กับค่านิยมที่ว่างานบ้านเป็นงานของเพศหญิงหรือภรรยา ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีการทำงานบ้านน้อยที่สุด

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า อาชีพของสามีมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางของความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และอาชีพของสามี

อาชีพของสามี	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	28.0	36.0	20.0	16.0	100.0 (25)
- ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	28.3	34.2	17.6	19.9	100.0 (392)
- ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	22.9	25.5	31.4	20.2	100.0 (153)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=13.941$			P-Value = 0.030	

เพื่อทราบอิทธิพลของตัวแปรอาชีพของสามี ให้ชัดเจนขึ้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรที่ 3 คือ ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา (ตารางที่ 14) ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามีกับระดับการทำงานบ้านของสามียังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิมและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เฉพาะกลุ่มสามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา กล่าวคือ สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการทำงานบ้าน

ระดับสูงกว่า สมาชิกที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 16.7 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 7.8 และร้อยละ 0.0 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มสมาชิกที่มีการศึกษาสูงกว่า ภรรยา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสมาชิกกับระดับการทำงานบ้านของสมาชิกยังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิมแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ สมาชิกที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สมาชิกที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ และกลุ่มสมาชิกที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยา ทิศทางของความสัมพันธ์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากทิศทางของความสัมพันธ์เดิม กล่าวคือ สมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สมาชิกที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมหรือนอกภาคเกษตรกรรม แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษา พบว่า ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปรความแตกต่างด้านการศึกษาของสมาชิกกับภรรยา อาชีพของสมาชิกก็ยังคงมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสมาชิก กล่าวคือ สมาชิกที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สมาชิกที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี

อาชีพของสามีและความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา

อาชีพของสามี / ความแตกต่างด้าน การศึกษาของสามีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
สามีมีการศึกษาน้อยกว่าภรรยา					
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0 (2)
- ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	35.3	37.3	19.6	7.8	100.0 (51)
- ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	16.7	16.7	49.9	16.7	100.0 (18)
รวม	32.4	31.0	26.8	9.9	100.0 (71)
	$\chi^2=13.183$			P-Value = 0.040	
สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา					
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	29.4	29.4	17.6	23.5	100.0 (17)
- ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	26.1	35.6	17.4	20.9	100.0 (264)
- ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	20.3	33.8	29.7	16.2	100.0 (74)
รวม	25.1	34.9	20.0	20.0	100.0 (355)
	$\chi^2=6.291$			P-Value = 0.391	
สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา					
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	0.0	66.7	33.3	0.0	100.0 (6)
- ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	31.2	27.3	16.9	24.7	100.0 (77)
- ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	27.9	18.0	27.9	26.2	100.0 (61)
รวม	28.5	25.0	22.2	24.3	100.0 (144)
	$\chi^2=11.175$			P-Value = 0.083	

3.3 ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

ในปัจจุบันทั้งสามีและภรรยาส่วนใหญ่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น เพราะความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้ภรรยามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากที่เคยเป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวร่วมกับสามีด้วย และการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีรายได้ที่มากกว่านั้น จะแสดงถึงความสามารถในการเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวได้ดีกว่า ดังนั้นการที่สามีหรือภรรยามีรายได้ที่มากน้อยต่างกัน จึงน่าที่จะส่งผลให้ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าต้องรับหน้าที่ในการทำงานบ้านมากกว่า เพราะฝ่ายที่มีรายได้มากกว่าจะให้ความสำคัญกับการหารายได้มาใช้ในครอบครัวมากกว่า การทำงานบ้านซึ่งเป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ดังนั้นจากความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยาจึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากตารางที่ 15 เมื่อนำความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยามาศึกษา ร่วมกับการทำงานบ้านของสามี พบว่า สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลางและระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับภรรยา เช่น สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้เท่ากับภรรยา และสามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยา (ร้อยละ 41.6 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 23.0 และร้อยละ 13.8 ตามลำดับ) ในทางกลับกันสามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับต่ำและไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับภรรยา เช่น สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีรายได้เท่ากับภรรยาและสามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา (ร้อยละ 30.9 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 22.5 และร้อยละ 4.2 ตามลำดับ)

ผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่าไม่ว่าจะเป็นสามีหรือภรรยาจะทำงานบ้านน้อยกว่า ในขณะที่ภรรยามีรายได้มากกว่าหมายความว่าภรรยาเป็นผู้ที่นำมาซึ่งทรัพยากรของครอบครัว และเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวได้ดีกว่าสามี ภรรยาจึงให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่าการทำงานบ้าน เพราะงานบ้านเป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และการที่ภรรยาสามารถหารายได้ได้มากกว่าสามีนั้น จะส่งผลให้ภรรยามีอำนาจในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น และภรรยาก็จะสามารถต่อรองให้สามีของเธอช่วยทำงานบ้านเพิ่มขึ้นได้ (เด็อนเพ็ญ วอนเพียร, 2531: 20) โดยผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Haas (1981: 967) ที่พบว่า สำหรับสามีแล้วรายได้เป็นเพียงทรัพยากรอันเดียวเท่านั้นที่สัมพันธ์กับการแบ่งรับงานบ้านของสามี กล่าวคือ ยิ่งสามีมีรายได้มากเท่าใด สามีก็จะช่วยแบ่งรับงานบ้านน้อยเท่านั้น และถ้าหากภรรยามีรายได้สูง สามีก็มักจะมีการแบ่งรับงานบ้านมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้สามีที่มีรายได้

น้อยกว่าภรรยาจึงมีการทำงานบ้านในระดับสูงมากกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยาหรือเท่ากับภรรยา

จากผลการศึกษาข้างต้นที่ได้ทำการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยาน่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยามีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 15 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีและความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา

ความแตกต่างด้านรายได้ ของสามีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา	4.2	25.0	29.2	41.6	100.0 (24)
- สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา	22.5	29.1	25.4	23.0	100.0 (244)
- สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	30.9	33.2	22.1	13.8	100.0 (217)
รวม	25.4	30.7	24.1	19.8	100.0 (485)
	$\chi^2=20.277$			P-Value = 0.003	

เพื่อทราบอิทธิพลของตัวแปรความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา ให้ชัดเจนขึ้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรที่ 3 คือ ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 16) พบว่า ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยาก็ยังคงมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบท โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี
ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยาและเขตที่อยู่อาศัย

ความแตกต่างด้านรายได้ ของสามีกับภรรยา / เขตที่อยู่อาศัย	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
เขตเมือง					
- สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา	0.0	9.1	27.3	63.6	100.0 (11)
- สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา	21.4	32.1	28.6	17.9	100.0 (28)
- สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	32.0	20.0	34.0	14.0	100.0 (50)
รวม	24.7	22.5	31.5	21.3	100.0 (89)
	$\chi^2=16.969$			P-Value = 0.009	
เขตชนบท					
- สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา	7.7	38.5	30.8	23.1	100.0 (13)
- สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา	22.7	28.7	25.0	23.6	100.0 (216)
- สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	30.5	37.1	18.6	13.8	100.0 (167)
รวม	25.5	32.6	22.5	19.4	100.0 (396)
	$\chi^2=13.071$			P-Value = 0.042	

3. ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ เขตที่อยู่อาศัย และความแตกต่างด้านศึกษาของสามีกับภรรยา

3.1 เขตที่อยู่อาศัย

ในเขตเมืองและเขตชนบทมักจะมี ความแตกต่างกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาวะแวดล้อม และความเจริญในด้านต่างๆ อีกทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นบุคคลอาศัยอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยที่ต่างกัน จึงได้รับอิทธิพลจากสังคมและสภาวะแวดล้อมที่ต่างกันด้วย ดังนั้นการที่สามีอาศัยอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยที่ต่างกันจึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากตารางที่ 17 เมื่อพิจารณาถึงเขตที่อยู่อาศัยกับระดับการทำงานบ้านของสามี พบว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลางและระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท เช่น สามีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีส่วนของการทำงานบ้านใน

ระดับสูงกว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท (ร้อยละ 21.9 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 19.4) และในทางกลับกันสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับต่ำและไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง เช่น สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (ร้อยละ 27.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 23.9)

การที่สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีการทำงานบ้านในระดับปานกลางและระดับสูงกว่าสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทนั้น น่าที่จะมีสาเหตุเนื่องมาจากสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองนั้นได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ทันสมัย และการรับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว อีกทั้งต้องทำงานแข่งกับเวลา จึงทำให้สมาชิกเหล่านั้นมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปฏิบัติตามค่านิยมความเชื่อดั้งเดิมน้อยลง ขณะที่ในชนบทนั้นประชากรส่วนใหญ่ยังคงยึดถือประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ความเป็นไปต่างๆ ของครอบครัวขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแบ่งงานในครัวเรือนจึงเป็นไปตามบทบาทเพศ (บุญเดิม ไพเราะ, 2519: 40) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีการช่วยเหลือภรรยาทำงานบ้านต่างๆ มากกว่าสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของระพีพรรณ พันธุ์รัตน์ (2542: 63) ที่พบว่าสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนสูงกว่าสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท เนื่องจากสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองนั้นจะได้รับผลกระทบจากความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ทำให้การดำเนินชีวิตต้องรีบเร่งเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว จากสาเหตุดังกล่าวจึงผลักดันให้สมาชิกทุกคนในครัวเรือนจำเป็นต้องช่วยกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างราบรื่น ดังนั้นสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจึงทำงานบ้านมากกว่าสมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

จากผลการศึกษาข้างต้นที่ได้ทำการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าเขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสมาชิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 17 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัย	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- เขตเมือง	23.9	21.9	32.3	21.9	100.0 (96)
- เขตชนบท	27.4	34.0	19.2	19.4	100.0 (474)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=10.652$			P-Value = 0.014	

เพื่อทราบอิทธิพลของตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย ให้ชัดเจนขึ้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรที่ 3 คือ ตัวแปรความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา ซึ่งผลการศึกษา (ตารางที่ 18) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยกับระดับการทำงานบ้านของสามียังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิม เฉพาะกลุ่มสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ สามีอาศัยอยู่ในเขตเมือง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ส่วนกลุ่มสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยา พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยกับระดับการทำงานบ้านของสามีได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา กล่าวคือ สามีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (ร้อยละ 31.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 18.2)

เมื่อนำตัวแปรความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีมาเป็นตัวแปรควบคุม พบว่า เขตที่อยู่อาศัยยังคงมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี

เขตที่อยู่อาศัยและความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา

เขตที่อยู่อาศัย / ความแตกต่างด้าน เวลาทำงานนอกร้าน ของสามีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
สามีมีเวลาทำงานนอกร้าน น้อยกว่าภรรยา					
- เขตเมือง	0.0	27.3	54.5	18.2	100.0 (11)
- ชนบท	0.0	54.5	13.6	31.8	100.0 (22)
รวม	0.0	45.4	27.3	27.3	100.0 (33)
	$\chi^2=6.200$			P-Value = 0.045	
สามีมีเวลาทำงานนอกร้าน เท่ากับภรรยา					
- เขตเมือง	20.4	24.5	34.7	20.4	100.0 (49)
- ชนบท	30.6	31.5	19.7	18.2	100.0 (356)
รวม	29.4	30.6	21.5	18.5	100.0 (405)
	$\chi^2=6.849$			P-Value = 0.077	
สามีมีเวลาทำงานนอกร้าน มากกว่าภรรยา					
- เขตเมือง	36.1	16.7	22.2	25.0	100.0 (26)
- ชนบท	22.2	40.0	17.8	20.0	100.0 (90)
รวม	26.2	33.3	19.0	21.4	100.0 (126)
	$\chi^2=6.661$			P-Value = 0.084	

3.2 ความแตกต่างด้านศึกษาของสามีกับภรรยา

การศึกษานั้นทำให้บุคคลได้รับความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตนเองให้กว้างไกลขึ้น ซึ่งการศึกษานั้นทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลุดพ้นจากความเชื่อเก่าๆ แบบประเพณีมากขึ้น การที่บุคคลได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ย่อมส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย ดังนั้นการที่สามีได้รับการศึกษาที่แตกต่างกับภรรยา จึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

เมื่อนำความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา มาศึกษา (ตารางที่ 19) พบว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยาและสามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา (ร้อยละ 24.3 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 20.0 และร้อยละ 9.8 ตามลำดับ) ในขณะที่เดียวกันสามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลาง ระดับต่ำ และไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าหรือเท่ากับภรรยา เช่น สามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยาและสามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยา (ร้อยละ 32.4 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 28.5 และร้อยละ 25.1 ตามลำดับ)

การศึกษาเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจตลอดจนทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆ รอบตัวมากขึ้น อีกทั้งการศึกษายังเป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลอีกด้วย การที่บุคคลมีการศึกษาที่ต่างกันจึงมักจะมี ความเชื่อ ค่านิยม และมุมมองของการดำเนินชีวิตที่ต่างกันด้วย (พิทักษ์ คู่เจริญถาวร, 2539: 25) และการที่สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาน้อยกว่าหรือเท่ากับภรรยา นั้น น่าที่จะมีสาเหตุเนื่องมาจากการศึกษาได้ทำให้สามีเหล่านั้นมีโอกาสได้รับรู้ เข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของการทำงานบ้านมากขึ้น จึงทำให้สามีเหล่านั้นมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และมีความเชื่อว่าการทำงานบ้านเป็นหน้าที่ของภรรยาเป็นหลัก และเชื่อว่าการทำงานบ้านเป็นสิ่งที่เสื่อมเกียรติแก่ผู้ชายที่ทำน้อยลง จึงส่งผลให้สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาเท่ากับภรรยาหรือมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา ซึ่งผลของการศึกษาคั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Coverman (1985: 81-97) Farkas (1976: 473-484) ที่ว่าการศึกษาของสามีนั้นจะเป็นตัวกำหนดการแบ่งรับงานบ้านที่สำคัญกว่าการศึกษาของภรรยา กล่าวคือถ้าหากสามีมีการศึกษาสูงและไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวแบบใดฝ่ายสามีก็จะมี การแบ่งรับงานบ้านมากกว่าภรรยา แต่ถ้าสามีมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำและไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวแบบใด ฝ่ายสามีจะมีการแบ่งรับงานบ้านน้อยกว่าภรรยา

จากผลศึกษาข้างต้น พบว่า สามมีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามมีที่มีการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับภรรยา ซึ่งทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า สามมีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามมีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงไม่อาจสรุปได้ว่า ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามมีกับภรรยา มีความสัมพันธ์กับระดับ การทำงานบ้านของสามมี

ตารางที่ 19 อัตราส่วนร้อยละของสามมี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามมีและความแตกต่างด้านการศึกษาของสามมีกับภรรยา

ความแตกต่างด้านการศึกษา ของสามมีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามมี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- สามมีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา	32.4	31.0	26.8	9.8	100.0 (71)
- สามมีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา	25.1	34.9	20.0	20.0	100.0 (355)
- สามมีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา	28.5	25.0	22.2	24.3	100.0 (144)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=10.904$			P-Value = 0.091	

เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างด้านการศึกษาของสามมีกับภรรยา กับระดับการทำงานบ้านของสามมีว่าเป็นความไม่สัมพันธ์ลงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามมีมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 20) ผลการศึกษาพบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ยังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ไม่ว่าจะสามมีจะมีประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตระดับใด สามมีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา ก็ยังคงมีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามมีที่มีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา

ทั้งในการวิเคราะห์ระดับ 2 ตัวแปร และเมื่อนำตัวแปรประสพการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามมีมาเป็นตัวแปรควบคุม ความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างด้านการศึกษาของสามมีกับภรรยา กับระดับการทำงานบ้านของสามมี ก็ยังคงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 20 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยาและประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

ความแตกต่างด้านการศึกษาของ สามีกับภรรยา / ประสบการณ์เรื่อง การทำงานบ้านในอดีตของสามี	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
ประสบการณ์ต่ำ					
- สามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา	30.0	35.0	30.0	5.0	100.0 (20)
- สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา	18.0	52.0	21.0	9.0	100.0 (100)
- สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา	36.0	28.0	24.0	12.0	100.0 (25)
รวม	22.8	45.4	22.8	9.0	100.0 (145)
	$\chi^2=7.698$			P-Value = 0.261	
ประสบการณ์ปานกลาง					
- สามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา	30.8	34.6	23.1	11.5	100.0 (26)
- สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา	31.5	36.3	17.8	14.4	100.0 (146)
- สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา	33.3	25.4	22.2	19.0	100.0 (63)
รวม	31.9	33.2	19.6	15.3	100.0 (235)
	$\chi^2= 3.172$			P-Value = 0.787	
ประสบการณ์ปานสูง					
- สามีมีการศึกษาต่ำกว่าภรรยา	36.0	24.0	28.0	12.0	100.0 (25)
- สามีมีการศึกษาเท่ากับภรรยา	22.9	17.4	22.0	37.6	100.0 (109)
- สามีมีการศึกษาสูงกว่าภรรยา	19.6	23.2	21.4	35.7	100.0 (56)
รวม	23.7	20.0	22.6	33.7	100.0 (190)
	$\chi^2=7.292$			P-Value = 0.792	

4. ปัจจัยด้านอื่นๆ

ปัจจัยด้านอื่นๆ ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

4.1 ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี

บทบาททางสังคมเป็นสิ่งที่บุคคลได้เรียนรู้จากสถาบันต่างๆ ในสังคมที่บุคคลนั้นอยู่อาศัย ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งกลายเป็นแนวคิดที่ปลูกฝังลึกในตัวของบุคคลนั้นๆ บทบาททางสังคมจึงแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้บทบาทของแต่ละเพศที่สังคมกำหนด ยังมีความหมายเกี่ยวพันไปถึงโอกาสที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าถึง-ได้ใช้-และควบคุมทรัพยากรต่างๆ เพราะมีสิทธิ มีอำนาจ มีความรับผิดชอบ และถูกคาดหวังจากสังคมต่างกัน (ภัสสร ลิมานนท์, 2542: 1) และการที่บุคคลมีความคิดเรื่องบทบาทเพศที่แตกต่างกันนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวกับบทบาทของชายและหญิง ดังนั้นการที่สามีมีความคิดเรื่องบทบาทเพศที่แตกต่างกัน จึงน่าจะมีผลต่อระดับการทำงานบ้านของสามีด้วย

ผลการศึกษาในตารางที่ 21 พบว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลางและระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและแบบเสมอภาคต่ำ เช่น สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลาง และสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำ (ร้อยละ 22.9 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 21.7 และร้อยละ 12.7 ตามลำดับ) ในทางตรงกันข้ามสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำ มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับต่ำและไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและแบบเสมอภาคสูง เช่น สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคต่ำ มีสัดส่วนของการไม่ทำงานบ้านใดๆ เลยสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและสามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง (ร้อยละ 34.8 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 25.0 และร้อยละ 22.9 ตามลำดับ)

แม้ว่าการแบ่งบทบาทของสามีและภรรยาในครอบครัว ส่วนหนึ่งจะถูกกำหนดไว้โดยวัฒนธรรมโดยผู้ชายและผู้หญิงจะได้รับการอบรมสั่งสอนมาว่า สามีต้องทำอะไร ภรรยาต้องทำอะไร เรียกว่าบทบาทเพศ (นาถภรณ์ หะวานนท์, 2530: 65) โดยในสังคมดั้งเดิมมีการกำหนดบทบาทเพศของสามีและภรรยาไว้ค่อนข้างชัดเจนแน่นอน และมีการปฏิบัติตามแบบแผน

นั้นค่อนข้างเข้มงวด แต่ในสังคมสมัยใหม่บทบาทเพศมีความยืดหยุ่นกว่า รวมทั้งบทบาทนั้นก็อาจสลับเปลี่ยนกันได้บ้างระหว่างหญิงและชาย โดยไม่ได้แบ่งแยกโดยเด็ดขาดว่าเป็นบทบาทของสามีหรือภรรยา (ภัสสร ติมานนท์, 2542: 11) และการที่สามีมีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูงนั้น แสดงว่าสามีเหล่านั้นมีแนวโน้มที่ปฏิบัติตามบทบาทเพศที่สังคมกำหนดให้ชายและหญิงต้องมีบทบาทที่แตกต่างกันน้อยลง และมีการยอมรับหรือปฏิบัติตามในบทบาทเพศหญิงได้มากขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงน่าที่จะเป็นเหตุให้ สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูงมีการทำงานบ้านระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลาง และต่ำ

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางและแบบเสมอภาคต่ำ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงไม่อาจสรุปได้ว่า ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี

ตารางที่ 21 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีและความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี

ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- แบบเสมอภาคต่ำ	34.8	34.8	17.7	12.7	100.0 (141)
- แบบเสมอภาคปานกลาง	25.0	31.9	21.4	21.7	100.0 (276)
- แบบเสมอภาคสูง	22.9	29.4	24.8	22.9	100.0 (153)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=11.692$			P-Value = 0.069	

เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีกับระดับการทำงานบ้านของสามีว่าเป็นความไม่สัมพันธ์ลงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 22) ผลการศึกษาพบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ไม่ว่าจะสามีจะอาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบท สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง ก็ยังคงมีส่วน

ของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลาง และแบบเสมอภาคต่ำ

ทั้งในการวิเคราะห์ที่ระดับ 2 ตัวแปร และเมื่อนำตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยมาเป็นตัวแปรควบคุม ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีกับระดับการทำงานบ้านของสามีก็ยังคงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 22 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามี ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามีและเขตที่อยู่อาศัย

ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ของสามี / เขตที่อยู่อาศัย	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
เขตเมือง					
- แบบเสมอภาคต่ำ	47.6	28.6	19.0	4.8	100.0 (21)
- แบบเสมอภาคปานกลาง	14.70	20.6	38.2	26.5	100.0 (34)
- แบบเสมอภาคสูง	19.5	19.5	34.1	26.8	100.0 (41)
รวม	24.0	21.9	32.3	21.9	100.0 (96)
	$\chi^2=12.177$			P-Value = 0.058	
เขตชนบท					
- แบบเสมอภาคต่ำ	32.5	35.8	17.5	14.2	100.0 (120)
- แบบเสมอภาคปานกลาง	26.4	33.5	19.0	21.1	100.0 (242)
- แบบเสมอภาคสูง	24.1	33.0	21.4	21.4	100.0 (112)
รวม	27.4	34.0	19.2	15.4	100.0 (474)
	$\chi^2= 4.585$			P-Value = 0.598	

4.2 ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

การที่บุคคลมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ในอดีตแสดงว่าคุณคนนั้นได้เคยผ่านหรือเคยทำงานต่างๆ เหล่านั้นมาแล้ว ส่วนผู้ที่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ต่างๆ เหล่านั้นก็ถือว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ และประสบการณ์ในเรื่องการทำงานบ้านก็เช่นกัน การที่บุคคลเคยมีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานบ้านก็น่าที่จะทำงานบ้านได้ดีกว่า ผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ดังนั้นการที่สามีมีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานบ้านในอดีตที่แตกต่างกัน จึงน่าจะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากตารางที่ 23 พบว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูงมีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและสามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตต่ำ (ร้อยละ 33.7 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 15.3 และร้อยละ 8.9 ตามลำดับ) ในขณะเดียวกันสามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตต่ำ มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับต่ำสูงกว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและสามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง (ร้อยละ 45.5 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 33.2 ร้อยละ 20.0 ตามลำดับ)

ครอบครัวเป็นแหล่งปลูกฝังเด็กในเรื่องงานบ้านของแต่ละเพศ โดยการปลูกฝังดังกล่าวมีการแบ่งแยกแรงงานโดยใช้เพศเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ แม่จะสอนลูกสาวให้ทำกับข้าว แต่จะไม่สอนลูกชาย และลูกชายจะเรียนรู้ในเรื่องงานที่เป็นของเพศชายจากพ่อ ซึ่งจากการปลูกฝังดังกล่าวได้ส่งผลให้ เด็กชายและเด็กหญิงจะเรียนรู้ถึงความชำนาญเฉพาะเพศที่ต่างกันและกลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเขา (White and Brinkerhoff 1981 อ้างใน ปันส์ย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร, 2542: 16) และการที่สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและต่ำนั้น น่าที่จะมีสาเหตุเนื่องมาจากประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตดังกล่าว ได้ทำให้สามีที่เคยผ่านประสบการณ์นั้นมาแล้วไม่รู้สึกว่าการบ้านเป็นงานของเพศใดเพศหนึ่ง เพราะตนเองก็เคยผ่านการทำงานบ้านต่างๆ มาแล้ว และประสบการณ์ดังกล่าวก็ทำให้เกิดทักษะและความเคยชินในการทำงานบ้านมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์น้อยกว่า ส่งผลให้สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูงมีการทำงานบ้านสูงตามไปด้วย และผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ปันส์ย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร พบว่า สามีที่ได้รับการปลูกฝังเรื่องงานบ้านในระดับสูงจะมีการทำงานบ้านสูงกว่า สามีที่ได้รับการปลูกฝังเรื่องงานบ้านต่ำกว่า และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาข้างต้นที่ได้ทำการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สมาชิกที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สมาชิกที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและต่ำ และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสมาชิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 23 อัตราส่วนร้อยละของสมาชิก จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสมาชิกและ ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสมาชิก

ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้าน ในอดีตของสมาชิก	ระดับการทำงานบ้านของสมาชิก				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- ประสบการณ์ต่ำ	22.8	45.5	22.8	8.9	100.0 (145)
- ประสบการณ์ปานกลาง	31.9	33.2	19.6	15.3	100.0 (235)
- ประสบการณ์สูง	23.7	20.0	22.6	33.7	100.0 (190)
รวม	26.9	31.9	21.4	19.8	100.0 (570)
	$\chi^2=50.896$			P-Value = 0.000	

เพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสมาชิก ให้ชัดเจนมากขึ้นจึงได้ทำการวิเคราะห์โดยนำตัวแปรที่ 3 คือ ตัวแปรความแตกต่างด้านอายุของสมาชิกกับภรรยามาร่วมวิเคราะห์ด้วย (ตารางที่ 24) ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสมาชิกกับระดับการทำงานบ้านของสมาชิก ยังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิมและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เฉพาะในกลุ่มสมาชิกที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา กล่าวคือ สมาชิกที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สมาชิกที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตต่ำ ส่วนกลุ่มสมาชิกที่มีอายุน้อยกว่าภรรยาทิศทางของความสัมพันธ์ได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สมาชิกที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลาง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า กลุ่มสมาชิกที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตต่ำและสูง แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา ประสิทธิภาพในเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามีก็ยังคงมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี เฉพาะกลุ่มสามีที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่มีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและต่ำ

ตารางที่ 24 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามีและความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา

ประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้าน ในอดีตของสามี / ความแตกต่าง ด้านอายุของสามีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
สามีอายุน้อยกว่าภรรยา					
- ประสิทธิภาพต่ำ	30.8	23.1	46.1	0.0	100.0 (13)
- ประสิทธิภาพปานกลาง	37.5	29.2	25.0	8.3	100.0 (24)
- ประสิทธิภาพสูง	26.7	40.0	26.7	6.6	100.0 (30)
รวม	31.3	32.8	29.9	6.0	100.0 (67)
	$\chi^2=3.919$			P-Value = 0.688	
สามีอายุเท่ากับภรรยา					
- ประสิทธิภาพต่ำ	23.2	55.8	14.0	7.0	100.0 (43)
- ประสิทธิภาพปานกลาง	26.4	27.8	27.8	18.0	100.0 (72)
- ประสิทธิภาพสูง	20.7	15.5	24.1	39.7	100.0 (58)
รวม	23.7	30.6	23.2	22.5	100.0 (173)
	$\chi^2=28.925$			P-Value = 0.000	
สามีอายุมากกว่าภรรยา					
- ประสิทธิภาพต่ำ	21.4	43.8	23.6	11.2	100.0 (89)
- ประสิทธิภาพปานกลาง	33.8	36.7	14.4	15.1	100.0 (139)
- ประสิทธิภาพสูง	24.5	16.7	20.6	38.2	100.0 (102)
รวม	27.6	32.4	18.8	21.2	100.0 (330)
	$\chi^2=38.971$			P-Value = 0.000	

4.3 ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกร้านของสามีกับภรรยา

การที่ภรรยาออกไปทำงานนอกร้านนั้น ทำให้ภรรยาต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง จากบทบาทที่เป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียวมาเป็นบทบาทผู้หาเลี้ยงครอบครัวอีกบทบาทหนึ่ง และภรรยาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ของตนเองออกไปทำงานนอกร้านเพื่อหารายได้ จึงทำให้ภรรยามีเวลาในการทำงานบ้านน้อยลง เพราะในการทำงานบ้านนั้นผู้ที่สามารถทำงานบ้านได้จะต้องเป็นผู้ที่อยู่บ้าน ดังนั้นการที่สามีและภรรยามีเวลาทำงานนอกร้านที่แตกต่างกัน จึงน่าที่จะมีผลต่อการทำงานบ้านของสามีด้วย

จากตารางที่ 25 พบว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับปานกลางและระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา เช่น สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าภรรยา และสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านเท่ากับภรรยา (ร้อยละ 27.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 21.4 และร้อยละ 18.5 ตามลำดับ) ในขณะที่เดียวกันสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับต่ำสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านมากกว่าและเท่ากับภรรยา (ร้อยละ 45.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 33.3 และร้อยละ 30.0 ตามลำดับ)

จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านเวลานี้เองที่ส่งผลให้สามีที่มีเวลาในการทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยาทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาในการทำงานนอกร้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา ทั้งนี้เพราะสามีที่มีเวลาทำงานนอกร้านน้อยกว่าภรรยาจะมีเวลาอยู่บ้านมากกว่าจึงทำให้มีโอกาสทำงานบ้านมากกว่าด้วยเพราะผู้ที่ทำงานบ้านได้จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ที่บ้าน และการที่ภรรยาออกไปทำงานนอกร้านทำให้ภรรยามีเวลาในการทำงานบ้านน้อยลง เพราะต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพนอกร้านเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจภายในครอบครัวจึงเป็นไปในลักษณะของสหกรณ์เพราะต่างคนต่างเป็นแหล่งทรัพยากรของครอบครัว (บุญลือ วันทายนต์, 2520: 87) งานบ้านต่างๆ สามีและภรรยาจึงต้องช่วยกันทำ เมื่อภรรยาออกไปทำงานนอกร้านในขณะที่สามีอยู่บ้าน จึงเป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องทำงานบ้านเหล่านั้นแทนภรรยา เพื่อให้ชีวิตครอบครัวดำเนินไปอย่างปรกติสุข ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ จรรยา เศรษฐบุตร และอุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ (2541: 86) ซึ่งพบว่าผู้บริหารหญิงเกือบทุกคนต้องทำงานบ้านในตอนเย็นหลังเลิกงาน แต่ถ้าหากผู้บริหารหญิงไม่สามารถกลับมาทำงานบ้านได้ สามีของผู้บริหารหญิงเหล่านั้นก็จะเป็นผู้รับผิดชอบแทน เช่น ซักผ้าของเข้าบ้าน รับส่งลูกไปโรงเรียนและดูแลเรื่องทำการบ้านของลูก เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยด้านเวลาจึงมีผลต่อการทำงานบ้านของสามี โดยสามีที่มีเวลาทำงาน

นอกบ้านน้อยกว่าภรรยา จึงมีการทำงานบ้านในระดับสูงมากกว่าสามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา

จากผลการศึกษาข้างต้นที่ได้ทำการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร พบว่า ทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา น่าจะทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา และเท่ากับภรรยา และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 25 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีและความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
-สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	0.0	45.4	27.3	27.3	100.0 (33)
-สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	29.4	30.6	21.5	18.5	100.0 (405)
-สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	26.2	33.3	19.1	21.4	100.0 (126)
รวม	27.0	32.1	21.2	19.7	100.0 (564)
	$\chi^2=14.281$			P-Value = 0.027	

เพื่อทราบอิทธิพลของตัวแปรความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา ให้ชัดเจนขึ้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรที่ 3 คือ ตัวแปรอาชีพของสามี ซึ่งผลการศึกษา (ตารางที่ 26) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา กับระดับการทำงานบ้านของสามียังคงมีทิศทางของความสัมพันธ์คงเดิม กล่าวคือ ไม่ว่าสามีจะประกอบอาชีพหรือไม่ได้ประกอบอาชีพ สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยามีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาข้างต้นเมื่อนำตัวแปรอาชีพของสามีมาเป็นตัวแปรควบคุมพบว่า ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยายังคงมีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี และเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา มีสัดส่วนของการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยาและเท่ากับภรรยา

ตารางที่ 26 อัตราส่วนร้อยละของสามี จำแนกตามระดับการทำงานบ้านของสามีความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยาและอาชีพของสามี

ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา / อาชีพของสามี	ระดับการทำงานบ้านของสามี				
	ไม่ทำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
ไม่ได้ประกอบอาชีพ					
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	0.0	33.3	33.3	33.3	100.0 (3)
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	31.8	36.4	18.2	13.6	100.0 (22)
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0 (0)
รวม	28.0	36.0	2.0	16.0	100.0 (25)
	$\chi^2=1.904$			P-Value = 0.592	
ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม					
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	0.0	50.0	21.4	28.6	100.0 (14)
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	31.2	33.1	17.5	18.2	100.0 (308)
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	23.1	36.9	15.4	24.6	100.0 (65)
รวม	28.7	34.4	17.3	19.6	100.0 (387)
	$\chi^2=8.657$			P-Value = 0.194	
ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม					
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	0.0	43.8	31.2	25.0	100.0 (16)
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	21.3	18.7	38.7	21.3	100.0 (75)
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	29.5	29.5	23.0	18.0	100.0 (61)
รวม	22.3	25.6	31.6	20.4	100.0 (152)
	$\chi^2=11.825$			P-Value = 0.066	

จากผลการศึกษาด้วยตารางไขว้ข้างต้น สรุปได้ว่า สามีที่มีลักษณะภูมิหลังที่แตกต่างกันจะมีระดับการทำงานบ้านที่ต่างกันด้วย และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา คือ อาชีพของสามี

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA)

จากผลการศึกษาด้วยตารางไขว้ในส่วนต้น พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพของสามี ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา ซึ่งจากผลการศึกษาด้วยตารางไขว้ดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อระดับการทำงานบ้านของสามี แต่การศึกษาด้วยตารางไขว้นั้นไม่สามารถระบุได้ว่าตัวแปรอิสระตัวใดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ดีที่สุด ในส่วนนี้จึงได้นำตัวแปรอิสระต่างๆ เหล่านั้นมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (multiple classification analysis หรือ MCA) เพื่อที่จะได้ทราบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้มากน้อยเพียงไร และตัวแปรอิสระตัวใดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ดีที่สุด ซึ่งในการวิเคราะห์การจำแนกภู่นั้นตัวแปรอิสระที่ใช้ในแบบจำลองการวิเคราะห์การจำแนกภู่นั้น ต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงเกินไปเพื่อป้องกันความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (multicollinearity)

ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (correlation matrix) เพื่อตรวจสอบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดที่ค่าความสัมพันธ์กันสูงเกินไปหรือไม่ ซึ่งค่าสหสัมพันธ์นี้จะแสดงให้เห็นถึงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มากน้อยเพียงใด และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาก็คือ หากตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสหสัมพันธ์ใกล้ 1 มาก แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีความคล้ายกันมากจนเกือบเป็นตัวแปรเดียวกัน ก็อาจใช้ตัวแปรตัวหนึ่งตัวใดแทนกันได้ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้กำหนดว่าหากตัวแปรคู่ใดมีค่าสหสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จะไม่นำตัวแปรนั้นมาศึกษาในแบบจำลองการวิเคราะห์การจำแนกหมู่เดียวกัน

2.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านอื่นๆ

ในการศึกษาโดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (correlation matrix) นั้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วยกัน และตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาต้องเป็นตัวแปรที่มีการวัดระดับช่วง (interval scale) หรือ ตัวแปรทวิ (binary หรือ dichotomous) ที่มีค่าเป็น 0 และ 1 ดังนั้นจึงได้แปลงตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรกลุ่มให้เป็นตัวแปรหุ่น ที่มีค่าเป็น 0 และ 1 โดยกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาตามสมมติฐาน (reference group) จะกำหนดให้มีค่าเป็น 1 และกลุ่มอื่นๆ มีค่าเป็น 0 และตัวแปรที่ได้แปลงให้เป็นตัวแปรหุ่น คือ ตัวแปรอาชีพของสามี ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ได้แก่

1. TOTAL1 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (จำนวนสมาชิก)
2. OCC1 คือ อาชีพของสามี (สามีไม่ได้ประกอบอาชีพ)
3. INCOME1 คือ ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา (สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา)
4. AREA1 คือ เขตที่อยู่อาศัย (เขตเมือง)
5. BEFOR1 คือ ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี (สามีมีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง)
6. TIME1 คือ ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา (สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา)
7. CHORE คือ การทำงานบ้านของสามี (คะแนน)

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ (ตารางที่ 27) พบว่า ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวก เชิงลบ และไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีค่าสหสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าตัวแปรทุกคู่ไม่มีความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น ดังนั้นในการศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การจำแนกพหุจึงสามารถที่จะนำตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว มาศึกษาในแบบจำลองการวิเคราะห์การจำแนกพหุเดียวกันได้

ตารางที่ 27 ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้วัดระดับความแตกต่างของการทำงานบ้านของสามี

สหสัมพันธ์	1	2	3	4	5	6	7
1 TOTAL1	-						
2 OCC1	-0.09*						
3 INCOME1	-0.04	-0.03					
4 AREA1	0.04	0.02	0.11*				
5 BEFOR1	-0.04	-0.06	0.08	0.13*			
6 TIME1	0.02	-0.14*	0.06	0.09*	0.12*		
7 CHORE	-0.10*	-0.04*	-0.10*	0.05	0.21*	-0.02	-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านอื่นๆ กับระดับการทำงานบ้านของสามี โดยวิธีการจำแนกพหุ (MCA)

การวิเคราะห์การจำแนกพหุเป็นการศึกษาถึง ความแตกต่างของหน่วยวิเคราะห์ ในแต่ละและกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระว่า มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามอย่างไรและมีอิทธิพลต่อกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยเอาค่าเฉลี่ยของกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระมาเปรียบเทียบกับกัน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 59) โดยตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้คือ ระดับการทำงานบ้านของสามีซึ่งเป็นตัวแปรระดับช่วง (interval variable) และตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรนามมาตรา (categorical variable) ซึ่งจากการศึกษาด้วยตารางไขว้และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ในส่วนต้น ทำให้ได้ตัวแปรอิสระที่จะนำมาศึกษาในแบบจำลองการวิเคราะห์การจำแนกพหุเดียวกันทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพของสามี ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านของสามีในอดีต และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

การวิเคราะห์การจำแนกพหุนี้จะให้ค่าสถิติดังนี้คือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมของตัวแปรตาม (grand mean) ค่า eta แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยไม่มีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ ค่า beta แสดงความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบของตัวแปรอิสระทั้งหลายในการอธิบายตัวแปรตาม โดยมีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ ค่า R^2 แสดงสัดส่วนของความผันแปรในตัวแปรตามที่อธิบายด้วยตัวแปรอิสระทั้งหมด และระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ F(F-test) แสดงนัยสำคัญทางสถิติ โดยในการศึกษาครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาดังนี้คือ

ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (ตารางที่ 28) พบว่า สามมีค่าเฉลี่ยของการทำงานบ้าน 4.30 หรือเพียง 4 กิจกรรม จากทั้งหมด 13 กิจกรรม และตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพของสาม ความแตกต่างด้านรายได้ของสามกับภรรยา และประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสาม และตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย และความแตกต่างเวลาด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามกับภรรยา โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดในสมการสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 13.7 ($R^2 = 0.137$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ แล้วปรากฏว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรของระดับการทำงานบ้านของสามได้มากที่สุดคือ ความแตกต่างด้านรายได้ของสามกับภรรยา ($\beta = 0.27$) รองลงมาคือประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสาม ($\beta = 0.25$) อาชีพของสาม ($\beta = 0.13$) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($\beta = 0.11$) ซึ่งจากผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ระดับการทำงานบ้านของสามนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยภูมิหลังต่างๆ ของสาม การที่สามมีรายได้น้อยกว่าภรณานั้นแสดงว่า ภรรยาสามารถที่จะมีบทบาทในการเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวได้ดีกว่าสาม จึงส่งผลให้ภรรยาสามารถที่จะเรียกร้องหรือต่อรองให้สามเข้ามาทำงานบ้านได้มากขึ้น อีกทั้งการที่สามเคยมีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูงจึงทำให้สามมีความถนัดหรือมีทักษะและความเคยชินกับการทำงานบ้านต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้สามในกลุ่มนี้มีการทำงานบ้านสูงกว่าสามในกลุ่มอื่นๆ

ถึงแม้ว่าการศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกพหุนั้น จะแสดงให้เห็นว่าการที่สามมีลักษณะภูมิหลังที่ต่างกันนั้น มีความสัมพันธ์กับระดับการทำงานบ้านของสามที่แตกต่างกันด้วย และตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาสามารถที่จะอธิบายการผันแปรของระดับการทำงานบ้านของสามได้เพียง ร้อยละ 13.7 ($R^2 = 0.137$) ดังนั้นจึงน่าที่จะมีปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ เช่น จำนวนบุตรในครอบครัว การมีผู้สูงอายุในครัวเรือน การมีคนใช้ ระยะเวลาการสมรส การมีเครื่องซักผ้าในครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งหากมีการตัวแปรเหล่านั้นมาใช้ในการศึกษาก็น่าที่จะทำให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA) คะแนนเฉลี่ยของระดับการทำงานบ้านของ
 สามีจำแนกตามปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ยที่ ไม่ปรับ	ค่าเฉลี่ยที่ ปรับ	จำนวน ตัวอย่าง
ค่าเฉลี่ยรวม = 4.30			
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
- มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน	4.88	4.80	129
- มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน	4.40	4.36	224
- มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คนหรือมากกว่า	3.53	3.69	129
eta / beta	0.13*	0.11*	
อาชีพของสามี			
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	3.26	2.22	23
- ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	4.28	4.32	320
- ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	4.52	4.59	139
eta / beta	0.07*	0.13*	
ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา			
- สามีมีรายได้น้อยกว่าภรรยา	6.17	6.24	24
- สามีมีรายได้เท่ากับภรรยา	4.81	5.06	243
- สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	3.51	3.22	215
eta / beta	0.20*	0.27*	

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ยที่ ไม่ปรับ	ค่าเฉลี่ยที่ ปรับ	จำนวน ตัวอย่าง
เขตที่อยู่อาศัย			
- เขตเมือง	4.48	4.25	89
- เขตชนบท	4.25	4.31	393
eta / beta	0.02	0.01	
ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้าน ในอดีตของสามี			
- ประสบการณ์การทำงานบ้านต่ำ	3.73	3.79	111
- ประสบการณ์การทำงานบ้านปานกลาง	3.64	3.51	204
- ประสบการณ์การทำงานบ้านอดีตสูง	5.48	5.59	167
eta / beta	0.23*	0.25*	
ความแตกต่างด้านเวลาทำงาน นอกบ้านของสามีกับภรรยา			
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา	5.62	5.10	26
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านเท่ากับภรรยา	4.26	4.17	341
- สามีมีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยา	4.12	4.50	115
eta / beta	0.09	0.06	
$R^2 = 0.137$			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงการทำงานบ้านของสามี ประการที่สองเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบ้านของสามี ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ชายไทยที่อยู่ในสถานภาพสมรสและอยู่อาศัยกับภรรยาในบ้านเดียวกันในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) และกำหนดขนาดของจำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่โดยใช้โควตา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้มีทั้งหมด 570 ตัวอย่าง แบ่งออกเป็นในเขตเทศบาลจำนวน 96 ตัวอย่าง และนอกเขตเทศบาลจำนวน 474 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ประกอบด้วย ตัวแปรตามคือ ระดับการทำงานบ้านของสามี และตัวแปรอิสระแบ่งเป็น ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของสามี และความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย และความแตกต่างด้านศึกษาของสามีกับภรรยา และปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี ประสิทธิภาพเรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี และความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้อัตราส่วนร้อยละแสดงลักษณะทั่วไปของข้อมูล ใช้อัตราส่วนร้อยละและตารางไขว้ (cross-tabulations) แสดงการทำงานบ้านของสามี ใช้ตารางไขว้และใช้การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (multiple classification analysis หรือ MCA) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อ ระดับการทำงานบ้านของสามี และใช้ค่า สหสัมพันธ์ (correlation matrix) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

การทำงานบ้านของสามีมีความแตกต่างกันระหว่างสามีที่มีลักษณะภูมิหลังที่ต่างกัน โดยเฉลี่ยสามีจะมีการทำงานบ้าน 4 กิจกรรม จากงานบ้านที่ทำการศึกษทั้งหมด 13 กิจกรรม โดย ประมาณ 1 ใน 3 ของสามีมีการทำงานบ้านในระดับต่ำ และ ประมาณ 1 ใน 4 ของสามีที่ ตกเป็นตัวอย่างไม่ได้ทำงานบ้านใดๆ เลย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อระดับการทำงานบ้านของสามี สรุปได้ดังนี้คือ

1. การทำงานบ้านของสามีแยกแต่ละกิจกรรม

การทำงานบ้านของสามีในแต่ละกิจกรรมจำแนกตามปัจจัยต่างๆ นั้นพบว่า สามีมีการทำงานบ้านในกิจกรรมต่างๆ น้อยกว่าร้อยละ 50 โดยงานบ้านที่สามีมีการทำมากที่สุดได้แก่ การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน รองลงมาคือการซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ และในส่วน ของงานบ้านที่ถือว่าเป็นงานของเพศหญิงสามียังคงมีการทำงานเหล่านั้นค่อนข้างต่ำ โดยสามีมี การทำงานด้านการซ่อมแซมเสื้อผ้าต่ำที่สุด รองลงมาคือการซักผ้าและการรีดผ้าตามลำดับ

ในส่วนของการวิเคราะห์การทำงานบ้านของสามีในแต่ละกิจกรรมกับปัจจัยต่างๆ นั้น พบว่า การทำงานบ้านของสามีจะมีความผันแปรตามความแตกต่างของปัจจัยต่างๆ โดยที่ สามีที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน สามีที่มีอายุมากกว่าภรรยา สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขต เมือง สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง สามีที่มี ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง และสามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา ซึ่งสามีที่มีลักษณะดังกล่าวจะมีการทำงานบ้านสูงกว่าสามีที่ในกลุ่มอื่นๆ เกือบทุกกิจกรรม

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการทำงานบ้านของสามี

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการทำงานบ้านของสามีแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ วิเคราะห์ตารางไขว้และการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (ตารางที่ 29)

2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการทำงานบ้านของสามีโดยใช้ ตารางไขว้ สรุปได้ดังนี้คือ

2.1.1 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ใน ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในครัว เรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา และมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.2 ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา พบว่า สามีที่มีอายุเท่ากับภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าภรรยา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.3 อาชีพของสามี พบว่า สามีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.4 ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า สามีที่มีรายได้น้อยกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับภรรยา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาและมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.5 เขตที่อยู่อาศัย พบว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตชนบท โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาและมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.6 ความแตกต่างด้านการศึกษาของสามีกับภรรยา ผลการศึกษาพบว่า สามีที่มีการศึกษาสูงกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับภรรยา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.7 ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี พบว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคสูง มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีความคิดเรื่องบทบาทเพศแบบเสมอภาคปานกลางหรือต่ำ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.8 ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านของสามีในอดีตของสามี ผลการศึกษาพบว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตสูง มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตปานกลางและประสบการณ์ต่ำ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาและมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.9 ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา ผลการศึกษาพบว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านน้อยกว่าภรรยา มีการทำงานบ้านในระดับสูงกว่า สามีที่มีเวลาทำงานนอกบ้านมากกว่าหรือเท่ากับภรรยา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาและมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการทำงานบ้านของสามี โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ

ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความผันแปรของระดับการทำงานบ้านของสามีได้มากที่สุด คือ ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา รองลงมาคือ ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี อาชีพของสามี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของระดับการทำงานบ้านของสามีได้ร้อยละ 13.7

ตารางที่ 29 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับระดับการทำงานบ้านของสามี

ตัวแปรอิสระ	χ^2		MCA	
	สมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	สมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	√	Y	√	Y
ความแตกต่างด้านอายุของสามีกับภรรยา	X	N	-	-
อาชีพของสามี	X	Y	X	Y
ความแตกต่างด้านรายได้ของสามีกับภรรยา	√	Y	√	Y
เขตที่อยู่อาศัย	√	Y	√	N
ความแตกต่างด้านศึกษาของสามีกับภรรยา	√	N	-	-
ความคิดเรื่องบทบาทเพศของสามี	√	N	-	-
ประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี	√	Y	√	Y
ความแตกต่างด้านเวลาทำงานนอกบ้านของสามีกับภรรยา	√	Y	√	N
√ เป็นไปตามสมมติฐาน	X	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน	-	ไม่ได้นำมาศึกษา
Y มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	N	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05		

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้วางแผนหรือผู้กำหนดนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับนักวิชาการหรือผู้สนใจศึกษาต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในปัจจุบันถึงแม้ว่ารัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนาสถานภาพของสตรีให้เท่าเทียมกับชายมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นในด้านกฎหมาย ด้านการประกอบอาชีพ และการจัดสวัสดิการต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือสตรีที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่ในทางปฏิบัติสตรีเหล่านั้นก็ยังไม่ได้รับความเท่าเทียมอย่างที่ควรจะเป็น รัฐบาลควรที่จะรณรงค์ และส่งเสริม ค่านิยม ที่ให้ชายมีการยอมรับในความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง

2. ในปัจจุบันสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนเราเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งรูปแบบและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่สื่อเสนอนั้น มีอิทธิพลที่จะชักจูง โน้มน้าว หรือชี้นำผู้รับสื่อได้ ดังนั้นรัฐบาลควรที่จะรณรงค์ ส่งเสริม ให้สื่อประเภทต่างๆ เสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางทางเพศมากขึ้น เพื่อให้ผู้รับสื่อทั้งชายและหญิงมีการรับรู้และเข้าใจในบทบาททางเพศที่ถูกต้อง

3. รัฐบาลจึงควรจัดให้มีหน่วยงานที่ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นสามี และควรมีการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ ให้สามีได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และผลดีของการทำงานบ้าน และจัดตั้งหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาปัญหาครอบครัวให้เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างสามีกับภรรยาเพื่อที่จะนำไปสู่การมีชีวิตสมรสที่ปกติสุข

4. รัฐบาลควรส่งเสริมให้สตรีได้รับการศึกษาที่ดีและสูงขึ้น เพราะในการพัฒนาบทบาทและสถานภาพของสตรีให้ดีขึ้นนั้น สตรีจำเป็นต้องได้รับการศึกษาที่เพียงพอ เพราะการศึกษานั้นจะเสริมสร้างให้สตรีมีสายตากว้างไกล สร้างโอกาสใหม่ๆ และที่สำคัญที่สุดคือทำให้สตรีมีอำนาจในการกำหนดทางเลือกของตนเอง และมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เพิ่มมากขึ้น การศึกษาจึงเป็นอาวุธที่สำคัญที่สุดของสตรี ในการต่อสู้กับทัศนคติด้านการกำหนดตัวแบบทางเพศและการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และรัฐบาลควรปรับปรุงหลักสูตรหรือเพิ่มเนื้อหาของการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเรื่องของครอบครัว และของครอบครัว และทางเพศให้มากขึ้น

5. ครอบครัวควรปลูกฝังให้ลูกสาวและลูกชายได้เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องการทำงานบ้านต่างๆ โดยไม่แบ่งแยกว่างานไหนเป็นของเพศใด โดยเริ่มที่ชีวิตประจำวันในครอบครัว พ่อแม่ต้องร่วมกันเป็นแบบอย่างให้กับลูก อบรมเลี้ยงดูให้ลูกสาวและลูกชายมีส่วนร่วมและหัดช่วยตนเองในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เช่น การซักผ้า รีดผ้า การทำงานบ้าน เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ลูกรู้จักการทำงานบ้านต่างๆ โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ ในขณะเดียวกันพ่อแม่ควรส่งเสริมบทบาทตามเพศของลูกและทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูกด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. สำหรับผู้สนใจสามารถใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือการวิจัยที่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและลึกซึ้งเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและสังคมและลักษณะทางจิตวิทยา เพื่อช่วยยืนยันความถูกต้องในคำตอบว่าบุคคลมีพฤติกรรมตามนั้นจริงหรือไม่

2. สำหรับการศึกษาค้างต่อไปนอกจากตัวแปรอิสระต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยคิดว่าอาจนำตัวแปรอิสระอื่นที่น่าสนใจ มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับการทำงานบ้านของสามีได้อีก เช่น จำนวนบุตรในครอบครัว การมีผู้สูงอายุในครัวเรือน การมีคนใช้ ระยะเวลาการสมรส การมีเครื่องซักผ้าในครัวเรือน เป็นต้น

3. สำหรับการศึกษาค้างต่อไปในเรื่องของการเลือกตัวอย่างนั้น มีวิธีเลือกตัวอย่างแบบอื่นที่สามารถกำหนดตัวอย่างได้อย่างชัดเจนและเป็นตัวแทนที่ดีมากขึ้น โดยควรมีการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้น เริ่มจากการเลือกพื้นที่ที่จะเป็นตัวแทนของแต่ละพื้นที่ที่จะศึกษา โดยคำนึงถึงสัดส่วนของประชากรที่จะศึกษาให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ลำดับต่อมา ควรทำบัญชีรายชื่อของทุกๆ หน่วยในประชากรที่สนใจศึกษาในแต่ละพื้นที่ และทำการสุ่มเลือกตัวอย่างตามความน่าจะเป็นและเป็นระบบ

4. ควรมีการศึกษาในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นโดยทำการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ เพื่อทราบถึงและจะได้เปรียบเทียบการทำงานบ้านของสามีในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ว่าสามีมีการทำงานบ้านแตกต่างกันหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. เคียงข้างสร้างแผ่นดิน: บันทึกการต่อสู้ของหญิงธรรมดา. กรุงเทพมหานคร, 2538.

กิตติศักดิ์ จินดาศักดิ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคาดหวังของภรรยาต่อการช่วยทำงานบ้านของสามี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. สตรีชนบท : หน้าที่ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร, 2526, 30-33.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. สตรีความท้าทายจากปัจจุบันสู่ปี ค.ศ.2000. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2536

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535-2554) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2537.

คณะกรรมการอุบลราชธานี 200 ปี. อุบลราชธานี 200 ปี. ชวนพิมพ์. กรุงเทพมหานคร. 2535.

จรรยา เศรษฐบุตร, อุมารักษ์ ภัทรวาณิชย์. ความรับผิดชอบด้านครอบครัวและการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพ และความมั่นคงในชีวิตสมรสของผู้บริหารหญิง. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. สถิติเพื่อการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: ธนพร, 2538.

เชียรศรี วิวิธศิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร. 2527, 44.

เดือนเพ็ญ วอนเพียร. การแบ่งรับงานบ้านของสามี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

ทวี บุญยเกตุ. การครองเรือน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2516.

นภาพร หะวานนท์. การปฏิบัติขนาดครอบครัวไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จิตา, 2530.

บุญเดิม ไพเราะ. สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

บุญลือ วันทานนท์. ครอบครัวและวงศัวาน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

- เบญจวรรณ ชินวัตร เบญจวรรณ ทองศิริ และจามะรี พิทักษ์วงศ์. บทบาทของชายและหญิงในระบบการทำฟาร์มในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โครงการสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- ประภัสสร อินทรศักดิ์สิทธิ์. การมีส่วนร่วมในการดูแลภรรยาระหว่างตั้งครรภ์และคลอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ปิ่นสีย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแบบแผนการแบ่งรับงานบ้านของสามี: กรณีศึกษาเขตเมืองนครราชสีมา ขอนแก่น และกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบุญ. ครอบครัวสลาย: ปัจจัยภายนอกและภายใน. วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2525) 60 - 78.
- พิทักษ์ คู่เจริญถาวร. การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายไทยที่เป็นบิดาของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ภัสสร ลิมานนท์. บทบาทเพศ สถานภาพ กับการพัฒนาสตรี. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยประชากรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. “การสอนงานบ้าน”. เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ชุดวิชาอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัวหน่วยที่ 1-8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- ระพีพรรณ พันธุ์รัตน์. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครัวเรือนของชายไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยประชากรศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วารุณี วงษา. การจัดการบ้านเรือน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- ศิริดิศ ธรรมเจริญ. “เรื่องนี้เกี่ยวกับพ่อ”. แม่และเด็ก. ปีที่ 7 ฉบับที่ 134 (15 มิถุนายน 2527) 76-79.
- สมศรี สุกุมลนันทน์. ครอบครัวตัวดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ส่องสยาม, 2533.
- สภาสตรีแห่งชาติ. สตรีไทย. สภาสตรีแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร. 2518.
- สายใจ คุ่มขนาน. ผลกระทบของการทำงานของสตรีต่อภาวะเจริญพันธุ์. วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (1 มกราคม 2525): 78 – 100.

- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรม: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเขียยง, 2540.
- สุดสวาท ดิสโรจน์. อิทธิพลของโครงสร้างครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อการทำงานเชิงเศรษฐกิจของสตรี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์, 2531.
- สุนนชาติ เจริญครบุรี. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับความคาดหวังของสามีในครอบครัวเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- สุเทพ สุนทรภักซ์. สังคมวิทยาหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. แผนกวิชาสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2511.
- โสภา ขปิลมันท์, สมบัติ สุพัตชัย และประกายรัตน์ สุขุมลชาติ. รูปแบบครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมเมือง ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร, 2534.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2537.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2538.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2540.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สำมะโนประชากรและเคหะจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพมหานคร: กองรายงานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543.

ภาษาอังกฤษ

- Barnett, R. and Baruch, G. k. Determinate of Father's Participation in Family Work. Journal of Marriage and the Family 49 (February 1987) : 29-40.
- Blood, R. O., and Wolf, D. M. Husband and Wife. The Dynamic of Marriage Living Glencue. The Free Press. 1960.
- Bose, C, E, Household Resources and U.S. Women,s work : Factors affecting gainful employment at the turn of the century. 49 (Aug 1987) : 98-120.
- Brogan, D., and Kutner, N, G. "Measuring Sex Role Orientation Normative Approach". Journal of Marriage and the Family 38 (February 1976) : 31-40.
- Broom, D, H, and Selznick, P. Sociology : A Text with Adaped Reading. Harper & Row Publishhers. 1977 : 68-90.
- Coverman, S. Explaining Husbands : Participation in Domestic Labor. Sociological Quarterly 1985. 81-97.
- Farkas, G. Education, Wage Rate, and the Division of Labor between Husband and Wife. Journal of Marriage and the Family 38 (November 1976) : 473-484.
- Feree, M, M. The view from below : women's employment and gender equality in working class family. The women's movement in the working class. 1987 PP 57-57.
- Haas, L. Domestic Role Sharing in Seared Journal of Marriage and the Family 43 (.November 1981).P 957-967.
- Maureen, P, J. Class, Couple and Conflict : effect of the division of labour on assessment of mariage in dual – earner. Journal of Marriage and the Family 1987, 56 : 165-190.
- Myrdral, A, and Klein, V. Woman's Two Roles: Home and Work. London: Routledge. Nation Statistic Office. 1956. P 167-169.
- Parson, T and Bales, R. F. Family Sociology and Interaction Process. New York: The Free Press. 1955.
- Rapoport, R and Rapoport, R. Working Woman and the Enabling Role of Husband. Moscow. International Sociological Association. 1964.

- Richard, S. T. "Woman:The Oppressed Majorrrity". Sociology. 1995. : 332.
- Ross, E. J. Sex Role Marriage and Work. The Family. 1987: 104-133.
- Straus, M. A. "Power and Support structure of the Family In Relation to Socialization". Journal of Marriage and the Family 26 1964 : 318–326.
- Tomeh, A, K. Power and Support Structure of The Family in Relation to Socialization. Journal of Marriage and the family 26 1987 : 318-326..
- White, L. K, and Brinkerhoff, D, B. "The sexual division of labor : Evidence from childhood". Social force 60. 1981: 170–180.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง

การทำงานบ้านของสามีในจังหวัดอุบลราชธานี

โดย

นายนพพร ช่างชิง

นิสิตปริญญาโทวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลครัวเรือน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีตของสามี

ตอนที่ 5 ข้อคำถามเกี่ยวกับการทำงานบ้าน

คำชี้แจงในบันทึกแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามของการศึกษานี้มีทั้งหมด 5 ตอน
2. ให้พนักงานสัมภาษณ์บันทึกคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริงที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ

โดยการจดบันทึกหรือกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อคำตอบ

3. แบบสอบถามในตอนต้นให้พนักงานสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนคู่สมรสในครัวเรือน และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ นามสกุล อายุของคู่สมรสที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นทั้งหมด โดยคู่สมรสเหล่านั้นสามีและภรรยาต้องพักอาศัยอยู่ด้วยกัน และอยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จากผู้ใหญ่(อายุมากกว่า15 ปี)ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น เพื่อคัดเลือกคู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์ หากในครัวเรือนนั้นมีคู่สมรสเพียง 1 คู่ให้ถือว่าคู่สมรสนั้นได้รับการคัดเลือก ในกรณีที่มีคู่สมรสมากกว่า 1 คู่ในครัวเรือนให้ทำการสุ่มเลือกคู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์จำนวน 1 คู่โดยใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดและตารางสุ่มที่ 1

4. เมื่อพนักงานสัมภาษณ์ได้ถามข้อคำถามในตอนต้น 1 และได้คัดเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์แล้ว ให้ทำการสัมภาษณ์สามีของคู่สมรสที่ได้รับการเลือกจากตอนที่ 1 โดยใช้ข้อคำถามในตอนต้น 2-5

5. ในกรณีที่พนักงานสัมภาษณ์ไม่พบสามีของคู่สมรสที่ได้รับการเลือกจากตอนที่ 1 ให้พนักงานสัมภาษณ์นัดเพื่อทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป หากยังไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ให้พนักงานสัมภาษณ์แจ้งแก่ผู้ควบคุมการเก็บข้อมูลทราบ เพื่อทำการคัดเลือกครัวเรือนที่จะทำการสัมภาษณ์ใหม่

ผู้สัมภาษณ์.....วันที่สัมภาษณ์.....

ผู้ตรวจ.....

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลครัวเรือน

ชื่อ นาย/นาง/นางสาวนามสกุล.....อายุ.....ปี

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อบ้าน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

 ในเขตเทศบาล นอกเขตเทศบาล**ตอนที่ 1** แบบสอบถามเกี่ยวกับคู่สมรสในครัวเรือนทั้งหมด

1. ในครัวเรือนของท่านมีคู่สมรสทั้งหมด.....คู่

คู่อี	สามี		ภรรยา		เรียงลำดับตามอายุ
	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	
1					
2					
3					
4					
5					

2. จะทำการสัมภาษณ์สามีของคู่สมรสคู่อี... ..

ในกรณีที่มีคู่สมรสมากกว่า 1 คู่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือน**หลักเกณฑ์ในการเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์**

1. ให้ทำการเรียงลำดับคู่สมรสในครัวเรือนโดยใช้อายุของสามีมาเรียงลำดับ คู่สมรสที่สามีมีอายุมากที่สุด
ในครัวเรือนให้เป็นคู่สมรสคู่อีหนึ่ง และคู่สมรสที่สามีมีอายุน้อยกว่าให้เป็นคู่สมรสลำดับถัดไป
2. เมื่อได้เรียงลำดับของคู่สมรสแต่ละคู่อีแล้ว ให้ทำการเลือกคู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์โดยใช้ตารางการสุ่ม
ในตารางที่ 1 โดยการนำเลขที่บ้านตัวสุดท้ายและจำนวนคู่สมรสที่พักอาศัยอยู่มาทำการเลือกคู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์
มาเทียบกับตารางที่ 1 ก็จะได้คู่สมรสที่จะทำการสัมภาษณ์

ตารางที่ 1_ตารางการเลือกคู่สมรสที่จะสัมภาษณ์

จำนวนคู่สมรส	เลขที่บ้าน									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1
3	2	1	3	2	3	1	3	2	1	2
4	3	1	4	2	1	3	2	1	4	3
5	5	3	4	1	2	4	2	3	1	5
6	2	3	1	6	4	5	2	1	4	6
7	4	7	2	3	1	6	5	3	5	7
8	7	2	1	6	5	3	8	6	4	1
9	3	7	4	2	9	6	1	8	7	5
10	6	2	8	4	1	10	5	9	3	7

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

1. ท่านชื่อนาย..... นามสกุล.....

2. ท่านเกิดเมื่อเดือน..... ปี พ.ศ.....

3. ปัจจุบันท่านอายุปี

4. ปัจจุบันภรรยาท่านอายุปี

5. ในปัจจุบันครัวเรือนของท่านมีสมาชิกทั้งหมดกี่คน
(เฉพาะที่พักอาศัยอยู่ประจำ รวมทั้งตัวผู้ตอบด้วย)

รวม.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

6. ท่านจบการศึกษาในระดับสูงสุดระดับใด (วงกลมชั้นเรียนที่จบในแต่ละระดับด้วย)

(0) ไม่ได้รับการศึกษา	(1) ประถมต้น (1, 2, 3, 4)
(2) ประถมปลาย (5, 6, 7)	(3) มัธยมต้น (มศ.1, 2, 3 ม.1, 2, 3)
(4) มัธยมปลาย (มศ.4, 5, ม.4, 5, 6)	(5) ปวช. หรือ เทียบเท่า (1, 2, 3)
(6) ปวส. ปวท. หรือเทียบเท่า (1 2 3)	(7)ปริญญาตรี 1 2 3 4 5
(8) สูงกว่าปริญญาตรี	(9) อื่นๆ.....

7. ภรรยาของท่านจบการศึกษาในระดับสูงสุดระดับใด (วงกลมชั้นเรียนที่จบในแต่ละลำดับด้วย)

(0) ไม่ได้รับการศึกษา	(1) ประถมต้น (1, 2, 3, 4)
(2) ประถมปลาย (5, 6, 7)	(3) มัธยมต้น (มศ.1, 2, 3 ม.1, 2, 3)
(4) มัธยมปลาย (มศ.4, 5, ม.4, 5, 6)	(5) ปวช. หรือ เทียบเท่า (1, 2, 3)
(6) ปวส. ปวท. หรือเทียบเท่า (1 2 3)	(7)ปริญญาตรี 1 2 3 4 5
(8) สูงกว่าปริญญาตรี	(9) อื่นๆ.....

8. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพใด

(1) เกษตรกรรม	(2) รับจ้างในภาคเกษตรกรรม
(3) รับจ้างนอกภาคเกษตรกรรม	(4) ค้าขาย
(5) ช่าง / กรรมกร (ช่างไม้ .ช่างปูน. ฯลฯ)	(6) งานบริการ
(7) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	(8) กำลังหางานทำ (ข้ามไปถามข้อ 10)
(9) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ข้ามไปถามข้อ 10)	(10) อื่นๆ ระบุ.....

9. สถานที่ทำงานปัจจุบันของท่านอยู่ที่ไหน

(0) ทำงานที่บ้าน (ข้ามไปถามข้อ 12)	(1) ทำงานในหมู่บ้าน / ละแวกใกล้บ้าน
(2) ทำงานในอำเภอเดียวกัน	(3) ทำงานต่างอำเภอในจังหวัดอุบลราชธานี
(4) จังหวัดอื่น	

10. โดยปกติท่านออกเดินทางไปทำงานกี่โมง
.....นาฬิกา.....นาที
11. โดยปกติท่านกลับจากทำงานถึงบ้านกี่โมง
.....นาฬิกา.....นาที
12. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาทต่อเดือน
13. ปัจจุบันท่านมีรายได้พิเศษนอกเหนือจากรายได้ประจำ
เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาทต่อเดือน
14. ปัจจุบันภรรยาของท่านประกอบอาชีพใด
(1) เกษตรกรรม	(2) รับจ้างในภาคเกษตรกรรม
(3) รับจ้างนอกภาคเกษตรกรรม	(4) ค้าขาย
(5) ช่าง / กรรมกร (ช่างไม้ .ช่างปูน. ฯลฯ)	(6) งานบริการ
(7) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	(8) กำลังหางานทำ (ข้ามไปถามตอนที่ 3)
(9) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ข้ามไปถามตอนที่ 3)	(10) อื่นๆ ระบุ.....
15. สถานที่ทำงานปัจจุบันของภรรยาของท่านอยู่ที่ไหน
(0) ทำงานที่บ้าน (ข้ามไปถามข้อ 18)	(1) ทำงานในหมู่บ้าน / ละแวกใกล้บ้าน
(2) ทำงานในอำเภอเดียวกัน	(3) ทำงานต่างอำเภอในจังหวัดอุบลราชธานี
(4) จังหวัดอื่น	
16. โดยปกติภรรยาของท่านออกเดินทางไปทำงานกี่โมง
.....นาฬิกา.....นาที
17. โดยปกติภรรยาของท่านกลับจากทำงานถึงบ้านกี่โมง
.....นาฬิกา.....นาที

18. ปัจจุบันของภรรยาของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาทต่อเดือน

19. ปัจจุบันภรรยาของท่านมีรายได้พิเศษนอกเหนือจากรายได้ประจำ

เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาทต่อเดือน

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องบทบาทระหว่างเพศ

20. ท่านมีทัศนคติต่อเรื่องต่อไปนี้อย่างไร

รายการ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. คำที่พูดว่า “ผู้หญิงเป็นเพศที่ควรจะต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน” เป็นสิ่งที่ถูกต้องอยู่เสมอ	1	0
2. แม้ผู้หญิงจะต้องออกไปทำงานนอกบ้านด้วย แต่ชายก็ควรที่จะเป็น ผู้หาเลี้ยงครอบครัว ในขณะที่ฝ่ายหญิงควรรับผิดชอบต่องานภายใน ครอบครัว	1	0
3. ผู้หญิงที่มีลูกที่กำลังอยู่ในวัยเข้า ร.ร. นั้น ไม่ควรออกไปทำงาน นอกบ้าน แม้จะมีความจำเป็นด้านเศรษฐกิจก็ตาม	1	0
4. งานบ้านควรเป็นภาระของผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายไม่เกี่ยว	1	0
5. เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง ที่ผู้ชายจะต้องเป็นฝ่ายอยู่บ้านเลี้ยง ลูกในขณะที่ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้าน	1	0
6. ผู้ชายก็สามารถทำงานของผู้หญิงได้ เช่น การล้างถ้วยชาม การซักผ้า	1	0
7. เพราะว่าการแต่งงาน คือการรับผิดชอบร่วมกัน ดังนั้นสามีและ ภรรยาจึงควรช่วยกันรับผิดชอบในงานบ้านเท่ากัน	1	0
8. งานบ้านเป็นภาระของผู้หญิงเป็นหลัก ชายควรช่วยภรรยาทำงานบ้าน	1	0
9. ลูกๆ ทั้งชายและหญิงควรรู้จักการทำงานบ้านเหมือนกัน	1	0
10. ถ้าภรรยาทำงานนอกบ้าน สามีควรช่วยภรรยาทำงานบ้าน	1	0

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์เรื่องการทำงานบ้านในอดีต

21. ก่อนแต่งงานท่านเคยทำกิจกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่

งานบ้าน	เคยทำ ประจำ	เคยแต่ ไม่ ประจำ	ไม่เคย ทำเลย
งานด้านอาหาร			
1. การทำกับข้าว	2	1	0
2. การหุงข้าว	2	1	0
3. การจ่ายตลาด / การซื้อกับข้าว	2	1	0
งานด้านความสะอาด			
4. การซักผ้า	2	1	0
5. รีดผ้า	2	1	0
6. การกวาดบ้าน การถูบ้าน	2	1	0
7. การทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว	2	1	0
8. การล้างถ้วยชาม	2	1	0
9. การทำความสะอาดภายนอกบริเวณบ้าน	2	1	0
10. การกำจัดขยะมูลฝอย	2	1	0
งานด้านการบำรุงรักษา			
11. การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน	2	1	0
12. การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ (โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เสื้อผ้า ฯลฯ)	2	1	0
13. การซ่อมแซมเสื้อผ้า	2	1	0

ตอนที่ 5 ข้อคำถามเกี่ยวกับการทำงานบ้าน

22. ในปัจจุบันใครเป็นผู้ทำหรือรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ต่อไป

(อ่านแต่ละกิจกรรมและชี้ว่ามีคนอื่นในบ้านอีกไหมที่ทำ และวงทุกคำตอบที่ผู้ตอบระบุ
ในกรณีที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คนที่ทำกิจกรรมนั้นๆ ให้ถามต่อว่า “ใครทำมากที่สุด”)

กิจกรรม	ผู้ ตอบ	ภรรยา	ลูก ชาย	ลูก สาว	สมาชิก ชายใน ครัว เรือน	สมาชิก หญิงใน ครัว เรือน	ลูก จ้าง	ไม่มี กิจ กรรม นั้น	ผู้ทำ มาก ที่สุด (ระบุ)
	1	2	3	4	5	6	7	8	
งานอาหาร									
1. ทำกับข้าว	1	1	1	1	1	1	1	8	...
2. การหุงข้าว	1	1	1	1	1	1	1	8	...
3. การจ่ายตลาด / การซื้อกับข้าว	1	1	1	1	1	1	1	8	...
งานด้านความสะอาด									
4. การซักผ้า	1	1	1	1	1	1	1	8	...
5. การรีดผ้า	1	1	1	1	1	1	1	8	...
6. การกวาดบ้าน การถูบ้าน	1	1	1	1	1	1	1	8	...
7. การทำความสะอาดห้องน้ำห้องครัว	1	1	1	1	1	1	1	8	...
8. การล้างถ้วยชาม	1	1	1	1	1	1	1	8	...
9. การทำความสะอาดภายนอกบริเวณบ้าน	1	1	1	1	1	1	1	8	...
10. การกำจัดขยะมูลฝอย	1	1	1	1	1	1	1	8	...
งานด้านการซ่อมแซมบำรุงรักษา									
11. การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน	1	1	1	1	1	1	1	8	...
12. การซ่อมแซมเครื่องเรือนและอุปกรณ์ ต่างๆ(โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เสื้อผ้า ฯลฯ)	1	1	1	1	1	1	1	8	...
13. การซ่อมแซมเสื้อผ้า	1	1	1	1	1	1	1	8

ภาคผนวก ข

สภาพทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีความเจริญรุ่งเรืองมายาวนานตั้งแต่ พ.ศ. 1150 และในรัชสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พ.ศ. 2335 ได้ทรงแต่งตั้งให้พระปฐมวราชสุริวงค์ (ท้าวคำผง) เป็นผู้ครองเมืองอุบลราชธานี พระปฐมวราชสุริวงค์จึงได้รวบรวมไพร่พลมาตั้งเมืองในบริเวณฝั่งแม่น้ำมูลที่เรียกกันว่า "ดงอู่ผึ้ง" ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองอุบลราชธานีในปัจจุบัน (คณะกรรมการอุบลราชธานี 200 ปี, 2535: 5) จังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่สุดชายแดนตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา โดยมีเนื้อที่ประมาณ 16,112 ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 9.5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี พ.ศ. 2542 จังหวัดอุบลราชธานีได้แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 20 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ 219 ตำบล 2,469 หมู่บ้าน โดยมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง และมีเทศบาลทั้งหมด 23 แห่ง จังหวัดอุบลราชธานีมีประชากรทั้งสิ้น 1,686,300 คน เป็นชาย 842,107 คน และหญิง 844,193 คน มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 107.1 ต่อตารางกิโลเมตร โดยมีผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ 16.8 ในขณะที่ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 83.2 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และมีจำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 4.3 ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดยังคงประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมโดยมีการทำนาข้าว เพราะปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ เช่น ปอแก้ว มันสำปะหลัง ถั่วลิสง เป็นต้น อีกทั้งยังมีการเลี้ยงปศุสัตว์ การทำประมง อุตสาหกรรม การค้าและการบริการอีกด้วย ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดประกอบไปด้วย ป่าไม้ที่มีทั้งป่าเต็งรังหรือป่าแดงที่มีอยู่ทั่วไป ป่าดิบแล้งและป่าผสม ในส่วนของแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ลำเซบก ลำเซบาย ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย และได้มีการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่เพื่อเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตรรวมทั้งผลิตกระแสไฟฟ้า ด้านการให้บริการสาธารณสุขพบภาคในด้านต่างๆ นั้นทางจังหวัดอุบลราชธานีสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงไม่ว่าจะเป็น การบริการด้านสาธารณสุข การติดต่อสื่อสาร การประปา การไฟฟ้า และในส่วนของไฟฟ้านั้นได้ให้บริการไปเกือบทุกหมู่บ้านในจังหวัดซึ่งในปี 2542 มีการให้บริการถึงร้อยละ 99.9 ของหมู่บ้านทั้งหมด ด้านการคมนาคมติดต่อกับจังหวัดต่างๆ นั้นสามารถเดินทางได้ทั้งทางรถไฟ รถยนต์ ทางอากาศ ส่วนการเดินทางภายในจังหวัดนั้นก็มียานที่สามารถใช้เดินทางติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ภายในจังหวัดได้อย่างสะดวกสบายและยังสามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล และด้านการศึกษาทางจังหวัดสามารถให้บริการได้ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา และสามารถให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้แพร่กระจายไปอย่างทั่วถึง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณพพร ช่วงชิง เกิดวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สังคมศาสตร์ วิชาเอกสังคมวิทยา มานุษยวิทยา จากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2539 ในปี พ.ศ. 2540 ได้เข้าทำงานในบริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด(มหาชน) ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมเป็นเวลา 2 ปี และในปี พ.ศ. 2542 ได้เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย